Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Carl Skomager i tysk Fængsel

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

CARL SKOMAGER
I TYSK FÆNGSEL

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

CARL HANSEN

CARL SKOMAGER I TYSK FÆNGSEL

MARTINS FORLAG

KØBENHAVN

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

INDHOLDSFORTEGNELSE

Første Kap.: *En uheldig Afslutning paa en dejlig Dag* 9

Andet Kap.: *Smaaglimt fra Vestre Fængsel* 35

Tredie Kap.: *Det store Chock* 40

Fjerde Kap.: *Ud at se med D. S. B.* 42

Femte Kap.: *Centralfængslet i Neumünster* 46

Sjette Kap.: „*Bank of England*" *i Centralfængslet i Neumünster* 51

Syvende Kap.: *De andre* 54

Ottende Kap.: *Paa Arbejde i Fængslet* 67

Niende Kap.: *Paa Udearbejde* 74

Tiende Kap.: *Uerfluchter Nazischwein* 86

Elvte Kap.: *Søvnløse Nætter* 88

Tolvte Kap.: *Jul og Nytaar i Neumünster* 90

Trettende Kap.: *Da Frihedens Time slog* 96

Fjortende Kap.: *Hjemme igen* 105

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FORORD

Har man aldrig skrevet en Bog før, er det med en vis Angst og Bæven, man sætter sig til det. Naar man aldrig har prøvet paa den Slags Narrestreger, er man bange for, at det skal blive noget skrækkeligt Makværk, som ingen gider læse. Skrækken for at blive gjort til Grin ligesom sidder i Blodet paa een. Men selv med den Risiko for Øje vil jeg fortælle om mine Oplevelser i tysk Fængsel. Nat efter Nat, medens jeg laa paa mit haarde Fængselsleje og ikke kunde sove, strømmede de forskellige selvoplevede Episoder ind paa mig i Overflod. Hver eneste Nat, medens mine to Cellekammerater snorkede som Murmeldyr, skrev jeg Bog. Det kunde sikkert være blevet en god Bog, hvis jeg havde været i Stand til at skrive det ned med det samme, men det kunde ikke lade sig gøre, da jeg hverken havde Papir eller noget at skrive med. Nu er det ligesom kommet noget paa Afstand, men jeg er kommet Sandheden og Ægtheden af det saa nær som overhovedet muligt i Betragtning af, at alt er skrevet ned udelukkende efter Hukommelsen. Det, jeg har oplevet, er kun en Bagatel sammenlignet med det, som mange af mine Landsmænd har været ude for, men ogsaa de „smaa Tilfælde" kan virke illustrerende.

Jeg har altid haft et godt Humør. Netop derfor var det maaske, at den Tilstand, jeg befandt mig i under hele Turen, var saa nogenlunde normal, og jeg forstod at faa det bedst mulige ud af den daarligste Situation. Naar jeg kom sammen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med de andre Fanger, bestræbte jeg mig for at være glad og i godt Humør (ogsaa naar jeg inderst inde selv var lidt nede), blot for at sætte lidt Liv i Kludene paa dem, der var kede af det, og jeg haaber, at det ved forskellige Lejligheder lykkedes mig at holde Humøret oppe hos flere af mine Landsmænd.

Netop fordi jeg forstod at bevare min Ligevægt under disse mange Gange nedværdigende Forhold, tror jeg at have bedømt mere nøgternt end mange af de andre Fanger, og jeg ved i hvert Fald, at jeg hverken vil trække noget fra eller lægge noget til i min Fremstilling. Kun Sandheden skal frem.

Her vil jeg gerne takke Fa'r og Mo'r og alle de Venner, der paa forskellig Vis gav Udtryk for, at de ikke havde glemt mig. En særlig Tak til Else for al den dejlige Mad, hun slæbte ud i „Vestre", til min gamle trofaste Ven, Grosserer Henry Larsen, for alt, hvad han gjorde for mig, og til min Klub, „1903", der saa rundeligt gav mig Gage. —

Alt dette betød saa uendelig meget for mig.

Carl Hansen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FØRSTE KAPITEL

EN UHELDIG AFSLUTNING PAA EN DEJLIG DAG

En Lørdag Morgen vaagnede jeg ved halvotte-Tiden efter en god Nats Søvn — veloplagt og i godt Humør (jeg hører til de heldige Mennesker, der altid er i god Form om Morgenen). Det var en af de mange pragtfulde Sensommerdage, 1943 var saa fuld af, og jeg glædede mig til en dejlig Tur i Nordsjællands skønne Omgivelser.

Som Medlem af „Foreningen de 9 Orientalere", stiftet af Medarbejdere ved „Idrætsbladet" og „Politiken", og hvis vigtigste Formaal er at gaa lange Ture og spise Frokost sammen, skulde jeg netop denne Dag ud at trave og havde faaet Besked om at møde mine Kammerater ved Østerport. Som Regel smører jeg selv min Frokostpakke, men en saadan Dag skal den helst se lidt velsoigneret ud, og derfor maa Verdens bedste Pige og Kammerat — Else — sørge for Madpakken paa „Orientalerdagene". Med hendes flot indpakkede og velsmurte „Mursten" under Armen kørte jeg paa Cykel til Østerport, satte den i Garage og mødte mine Kammerater i Toget.

Efter en dejlig Travetur i Nordsjællands pragtfulde Skove spiste vi vore medbragte Skorper, hvorefter vi igen travede en Tur. Henad Klokken 15 satte vi os i Toget og var inde i Byen ca. Klokken 16. Sammen med „Idrætsbladet"s Medarbejdere gik jeg op paa Bladet, hvor vi sad og sludrede om den dejlige Dag, vi havde haft. Vi blev saa enige om, at vi skulde over paa „Sanatoriet", som Panoptikon Bodega populært kaldes mellem Kendere, og have et Par Øller mod det meget Støv i vore Halse. —

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Klokken ca. et Kvarter i Tyve gik vi fra „Sanatoriet". Jeg sagde pænt Farvel og Tak for i Dag og steg op paa en Linie 6's Forperron ved Frihedsstøtten. Den saakaldte Spærretid begyndte Klokken 21, og jeg havde saaledes god Tid til at naa til Østerport og hente min Cykel og være hjemme inden da. Jeg skulde først naa hjem fire lange Maaneder senere. Et eller andet Sted staar der skrevet: „Ingen kender Dagen, før Sol gaar ned." — Det er saa sandt, saa sandt — og heldigvis.

Da min Linie 6 naaede Kongens Nytorv, sprang jeg af for at gaa ned paa den Underjordiske. Bagefter spadserede jeg, glad og tilfreds over Tilværelsen, nedad Bredgade og mødte min Skæbne ca. 50 Meter fra Toldbodvej. En Bekendt fra Sportsverdenen stod paa Bagperronen af en Linie 1, og idet den kørte forbi, opdagede jeg ham og raabte „Hej!" Desværre baade saa og hørte han mig. Han sprang af Sporvognen og kom hen til mig og sagde „Go'dav". Vi sludrede lidt sammen og gik nedad Bredgade, men da Klokken efterhaanden var blevet 20¼, blev vi enige om at tage med Sporvognen til Østerport, hvor jeg skulde hente min Cykel. Vi gik saa over til Stoppestedet paa Hjørnet af Toldbodvej og Bredgade, hvor der opholdt sig en Del Mennesker, der skulde med Sporvognen hjem. En Linie 1 kom kørende og gjorde Holdt ved Stoppestedet, og Folk masede paa for at komme med, medens vi blev staaende for at afvente den næste Vogn. Inden Linie 1'eren endnu havde sat sig i Bevægelse, raabte min Bekendt: „Pas paa ham det Svin dèr paa Bagperronen i den sorte Skjorte. Han er Stikker og har været Skyld i to Danskeres Anholdelse i Frederiksberggade i Eftermiddag." — Det gav et helt Sæt i mig ved at høre dette raabt saa højt, at alle kunde høre det, og jeg vejrede allerede paa det Tidspunkt Ulykke. Det viste sig snart ikke at være uden Grund.

Pludselig sprang Stikkeren af Sporvognen og lige hen imod os. Helt hvid i Hovedet af Raseri fløj han lige mod mig, tog mig i Reverset og sagde: „Jeg skal sku' lære Dem

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at raabe efter mig!" Jeg bad ham pænt om at faa sine beskidte Grabber væk fra mit Tøj og forklarede ham det forkerte i hans Paastand om, at jeg skulde have raabt efter ham. „Jeg er ingen Gadedreng," sagde jeg, „og jeg raaber ikke efter Folk, jeg ikke kender og aldrig har set. Jeg kender Dem jo slet ikke, Mand." Daarligt nok havde jeg faaet talt ud, førend min Bekendt tog fat i Stikkeren, svingede ham ud fra Sporvognshellen og ud paa Kørebanen. Under dette tabte Stikkeren sine Briller, der gik i Stykker, og dette gjorde ham helt desperat. Han forsøgte at paakalde Hjælp hos de mange tyske Soldater af alle Vaabenarter, der altid stod paa Hjørnet af Toldbodvej og Grønningen, paa Fortovet ned mod Kastellet — med eller uden danske „Pakker". Da Soldaterne overhovedet ikke tog Notits af hans Raaben til dem (de har straks kunnet se, hvad det var for en Idiot), blev Stikkeren helt tosset. Han røg lige i Hovedet paa min Bekendt igen, og der blev udvekslet nogle Slag, der dog ikke gjorde nogen af dem Skade. Under alt dette forholdt jeg mig passiv og lod min Bekendt selv rage sine Kastanier ud af Ilden. Igen raabte Stikkeren, der talte baade Dansk og Tysk flydende, over til Soldaterne om at komme ham til Hjælp, men de reagerede slet ikke.

Det har maaske gjort min Bekendt endnu mere overmodig, end han var i Forvejen, for pludselig hørte jeg ham raabe: „Vent du bare, til Englænderne kommer her, saa skal vi spille Fodbold med dit Hovede!" Videre raabte han til Stikkeren: „Kom du med mig her over i Sidegaden, saa skal jeg slaa dig ihjel." Under alt dette havde jeg den bedste Lejlighed til at stikke af fra det alt sammen. Det var der maaske nok mange, der havde gjort, men det kunde jeg ikke faa mig selv til. Jeg vilde ikke lade min Bekendt i Stikken, selvom han paa det grusomste havde dummet sig.

Der var efterhaanden samlet et større Opløb. Fra en holdende Sporvogn fik jeg Opfordring til at springe paa og køre med hjemad, men min Samvittighed var god nok — jeg var jo blevet overfaldet af Stikkeren uden at have givet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Anledning hertil — saa jeg vilde ikke rende min Vej. Efter et lille Ophold paa Tilskuerpladserne traadte jeg igen frem i Rampelyset og opfordrede Stikkeren til at gaa med paa Store Kongensgades Politistation. Det vilde han først ikke, men forlangte, at vi skulde gaa med ned i Kastellet. Dèr havde vi selvfølgelig ikke noget at gøre, og da jeg endnu engang paa det bestemteste forlangte, at han skulde gaa med paa Politistationen, fordi han havde overfaldet mig, indvilgede han endelig heri. Paa Vejen fik han overtalt en lille tysk Soldat med Mappe under Armen til at gaa med. Saa vandrede vi til Store Kongensgades Station for at faa ordnet vort Klammeri.

Klokken var under alt dette efterhaanden blevet 21, og der sad en Mængde Mennesker i Stationens Forværelse; de fleste vel sagtens, fordi de ikke har kunnet naa hjem inden Spærretidens Begyndelse. Min Bekendt og jeg satte os paa en Bænk, medens de to andre pludselig forsvandt. De kom dog snart tilbage til os. Først bagefter blev jeg klar over, at de havde været inde og ringe efter Forstærkning fra Kastellet. Faa Minutter efter kom en tysk Feltgendarm til Stede, og efter nogen Parlamentering med vort Politi blev vi af Feltgendarmen opfordret at følge med til Kastellet. Vi gjorde Forestillinger hos det danske Politi, men det havde intet at skulle have sagt, naar først det tyske Politi var indblandet i Affæren. Vi blev altsaa tvunget til pænt at følge med til Kastellet. Paa Politistationen kunde det end ikke tillades os at ringe hjem til vore Paarørende. Enhver maa kunne forstaa, at vi var rasende paa vort Politi, som saadan var i Lommen paa Tyskerne. Nu bagefter er man jo blevet klogere. Vort Politi havde i Virkeligheden intet at skulle have sagt og var vel nærmest at beklage.

Det, der var sket, var efter mine Begreber rene Bagateller, og jeg tog det med godt Humør. — Jeg havde jo intet lavet.

Da Feltgendarmen meget bestemt lod os vide, at hvis vi gjorde Forsøg paa at flygte, vilde vi blive skudt, blev jeg efterhaanden klar over, at der virkelig var Alvor med i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Spillet. Inden jeg kom til Kastellet, var jeg fuldt klar over, at det var blodig Alvor. Blodig i Ordets bogstaveligste Forstand. Feltgendarmen tog fat i Nakken paa mig, da vi kom ned paa Gaden. Den lille Soldat med Mappen gik pænt ved Siden af min Bekendt, og bagest i Troppen kom den lille, søde, rare Stikker. Aldrig saa snart var vi drejet om ad Toldbodvej fra St. Kongensgade, førend min Vagthund lukkede mit højre Øje med et ordentligt Dask. Af hvilken Grund ved jeg ikke, da jeg fulgte pænt med ham. Han begyndte at skælde ud, lige saa snart vi kom ud paa Gaden, og jeg kunde godt mærke, han hidsede sig selv mere og mere op. Da vi naaede Grønningen og var kommet ind paa Vejen ned til Kastellet, smadrede han min pæne Næse med en mægtig Højrehaand, saa Blodet sprøjtede ud af den. Mit højre Øje var hævet saa meget, at jeg slet ikke kunde se ud af det. —

Gudskelov arbejdede min Hjerne hele Tiden normalt. Ganske vist tænkte jeg en Overgang paa at stikke af fra ham, men saa tænkte jeg paa, at jeg eventuelt vilde blive skudt — maaske blive Invalid — og det kunde jeg ikke tænke mig. Og hvad, min Samvittighed var jo ren nok! Jeg havde intet at rende fra. Eder og Forbandelser regnede ned over mig lille Mand, og Slagene faldt med Mellemrum for ligesom rigtig at understrege, naar der blev sagt noget af Vigtighed. Det lykkedes ham ogsaa at faa Ram paa det venstre Øje, uden at det dog blev helt lukket.

Lige inden vi naaede Norgesporten til Kastellet, og medens jeg med et Lommetørklæde i højre Haand tørrede Blodet at mit Ansigt, fik jeg med min venstre Haand lusket et lille Emblem ud af mit Revers og smidt ind i Græsrabatten til venstre for Vejen. Det var Scottish Football-Associations Mærke, og havde Tyskerne fundet det paa mig, var det sikkert blevet mig en dyr Historie. Andre Tilfælde har jo tydeligt vist, hvor lidt der skal til.

Det var ikke lykkedes Feltgendarmen at lukke det venstre Øje helt, og naar jeg anstrengte mig lidt, kunde jeg da se med det. I Kastellet blev vi ført ind i Vagtstuen til højre

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

indenfor Porten. Her opholdt sig en Del Soldater — Officerer og Menige — hvoraf nogle spillede Kort og andre snakkede sammen. Der blev Røre i Andedammen, saa snart de saa os komme ind ad Døren.

Navn, Fødselsdato og Aar, Stilling og Bopæl blev noteret, alt imedens de morede sig over mit Udseende og skældte os ud for 150 % Englændere, Idioter, dumme Danskere, Svinehunde og mere af den Slags. Imedens undersøgte de os og tømte vore Lommer for alt Indhold. Livrem, Slips og Flip tog de ogsaa, og de saa nærmest skuffede ud, da de intet kompromitterende fandt paa os.

Min Bekendt blev først ført ud af Vagten. Fire-fem Mand hentede ham ud, og Døren var daarligt lukket bag dem, førend jeg hørte Tyskerne raabe og skrige som Vilde, medens Offeret ogsaa skreg. Ja, han skreg med Mellemrum saadan, som jeg ikke havde tænkt mig det muligt. Jeg ved ikke, hvor længe det varede, men det var nogle skrækkelige Øjeblikke for mig, der selv ilde tilredt stod dèr blandt bar Fjender, overbegloet og begrinet, og ventede paa, at Turen skulde komme til mig. At han var ude for en slem Omgang, kunde jeg forstaa, da jeg pludselig hørte ham skrige: „Saa skyd mig da for Helvede!"

Da jeg jo var blevet mishandlet, inden jeg kom til Kastellet, paa hvilken Tur min Bekendt var gaaet helt fri, nærede jeg det forfængelige Haab, at jeg maaske vilde undgaa at lide mere Overlast.

I samme Øjeblik Døren igen gik op, og jeg saa Maskerne paa de fire-fem Mand, der gjorde mig den store Ære at følge mig til Cellen, var jeg dog klar over, at det var et falsk Haab. Med udspilede Næsebor og Ondskaben lysende ud af deres Øjne kom de og hentede mig, og jeg blev udsat for en Omgang, jeg aldrig nogensinde havde drømt om at komme ud for i mit Liv. Raabende og skrigende faldt de over mig og nærmest masede mig ud gennem Døren og ud i Cellegangen. Samtidig med at jeg fik et kraftigt Stød i Nakken, blev der spændt Ben for mig, og jeg røg med fuldt Drøn ned

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i den knudrede Stenbelægning, der udgør det for Gulv i Cellegangen. Det gjorde forbandet ondt i mine i Forvejen daarlige Knæ, og jeg laa og sundede mig lidt. Hvor længe ved jeg ikke. Maaske kun nogle faa Sekunder. En Støvlenæse ramte mig paa venstre Hofteben og en i Ribbenene. Jeg kom op med stor Fart og gjorde Front mod Bødlerne. Jeg knyttede Næverne og løftede dem til Slag. Men hvad kunde jeg stille op mod fem Mand. Langsomt sænkede jeg Armene igen, blev vendt rundt og røg igen i Gulvet, medens Slagene regnede ned over mig. — Jo, de morede sig skam, d'Herrer Tyskere! Fine Sportsmænd var de. Fem Mand mod een, og de generede sig ikke for at sparke paa Offeret, efter det var slaaet ned og laa værgeløst paa Gulvet.

Jeg kan ikke med Bestemthed erindre, hvor mange Gange jeg var i Gulvet paa Turen hen til min Celle — uheldigvis den sidste Celle paa venstre Haand i Gangen. Naar jeg siger, at jeg var nede i Gulvet fem eller seks Gange, saa ved jeg, at jeg er Sandheden saa nær som muligt. Men hver Gang efter den første Tur i Gulvet røg jeg op som et Lyn. For jeg vilde ikke ligge paa Gulvet og lade mig sparke paa. Tænk paa hvordan jeg saa ud! Begge Øjne lukkede, Næsen slaaet op, med Buler i Hovedet og øm over hele Kroppen — og saa igen blive overfaldet af fire-fem fuldstændig Vanvittige, der raabende og skrigende Gang paa Gang smadrer Offeret i Gulvet og sparker ham med deres tunge, jernbeslaaede Militærstøvler. Naar man har rejst sig op og gjort Front mod dem, tør man ikke en Gang stikke en af dem et Par paa Snuden, for at sætte sig lidt i Respekt; man risikerer, de benytter deres Revolvere. Det var for mig en Fornedrelse uden Lige, og jeg skammede mig over mig selv. Jeg har været ude for en Del i mit Liv, men aldrig i min vildeste Fantasi har jeg kunnet forestille mig noget lignende. Det var, som om det Smule godt, man havde i sig, blev tværet helt ud.

Jeg har altid, som gamle Dick Nilsson sagde, „taget mine Øretæver i den Rækkefølge de kommer", men dette var næsten for meget. Og jeg var jo helt uskyldig.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Omtrent bevidstløs blev jeg smidt ind i Cellen til Tage — min Bekendt. Det var umuligt for mig at se, hvordan der saa ud, da der var bælgravende sort Mørke derinde. — Tage jamrede sig med Mellemrum over en mægtig Bule i Hovedet og et Spark paa Kæbebenet, der var meget ophovnet paa den ene Side. „Jeg troede, de havde slaaet mig ihjel," sagde han. „Lige saadan her," svarede jeg ham. Og saa fortalte jeg ham, hvordan jeg havde hørt ham raabe til dem, om de vilde skyde ham, og at jeg aldrig før havde hørt et Menneske skrige som han. — „Naah ja," svarede han, „du hylede sku' ogsaa godt nok op, og det var heller ikke morsomt for mig at høre paa efter den Omgang, jeg selv havde været ude for." — Vi blev hurtigt enige om, at det var en Flok Banditter, vi var faldet i Kløerne paa, og at Turen ganske sikkert nok kom til dem engang.

Medens Tage gik og jamrede sig over sin Kæbe, forsøgte jeg Gang paa Gang, om jeg kunde komme gennem Væggen. Sagen var den, at der i den ene Vægside var fastskruet Siddeklap og Bord. For ikke at de hvidkalkede Vægge skulde smitte af, var Væggen sortmalet paa dette Sted, og mig forekom det at være en Slags Alkove. Husk paa, der var meget mørkt i Cellen. Jeg vilde absolut derind og sidde for mig selv for at tænke lidt over det passerede, men hver Gang rendte jeg Panden mod Væggen eller stødte Knæer og Hofter mod henholdsvis Bænk og Bord. Dette gentog sig — saa vidt jeg kan huske — flere Gange, saa helt klar oven i Bøtten har jeg nok ikke været. Da jeg spurgte Tage, om han vidste, der var et eller andet, vi kunde „vaadte" i, svarede han: „Det ved jeg ikke, men jeg kunde ogsaa lide at vide det." — Pludselig et Sted i Mørket udbrød en Stemme noget tvært: „Potten staar henne ved Fodenden af Briksen, men den er helt fuld." — „Hov hov," tænkte jeg, „her er nok flere Gæster. Hvad er mon det for en Karl." Jeg syntes jo godt, han kunde have ønsket os velkommen og præsenteret sig. — Det viste sig senere at være Brænderen ude fra B. & W. — Villy Nielsen — en rigtig Guttermand, som jeg ogsaa sad i Celle med i Vestre

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Fængsel. Han havde mærkværdigvis ingen Tærsk faaet. Maaske fordi han var saa stor og stærk, eller fordi han har været taget paa et Tidspunkt, hvor Bødlerne har været trætte af at tæve paa andre Ofre. Han har nok troet, vi var et Par værre Bisser, for han svarede os kun med Enstavelsesord, naar vi spurgte ham om noget. Har vel iøvrigt haft nok med at spekulere paa sin egen Ulykke.

Efter at have ligget og ravet et Stykke Tid, fik jeg omsider fundet Potten frem. Det viste sig ganske rigtigt, at der slet ikke var Plads til mere i den. Jeg lod den være i første Omgang. Pludselig sagde Tage: „Nu kan jeg ikke holde mig længere," og saa hørte jeg ham lade Vandet, som det senere viste sig, opad Væggen. — Efterhaanden pressede det saa stærkt paa hos mig selv, at jeg hentede Potten. Tage bad mig sætte den hen, hvor han havde staaet og strittet opad Væggen for at have det samlet paa et Sted. Det flød ud over alle Bredder, da Tage for anden Gang vandede opad Væggen og jeg i den overfyldte Potte. Dette skete endnu engang inden Morgengry. Vi havde jo intet andet at gøre. Vi var dog begge klar over, at det ikke gavnede vores Sag. Vi snakkede om det, vi havde været ude for, og spekulerede paa, hvad der mon vilde ske med os om Morgenen. — „Tror du, de skyder os?" spurgte Tage. „Aah — hold Kæft, din lange Idiot," svarede jeg, „tror du, de skyder Folk for saadanne Bagateller. Og jeg har ikke lavet noget, saa mig skyder de i hvert Fald ikke." Ind imellem vores Snak ømmede vi os skiftevis over vore mishandlede Kroppe, medens Villy Nielsen af og til brød ind i Samtalen, spørgende og fortællende. Han kunde dog ikke forstaa, hvorfor vi havde faaet saa mange Klø, medens han var gaaet helt skudfri.

Med Mellemrum hørte vi Raaben og Skrigen ude fra Gangen blandet med Jamren fra andre Ofre, medens man sad og slappede af — øm over hele Kroppen og med en smadret Tud og et Par lukkede Øjne. Alle mulige og umulige Tanker gjorde man sig, om hvad der senere vilde ske med een. Om de vilde hente os ud af Cellerne i Løbet af Natten for at friske

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

os lidt op med flere Tærsk, eller som Tage sagde: „De kommer maaske og skyder os." Han var meget nervøs for at blive skudt. — —

Saaledes skete der lidt af hvert den Nat i Kastellets Celle, og det første, vi gjorde hen paa Morgenkvisten, da det lysnede i Øst, var at faa lukket Vinduet op. Jeg strøg mine sædvanlige dybe Indaandinger og ventede spændt paa, hvad der videre skulde foretages med os. Henad Klokken 9 blev Celledøren lukket op, og Slutteren kom ind i Cellen med et Par Officerer. Det første de opdagede, efter at de havde moret sig over vore synlige Tegn paa Mishandlingerne om Aftenen, var Tages to flotte Halvbuer paa den kalkede Væg lige overfor Døren, samt Potten lige midt i „Søen". „Verfluchte Sweinerei," bandede den ene. „Og saa har I været besofne og er 150 % engelskvenlige. Men vi skal lære Jer at genere den tyske Værnemagt." „Jeg har ikke generet nogen Værnemagt," sagde jeg til ham, hvortil han blot svarede, at jeg jo havde truet en tysk Soldat med en Revolver. „Det passer ikke," svarede jeg ham igen, „for jeg har aldrig haft saadan en Tingest." — „Ja, ja," sagde han, „det skal vi nu nok faa ud af dig." Saa forsvandt de høje Herrer igen sammen med Slutteren. Lidt efter kom sidstnævnte tilbage med Gulvklud og Skruppe samt en Spand Vand, for at vi kunde faa gjort rent i „Værelset". Og hvor det hjalp paa Luften efter Rengøringen.

Pludselig lød der to skarpe Skud ude fra Kastellet. „Dèr skød de to," sagde Tage. „Tror du, de skyder os, Carl?" „Jah, dig skyder de nok, for du har jo truet Stikkeren med at slaa ham ihjel, men jeg skal nok klare Frisag, for jeg har intet gjort." — Tage var helt ude af Flippen og spurgte mange Gange om, hvad der mon vilde ske med os. Som om jeg vidste det bedre end han. Og saa gik han og beklagede sin Skæbne. „Du burde ellers hellere tænke paa," sagde jeg, „at det er din utrolige Dumhed eller Tankeløshed, der er Skyld i, at jeg sidder her i Cellen. Jeg havde maaske Grund til at beklage mig over dig og din Letsindighed." — „Hvornaar tror du, vi

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

kommer ud?" spurgte Tage. Jeg mente ikke, dette vilde ske, førend mine Øjne var normale og hans skæve Kæbe havde trukket sig i Lave igen. „Du ser farlig ud," sagde jeg til ham. „Helt skævho'det er du." „Du skulde bare kunne se dig selv," svarede han, „du ser sgu ikke for køn ud." Hen paa Formiddagen kom Slutteren og hentede Villy Nielsen over til en anden Celle, medens Tage og jeg fik Lov til at blive sammen. Vi snakkede sammen om Sagerne og mente ikke, det vilde vare saa mange Dage, førend vi kom ud igen. Vi blev enige om, at de ikke slap os ud, saalænge alle Mennesker kunde se, vi var blevet mishandlede. Mit venstre Bukseben var flænget — eller nærmere sprængt — da mine Knæ ramlede haardt mod Stengulvet. Begge Knæene smertede, dog mest det højre, der i Forvejen gennem Fodbold har døjet saa meget. Min Skjorte, Pullover og Jakke bar tydelige Mærker af størknet Blod, ligesom jeg konstaterede et meget ømt Punkt paa Ribbenene lige ved Hjertet. Jeg gjorde Tages Skader op, og fandt et Par store Buler i Hovedet, en stor Knude over det ene Øje og en mægtig Hævelse paa venstre Side af Hovedet, som sikkert var fremkommet efter et Spark. Hvad var der sket, hvis det havde ramt ham i Tindingen? Det var en ordentlig een, han havde faaet paa Sinkadusen. De første to-tre Dage kunde han slet ikke tygge, og endnu fjorten Dage senere gjorde det ondt ved Tyggebevægelser.

Søndag Formiddag blev vi hentede ud for at gaa Gaardtur. Da vi beboede Cellen nærmest Gaarden, var vi de sidste, der blev hentet ud, og der mødte os et sørgeligt Syn. Her i den lille Gaard bag Cellerne gik ca. 15—16 Mand rundt, mere eller mindre lemlæstede alle sammen. De gik med en Meters Mellemrum, medens tre-fire brutalt udseende Tyskere med Revolver i Haanden passede paa. Særlig var der en af dem, der daarligt kunde slæbe Benene efter sig. Det var Murer Richard Sørensen; trods det Manden i Forvejen var Invalid, havde de mishandlet ham saadan, at han var ødelagt flere Dage efter.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Lige førend vi kom ud i Gaarden, fik jeg Lejlighed til at se mig selv i et lille Spejl, der hang til venstre for Udgangsdøren. Jeg maa sige, at havde jeg ikke vidst, det var mig selv, vilde jeg have troet, det var en anden. Ved at tage venstre Haands Tommel- og Pegefinger til Hjælp, fik jeg lige lukket det venstre Øje saa meget op, at jeg var i Stand til at kikke ud gennem en lille Sprække. Næsen var godt ophovnet, og jeg havde smurt Blod ud over hele Ansigtet. Det højre Øje var meget hævet og komplet lukket. Uha hvor saa jeg ud! Jeg grinede fjollet og nikkede til mit eget Kontrafej og sagde saa til mig selv: „Ja, du er sgu' en køn Ka'l. Men et Gode er der. Nu behøver du ikke at købe Maske til Fastelavn!" Medens mit Indre sydede og kogte over den Behandling, jeg havde været ude for, var mit Ydre roligt og fattet. Alle, der kom i Nærheden af mig, grinede jeg fjollet til, og jeg kunde ligefrem se paa de tyske Soldaters Ansigter, at de var lidt i Vildrede med, hvordan de skulde tage mig. — Tage bad mig gentagne Gange om at lade være med at grine til dem. „Jeg griner ikke til dem," sagde jeg, „jeg griner af dem." Og saadan havde de det med mig hele Turen igennem. Et Par af Soldaterne saa nærmest flove ud, da de fik Øje paa den anrettede Skade i mit Ansigt. Fortrød de mon, de havde været med til „Slagsmaalet" om Aftenen? Det kan man næsten ikke faa sig selv til at tro. —

Da vi havde været i Gaarden i ca. 20 Minutter, blev vi igen puttet ind i Cellen. Jeg for min Part havde ikke faaet noget at spise siden Lørdag Middag Klokken 12 og var godt sulten. Tage kunde ogsaa godt tænke sig lidt Mamse, men hans skulde helst være flydende paa Flaske med Sut. — Frem og tilbage gik vi over Gulvet Time efter Time, og vi blev enige om, at vi maaske nok blev sultet et Par Dage som Straf for det, vi baade havde lavet og ikke lavet. Henad Klokken 14 blev Lemmen i Celledøren lukket op, og ind gennem Hullet blev rakt os to store dejlige Skaale fulde af gule Ærter. Nej, hvor de dog smagte pragtfuldt. Vi saa straks alt i et bedre Lys og var lige ved at være taknemlige over, at de gav saadan

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

to Forbrydere Mad. Jeg blev hurtigt færdig med min Portion, medens Tage — selv med gule Ærter — havde et forfærdeligt Mas med at faa tygget og sunket og levnede den halve Portion. Efter Middagen satte vi os til at blunde en halv Times Tid, men ellers gik Tiden med at vandre op og ned ad Gulvet. Tage spekulerede meget paa sit, og jeg maatte Gang paa Gang love ham ikke at sige noget til Tyskerne om, at det var ham, der havde raabt. Men Sandheden er svær at skjule og gaar som Regel af med Sejren. Da jeg kom hjem, vidste det meste af Østerbro, at det var Tage, der havde raabt og trukket mig med i Skidtet. Det havde Villy Nielsen og de fem unge Mennesker fra Jægergade fortalt, da de var hjemme hos Paarørende og Bekendte med Hilsener fra os, da de var sluppet fri fra Fængslet.

Det blev en lang Eftermiddag, og det var lige haardt nok, at vi skulde være indespærrede i det fine Søndagsvejr. Vi spekulerede paa vore Forældre, Søskende og Børn, der ikke kunde andet end være urolige over, at vi ikke havde givet Livstegn fra os. Ligeledes tænkte jeg ofte paa mine unge Sportskammerater i „1903", der vel ikke kunde regne ud, hvorfor jeg lige pludselig svigtede dem. Nu havde vi sammen lavet et godt Stykke Arbejde for at komme væk fra den forsmædelige Sidsteplads og faa den gamle hæderkronede Klub lidt frem i Lyset igen. Saa bliver man brutalt revet væk fra Arbejdet uden nogen som helst Grund og smidt i Fængsel. Selv om det kun er Smaating i Forhold til alt andet, der sker rundt om i Verden, saa har Tyskerne ødelagt en skrækkelig Masse for mig og i mig. Siden jeg kom hjem fra Tyskland har jeg ligesom gaaet ved Siden af mig selv. Jeg kan ikke rigtig tage mig sammen til noget og er stadig meget nervøs. Standser en Bil uden for mit Hjem, farer jeg straks hen til Vinduet for at undersøge, om det skulde være Gestapo. Hører jeg om Aftenen Fodtrin paa Trapperne, er jeg musestille. Det er ligesom jeg ikke stoler paa noget mere, men er bange for, at jeg igen skal blive hentet. At de Mennesker, der har været paa den Tur til Tyskland, og som de har indespærret, ikke el-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sker dem, det er de vistnok klar over. Jeg har været hjemme i lang Tid, men alligevel koger og bobler det inden i mig ved Tanken om det, man har været igennem. Mine Følelser mod disse Mennesker er saa stærke, at de er ved at sprænge mit Bryst. Det er nærmest modbydeligt. Jeg kunde gøre, hvad det skulde være, for at faa Hævn.

Søndag Aften i Kastellet fik vi to tykke Skiver bart, groft Rugbrød med et lille Stykke Spegepølse til samt et Krus Kaffe uden Sukker eller Fløde. Appetitten var ikke saa stor, at vi ligefrem nød det bare Brød, men det meste af mit røg dog ned. Tage spiste vel omtrent samme Kvantum som en Kanariefugl vilde have gjort. Da vi havde spist, jokkede vi igen frem og tilbage — atter og atter de samme afmaalte Skridt. Mellem Klokken 20 og 21 og under Hyl og Skrig, iblandet Eder og Forbandelser fra Bødlerne, gjorde en ny Gæst sin Entré i vort Hotel. Tage og jeg holdt Vejret og lyttede. Vi skulde maaske have en Afstraffelse igen i Aften? Man kunde jo vente sig alt fra den Kant. Men nej — der skete os ikke noget. Vi hørte en Celledør blive aabnet og Offerets Hyl tabte sig lidt efter lidt. Paa Stemmen kunde vi høre, det var et ungt Menneske. Atter kom Harmen op i os ved at tænke paa disse raa og brutale Tyskeres Behandling af forsvarsløse Fanger. Er det underligt, man er kommet til at hade dem?

Da Klokken var ca. 21,30, mørklagde vi og blev enige om at lægge os sammen paa Træbriksen for bedre at holde Varmen. Der blev ikke sovet meget den Nat. Briksen var kun beregnet til een, saa vi maatte ligge paa samme Side for at kunne faa Plads. Og saa var der hverken Madras eller andet, saa vi laa paa de bare Brædder. Ret længe laa man ikke paa samme Side, førend Knoglerne gjorde Vrøvl paa Grund af Ømhed. Det blev næsten ikke andet end én Venden sig hele Natten. Selv hjemme i min egen dejlige Seng maa jeg af og til vende mig paa Grund af en gammel Ischias og Infiltrationer i Musklerne. Paa dette haarde Leje kunde jeg ikke ligge ret længe ad Gangen i samme Stilling, og jeg var en meget urolig Sovekammerat. Tage udviste en englelig Taalmodighed

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med mig og vendte sig pænt med mig hver Gang. Da vi stod op om Morgenen, var vi som gennembankede over hele Kroppen og godt trætte efter en hvileløs Nat. Det varede noget, førend vi fik os rettet ud til normal Højde, og selv Tage klagede over sine Hofter. Saa fik vi vores Morgenkaffe serveret med tilhørende Rugbrød og en lille Klat Smør. Kaffen uden Sukker og Fløde. Under mit 2½ Maaneds Ophold i dansk Fængsel fik jeg saa godt som ikke Sukker i nogen Ting; desuagtet blev der sendt Bud efter Rationeringskortene. Atter et uheldigt Træk hos disse Mennesker.

Saa kom vi paa Gaardtur, og to nyankomne Gæster bar Spor efter Mishandling. Efter Gaardturen blev Tage og jeg sat til at tørre Støv af og vaske Cellegangen. Vi var glade for at faa Lov til at røre os lidt, og Tiden gik hurtigere, ligesom det var en dejlig Afveksling fra det ensformige Liv i Cellen. En Blikkenslager fra Byen opholdt sig paa W. C.'et for at reparere et Rør, der var sprunget. Vi sørgede for at vaske og tørre Støv af nede i Nærheden af, hvor det foregik, for muligvis at komme paa Talefod med ham. Og da Slutteren var helt nede i den anden Ende af Gangen, fik vi hvisket vore Telefonnumre til ham, og han lovede os bestemt at ringe hjem til vore Paarørende og fortælle, at vi sad i Kastellet. Telefonnumrene skrev han med Blyant op paa sit Hammerskaft. Det maa have været en rigtig Fus til Blikkenslager, for han ringede aldrig.

Mandag Eftermiddag blev jeg ført ind i Cellen ved Siden af og fik udleveret en Madras, en Skraapude og to Tæpper. Madras og Skraapude var møjbeskidte, medens Tæpperne, der tilhørte det danske Militær, var førsteklasses. „Himmel og Hav, hvor kommer al den Kærlighed fra," tænkte jeg ved mig selv. Selv om det maaske tydede paa, at jeg skulde være der i længere Tid, var det dog rart at vide, at man nu havde en Mulighed for at sove om Nætterne. De foregaaende to Nætter havde jeg næsten ikke lukket et Øje. Vi bankede paa Væggen til hinanden med Mellemrum og hyggede os sammen paa den Maade.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Udenfor var Vejret stadigvæk straalende, og man ærgrede sig over, at man var tvungen til at opholde sig her i en beskidt Fængselscelle i Stedet for at nyde Tilværelsen ude i Guds frie Natur. Nu fik jeg for første Gang at mærke, hvad det vil sige at være i Enecelle. Skrækkeligt var det, og den var haard at tage, særlig — synes jeg — fordi jeg intet havde bedrevet, der berettigede til dette. Som altid fandt jeg dog hurtigt ud af, at det ikke hjalp mig at gaa og ynke mig selv, og jeg paabegyndte et Gymnastikprogram bestaaende af Krop-, Arm- og Benøvelser, som jeg gennemførte næsten hver Dag, og som holdt mig nogenlunde i Vigeur. Hver Eftermiddag skinnede Solen paa et stort smukt Pæretræ, der voksede lige uden for mit Vindue. Helt oppe i Toppen sad der endnu et Par store Moppedrenge til Pærer — gullige med et rødt Skær. Naar Solens Straaler skinnede paa dem, var det et pragtfuldt Syn. Jeg kunde staa i lang Tid med Hænderne paa Ryggen og nyde Pærerne, medens jeg sagde „mum mum — mum mum", og „hvem der bare", til mine Tænder løb i Vand. Jo — det var skam dejligt, og man kan nøjes med lidt i en Situation, som den jeg var i. Af og til havde Træet og jeg Besøg af forskellige Fugle, som ofte slog nogle kønne Triller for os. Fuglene og Mennesket har byttet Roller, tænkte jeg. Nu er det mig, der er i Bur, medens de smaa vingede Skabninger kan glæde sig ved deres Frihed. Jeg lovede mig selv, at jeg aldrig vilde være Aarsag til, at noget levende Væsen kom i Fangenskab — undtagen Tyskere. Baade Solen og Fuglene forsvandt efterhaanden. Solen for at skinne videre og glæde andre Mennesker andre Steder paa Jorden, og Fuglene for at gaa til Ro. Da Solen forsvandt, blev Vejret diset, og der blev køligt i Cellen. Da jeg lukkede Vinduet i, opdagede jeg en stor Edderkop, der sad og lurede paa Aftensmaden. Jeg hilste paa den og præsenterede mig som Carl. Den kravlede ned imod mig ligesom for at sige „god Dag, Kammerat", og jeg syntes bestemt, den sagde, den hed Peter. Jeg tillod mig i hvert Fald at kalde den Peter, og det lod til at passe den udmærket. Det var, som om den for-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

stod mig og kom, naar jeg kaldte paa den, og Peter var til stor Glæde for mig i den Tid, jeg sad i Enecelle i Kastellet. En Flue, som jeg ogsaa var blevet gode Venner med, tog sig mindre pæne Friheder efter bare een Dags Bekendtskab, idet den satte sig midt paa min Middagsmad. Det kunde jeg ikke rigtig goutere og skældte den ud og slog efter den. Den er sikkert blevet fornærmet, for jeg saa den aldrig mere. Saadan omtrent gik de seks Dage i Kastellet, og det blev selvfølgelig lidt ensformigt.

Fredag Formiddag blev jeg lukket ud af Cellen sammen med flere andre Fanger. Vi fik Besked om, at vi skulde ud at rejse. „Naah," tænkte jeg, „saa kan man vel komme til at tale med nogle fornuftige Tyskere og forklare dem, at man ingenting har gjort." Vi blev ført ind i Vagtstuen, hvor vi fik udleveret de Ejendele, der var frataget os den første Aften. Mit Navn blev raabt op, og en Officer gav mig en Pakke, som senere viste sig at indeholde nogle lækre Stykker Smørrebrød fra Else, med Hilsener fra hende og min Søster Gerda. Mest lykkelig var jeg dog over at vide, at mine Paarørende nu vidste, hvor jeg var, og at jeg stadig eksisterede. Min Familie har senere fortalt mig, hvorledes de Gang paa Gang havde søgt efter mig alle Vegne. Saa fik de at vide, at jeg sad i Dagmarhus, saa paa „Vestre", paa Gernersgades Skole o. s. v., uden at kunne finde mig. Mange Gange rendte de ned til Kastellet, fordi de paa Store Kongensgades Politistation havde faaet Besked paa, at jeg derfra var ført til Kastellet. Gang paa Gang var mine gamle Forældre og mine Søskende dernede for at forhøre, om jeg sad dèr. Trods det, jeg sad ikke 10—15 Meter fra dem, blev der stadig sagt nej. Dèr var jeg ikke. Med begge Næver i Bukselommerne og Benene paa Skrivebordet sad Officererne, medens pæne Mennesker høfligt udbad sig Underretning om noget, der laa dem meget stærkt paa Hjerte. — „Har De nogen Cigaretter med?" blev mine Søskende udspurgt hver Gang. De blinkede til hinanden og sagde „Nej". — Da Fangerne ikke maatte ryge i Kastellet, kan man hurtigt tænke sig til Resten. De generede

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sig altsaa heller ikke for at berige sig paa Fangernes Bekostning. Fy for Satan!

Fra Vagtstuen blev vi ført ud i en ventende Lastbil, der skulde føre os et eller andet Sted hen. Hvorhen fik vi ikke at vide. Et Par Feltgendarmer med Skydere ved Siden skulde passe paa os under Køreturen. Tillige var der en lille pæn Mand med i Bilen. Det viste sig senere at være selve Fængselslederen for den tyske Afdeling i Vestre Fængsel. Bilen, der var lukket paa Siderne med en Presenning, var aaben bagtil, saa vi kunde se ud paa Gaden. Vi kørte ind gennem Byen og passerede Raadhuspladsen og Vesterbros Passage. Da vi drejede ned langs Hovedbanegaarden og videre forbi denne, blev jeg efterhaanden klar over, at vi skulde ud til Vestre Fængsel. Hvor var det dejligt, efter seks Dages Indespærring, at se Folk paa Gaderne bevæge sig frit omkring. Jeg glemte helt, det var en tysk Fangevogn, jeg sad i. Mærkeligt at se Livet pulsere paa sædvanlig Maade. Folk kom kørende paa Cykel, i Biler og Sporvogne — Liv og Travlhed overalt. Mange saa nysgerrigt efter Bilen, og en enkelt sød ung Pige vinkede pænt op til os. Vi kunde ikke andet end snakke lidt om alt det, vi saa, men blev af Feltgendarmerne truet med al Landsens Ulykker, hvis vi ikke holdt vor Kæft i. Det faldt os saa svært. Personlig var jeg meget skuffet over, at det overhovedet ikke kunde mærkes paa Byens Liv og Trivsel, at jeg ikke var derude. Der handledes i Forretningerne, Hjulene kørte stadig rundt, og man levede nøjagtigt, som om der intet var sket. Alt foregik paa samme Maade, som da jeg var derude — midt i det altsammen — som en fri Mand. Jeg følte mig ensom, som et lille ubetydeligt Kryb, som ingen savnede. Saa tænkte jeg paa, hvor meget heldigere stillet jeg var, end mangfoldige andre Stakler, der var brutalt revet væk fra egne Forretninger, havde faaet et helt Livs Arbejde ødelagt og maattet sælge Villa, Hjem, og hvis Paarørende havde maattet søge Socialhjælp. Disse stakkels Mennesker var rykket op med Rode. Jeg havde dog min Gage og var i Stand til at klare mine Forpligtelser.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

At Nerverne havde taget Skade hos os Fanger, var vel naturligt nok. At de ogsaa havde taget alvorligt Skade hos Tyskerne, er følgende lille Tildragelse et godt Bevis for. Da Fangebilen paa Vej til „Vestre" var kommet lige udfor Tuberkulosestationen i Ingerslevsgade, tog Pokker pludselig ved Soldaterne. De raabte og skreg til Chaufføren om at standse Bilen, og een af dem sprang af i Farten. Chaufføren fik drejet Vognen om, og vi kørte tilbage og gjorde Holdt udfor en ca. 40—45-aarig pæn Mand, der havde nogle Bøger under Armen. En, to, tre fat i Nakken paa ham og op i Bilen til os andre. Det viste sig, at han havde rystet paa Hovedet, idet Fangebilen passerede ham, og det var nok til, at han maatte med os andre ud paa „Vestre". Han bedyrede, at han ikke havde rystet paa Hovedet af Tyskerne og Transporten, men gaaet i sine egne Tanker og rystet paa Hovedet af et eller andet. Mandens videre Skæbne kender jeg desværre ikke.

I Fængslet blev vi ført hen til Kontorgangen, hvor vi pænt maatte staa med Panden ind mod Væggen, medens vort Navn, Adresse og andet blev opnoteret. De første fem, seks Dage i „Vestre" kom de med Mellemrum og spurgte mig om mit Navn, Alder og Adresse, og uheldigvis for Tyskerne opgav jeg det samme hver Gang. Vi blev saa ført over i den rigtige Fængselsbygning, og jeg blev sat op i en Celle paa øverste Etage. Skidt med det, tænkte jeg, saa har du prøvet det ogsaa. Jeg fik Lov at beholde mine Ejendele hos mig, og det var tilladt at ryge.

Dog var de første Dage i Enecellen i „Vestre" de værste under hele Turen. At gaa her uden nogen at meddele sig til, med et Væld af Tanker i Hovedet, Tyskernes Raaben og Skrigen ude paa Gangene og uden at vide noget om, hvad de har for med en. Og hver Dag med straalende Solskin udenfor. Mit Indre var slet ikke i Oprør længere. Jeg nøjedes med at gaa og forbande Rakket flere Gange om Dagen. Ellers fandt jeg mig resigneret i min Skæbne. Endelig den 12. September skete der noget. Jeg blev hentet ud af Cellen og fik Besked om, at jeg skulde ned i Kastellet og dømmes ved en Standret.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Saa er dine værste Trængsler forbi, mente jeg, for her faar du da en Chance for at forsvare dig. Sammen med en halv Snes andre Fanger blev jeg kørt til Kastellet og ført ind i et Venteværelse i Stueetagen. Standretten var sat i et Lokale paa 1ste Sal. Fem unge Mennesker fra Jægergade kom først for. En halv Time senere kom de tilbage og fortalte, at de havde faaet fra to til fire Aars Fængsel. En ung Sygeplejerske fik et Aars Fængsel for at have sagt tysk Svin til en Officer, der havde lagt an paa hende. Andre af de dømte havde faaet Straffe varierende fra 1 Maaned til to Aar. Hver Gang, der kom dømte Fanger ned igen, kom de tyske Feltgendarmer og haanede dem. Hver Gang det var en haard Straf, gned de sig i Hænderne af Glæde, men var meget misfornøjede med de mindre Straffe. „Nu kan I dumme forædte Danskere komme en Tur til Tyskland og prøve Bombardementerne, og prøve lidt af, hvad vi har maattet gennemgaa i Aarevis," sagde de. „Og I skal nok tabe Jer, naar I faar den Kost, vi kan byde Jer dernede." Her talte de for een Gangs Skyld Sandhed.

Langt om længe kom Turen ogsaa til Tage og mig, og vi blev ført op i Retten. Ved et langt Bord, der var stillet paa skraa, sad de fem Officerer, der skulde dømme os. En Sønderjyde, der var Tolk, sad ved et lille Bord for sig, og langs de to Vægge sad der flere tyske Soldater, deriblandt den Gendarm, der havde mishandlet mig paa Vejen til Kastellet. Vi blev forespurgt, om vi havde noget imod, de var til Stede, og det havde vi ikke. Selvom vi havde haft det, var det sikkert ikke blevet anderledes af den Grund. Saa blev Stikkeren ført ind. Han var nu iklædt tysk Uniform, og idet han traadte hen foran Bordet, klappede han Hælene sammen og sagde: „Heil Hitler." Saa blev der af Rettens Anklager læst nogle Paragraffer op af en lille Bog, og Dommerne aflagde Ed, ligesom Stikkeren blev taget i Ed. Og saa begyndte Festforestillingen. Stikkeren blev anmodet om at fremstille det, der var sket ved Stoppestedet, og fortalte Retten, at jeg havde raabt op til ham, medens Tage havde slaaet ham og truet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ham med at slaa ham ihjel og spille Fodbold med hans Hoved. Da Rettens Formand spurgte, hvad der var blevet raabt, svarede han: „Pas paa ham det Svin deroppe paa Bagperronen, han er Stikker, og han er Skyld i, at to Danskere blev anholdt i Frederiksberggade i Eftermiddags." „Hvem raabte det?" spurgte Dommeren. Stikkeren svarede: „Der kleine Mand in der braunen Kleidung." Og saa gentog han Anklagen mod Tage. Der blev spurgt os, om vi havde noget at sige til vort Forsvar, og jeg bad Tolken sige, at jeg ikke havde raabt, at jeg aldrig havde set Manden før ved Stoppestedet, og at jeg kunde fremskaffe fire, fem troværdige Mennesker, som kunde bevidne, at jeg ikke havde været i Frederiksberggade den Dag. Da Tolken ikke oversatte det, jeg sagde, begyndte jeg selv at brokke mit smukke Tyske af og sagde bl. a., at da jeg ikke havde været i Frederiksberggade, kunde jeg ikke have raabt saadan til Stikkeren. „Es hat kein Interesse," blev der sagt, og saa opgav jeg. Tage vedgik, at han havde truet ham, men bestred nogle af Beskyldningerne. Vi blev forespurgt, om vi havde noget imod, at Stikkeren gik nu, da han skulde med Toget til Wien. Vi svarede: „Nej, det er os ligegyldigt, for han har jo aflagt Ed og beskyldt os for noget, vi ikke har gjort, saa lad ham bare rejse." — Vi var paa det Tidspunkt blevet klar over, at der intet var at gøre for os. Vi skulde knaldes. Saa rejste Anklageren — en göringlignende lille fordrukken og forædt Mandsling — sig op og forlangte, at efter Paragrafferne det og det skulde jeg have et halvt Aar og Tage otte Maaneders Fængsel. Jeg tror den Dag i Dag paa, at det var det bare Skæg, for Bogen, han læste op af, lignede nærmest en Bibel, og den Maade, han remsede det op, tydede paa, at det var Teater det hele. Det kan maaske synes at være en haard Paastand, men jeg tror nu, det forholder sig saadan. De fem Domsmænd trak sig tilbage, kom allerede efter fem Minutters Forløb igen og forkyndte, at jeg var idømt 4 og Tage 6 Maaneders Fængsel, og at en Del af Straffen skulde afsones i Tyskland. Det sidste var næsten det værste. Paa Forespørgsel, om vi var tilfredse

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

med Dommen, svarede vi begge højt og tydeligt nej, og jeg protesterede endnu en Gang paa mit gebrokne Tyske — uden Resultat. Een efter een tog jeg Dommerne lige paa Kornet, kiggede dem lige ind i Øjnene og rystede paa Hovedet af dem. Da jeg kom til Overdommeren, sagde jeg blot: „Vorherre bevares." Tage gav dem ogsaa en Gang Røg, og saa blev vi smidt ned til de andre Fanger i Venteværelset. Og det var de Mennesker, der mente sig kaldede til at ordne Europas Forhold! Banditter og Sjovere var de — alle til Hobe.

Saa blev vi atter transporteret i Bilen tilbage til „Vestre" og indsat i vores Celle. Hvad jeg tænkte paa i de nærmest følgende Timer, erindrer jeg ikke. Kulsort Mørke herskede og næsten Tomhed i Hovedet paa mig. Jeg ved bare, jeg hadede Tyskerne, og at jeg lige i den Periode med koldt Blod kunde gaa ud og myrde alle dem, jeg overhovedet kunde overkomme. Det var en Følelse, jeg aldrig har haft før. Det var, lige som om det gode i mig var tværet ud til intet, og en Mængde ondt var kommet op i mig i Stedet for.

Saa tænkte jeg igen paa, at de fire Maaneder i Grunden var saa lidt i Forhold til, hvad saa mange andre hundrede Tusinder Mennesker fra de besatte Lande var kommet ud for. Jeg resignerede igen og fandt mig i Forholdene. I min Ulykke var jeg glad, fordi Skæbnen ikke havde været endnu grummere imod mig.

Der var Luftalarm et Par Gange, medens jeg befandt mig deroppe paa øverste Etage i „Vestre". Saa blev vore Celledøre laaset endnu engang af, og Soldaterne gik i Beskyttelsesrum. Det rørte mig ikke en Fjer at vide, at jeg ikke kunde komme ud, hvis der skulde ske noget. Jeg laa blot og haabede inderligt paa, at der vilde falde et Par Bomber midt i Fængselet, og jeg var lige glad, om jeg selv maatte tage Billetten, naar bare alle Tyskerne vilde komme med paa Rejsen. I Dag er jeg ogsaa glad for, at jeg ikke kom til at sidde i Enecelle hele Straffetiden. Hvis det havde været Tilfældet, var jeg sikkert gaaet Amok. Efter nogle faa Dages Enecelle blev jeg hentet ud og fik Besked om, at jeg skulde overflyttes til en

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Celle i Kontorbygningen — en Sygecelle, ret stor og lys — sammen med to andre Fanger. Jeg kom til at bo sammen med en Murer og en Brænder fra B. & W. — Det blev os stærkt betonet, at det var en Begunstigelse, vi var ude for, at vi maatte opføre os ordentligt, ikke lukke Vinduer op eller kigge ud af dem o. s. v.

Her var ikke saa lidt hyggeligere end i den egentlige Fængselsbygning, og Cellen var som sagt temmelig stor og havde et stort Vindue. Det skal i samme Forbindelse siges, at jeg havde det godt i Vestre Fængsel i de 2½ Maaned, jeg sad der. Een Gang om Ugen maatte vi modtage Besøg, og de ti Minutter, det varede, sad vi i en för tillfället indrettet Celle med tre Stole og et Bord. Den Besøgende og Fangen sad paa hver sin Side af Bordet, medens den ved Fængslet ansatte Tolk sad imellem os og nøje overvaagede, at intet ulovligt skete mellem den Besøgende og Fangen. Vi fik Aviser hver Formiddag, og jeg vil gerne her have Lov til at takke Bladenes Redaktioner for disse Frinumre. Vi var paa denne Maade ikke helt afsondrede fra Omverdenen og kunde følge lidt med i det Liv, der foregik udenfor Murene. Onsdag var Fangernes store Dag. Med Spænding saa man hen til den Tid, da Pakken hjemmefra og fra Venner og Bekendte skulde komme. Jeg skal love for, det var Pakker, jeg fik. Jeg blev næsten berømt i den tyske Afdeling for mine store og velassorterede Pakker. Aldrig saa snart saa de tyske Soldater ved Pakkekontrollen Pakkerne til mig, førend de udbrød: „Ah — det er til Fodboldtræner Carl Hansen."

For at faa det bedste ud af en daarlig Situation bestak jeg de tyske Soldater, der kom op med Pakkerne. Mundvandet løb omtrent fra dem ved Synet af alle de dejlige Ting, der laa i Pakkerne, og jeg kunde jo straks se, at de godt kunde tænke sig en stor, saftig Pære, et Stykke af Elses Plum- eller Sandkage, der var hjemmebagt i rigeligt Smør, eller en Pakke Cigaretter. Jeg fik meget Tobak ind fra forskellige Venner og Bekendte og gode Kammerater i „1903". Jeg spurgte dem, om de vilde have det eller det, men de sagde haardnakket nej.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Til sidst saa jeg mig nødsaget til selv at putte Tingene ned i deres Lommer, og paa den Maade fik jeg dem lige der, hvor jeg vilde have dem. De gjorde lidt Vrøvl i Begyndelsen, men da de efterhaanden blev vant til os, tog de gladeligt imod. Dog først efter at have set efter, at der ingen Overordnede kom. Paa den Maade tog vi Fusen paa dem og kom paa en ualmindelig god Fod med dem. Fangerne i den Celle, jeg beboede, havde det som Blommen i et Æg — eller saa godt som en Fange nu kunde have det. Vi kaldte Obergefreiterne ved Fornavn; der var virkelig mange flinke Fyre iblandt dem. Men Tyskere var de og dertil vore Vogtere, saa vi elskede dem ikke.

Min Kammerat Villy Nielsen gik hver Dag bandende rundt i Cellen. Ikke uden Grund. Han havde nu siddet fjorten Dage indespærret, uden at hans Paarørende vidste, hvor han var, og uden at have faaet Dom. Han var blevet beskyldt for en Dag fra sit Arbejde at have raabt til nogle Schalburgdrenge. Sammen med flere andre var han ført til Standretten i Kastellet for at faa sin Sag behandlet. „Men," som han sagde, „jeg var uheldigvis den sidste Mand, der skulde for Retten, og Solen skinnede paa Langelinie." — Da vi spurgte ham, hvad han mente med det, forklarede han os, at han ikke fik sin Sag behandlet den Dag paa Grund af, at hele Retten som ved et Trylleord fløj op fra Siddepladserne, da een af Rettens Deltagere havde sagt: „Heil Hitler". „Langelinie spazieren." Mureren og jeg hylede af Grin, da han videre fortalte, at de ganske roligt var gaaet „Langelinie spazieren", medens han atter blev indsat i sin Celle i „Vestre". — De Herrer Tyskere i Standretten, højere Officerer, gik uden videre deres Vej for at komme paa Langelinie og spadsere i det dejlige Solskin, uden at bekymre sig om, at dette — i foreliggende Tilfælde afgjort uskyldige — Menneske skulde holdes videre indespærret, i Stedet for at behandle hans Sag og passe deres Arbejde!

Med tre Mand i samme Celle gik Tiden helt fint. Det, der nagede os, var selve Indespærringen. Ellers havde vi det godt

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nok, naar man tager i Betragtning, at vi var i Fængsel. Vi spillede Kort, naar det passede os, og dampede paa vores Tobak, saa de daarligt kunde se os, naar de kom ind i Cellen. Om Middagen skinnede Solen frejdigt ind gennem Vinduet til os, og vi skiftedes til at tage Solstriben, der baade varmede og hyggede. Hverken Mureren eller Villy Nielsen fik Pakker ind, saa jeg var glad for at kunne dele min Beholdning af Tobak og Madvarer med dem. Mange venlige Tanker gik til de ædle Givere, særlig med Hensyn til Tobakken. Det var stort at undvære til os, da de sikkert i Forvejen havde svært ved at faa den knapt tildelte Ration til at række til eget Forbrug.

Selvom vi saaledes havde det taaleligt, laa der dog hele Tiden noget usikkert over os, da vi i Standretten havde faaet at vide, at en Del af Straffen skulde afsones i Tyskland. Forholdene i Danmark kunde maaske ogsaa blive forværrede, og det kunde igen virke tilbage paa os i Fængslet. Ligegyldigt hvor godt vi havde det, gik vi alligevel og rasede over at være indespærrede i det dejlige Sensommervejr.

Om Nætterne hørte vi af og til Hyl og Skrig. Det var uden Tvivl Fanger, der blev mishandlede. Først efter at være kommet hjem fra Tyskland fik jeg at vide, at der havde været Razzia mod Jøderne, og det har maaske været dem, der blev pint og plaget. Os skete der derimod ingen Overlast i Vestre Fængsel. Det tror jeg personligt ganske bestemt, vi kunde takke den tyske Fængselsleder, Dr. Hessner, for. Han var absolut en Gentleman; bare saadan en lille Ting, som at naar man traf ham paa Fængselsgangene, tog han altid Hænderne op af Lommen, nikkede med Hovedet og sagde pænt god Dag, hvorimod de menige Bonderøve ikke kunde fordrage at hilse paa os. Det opdagede vi Fanger snart, og hver Gang vi gik forbi en af Soldaterne, sagde vi højt og tydeligt god Dag, til stor Ærgrelse for dem. Ca. hver fjortende Dag kom Fængselslederen ind i Cellen til os, spurgte til vort Befindende, om Maden var god og rigelig, om hans Soldater behandlede os ordentlig o. s. v. — Vi svarede ham som Sand-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

heden var, at alt var som det skulde være. Jeg benyttede dog hver Gang Lejligheden til at sige ham, at jeg intet havde bedrevet. — Han, ligesom alle de andre, trak dog blot beklagende paa Skulderen og sagde: „Jah, men saadan er Krig jo." Det undskyldte de sig med allesammen.

Saa en Dag blev Villy Nielsen atter hentet ud af Cellen for at blive kørt til Kastellet og dømmes. — Mureren og jeg ønskede ham Held og Lykke med Foretagendet og spyttede efter ham, lige inden han gik ud af Døren. I de ca. 2 Timer det varede, inden han atter kom tilbage, gik vi og ønskede alt det bedste for ham, og da han endelig igen viste sig, behøvede vi ikke at spørge om, hvordan det var gaaet. Hele hans Udseende fortalte tydeligt, at han var blevet fri.

Han fortalte os, at den Schalburgmand, der var mødt frem i Retten, ikke turde aflægge Ed paa, at det var Villy Nielsen, der havde raabt noget efter Tyskerne, og saa kunde de ikke andet end frikende ham for enhver Skyld. Han blev dog af Standretten anmodet om endelig at fortælle, naar han kom ud, at den tyske Standret ogsaa kunde være human og frikende Folk. Selv om han var frikendt, maatte han alligevel gaa sammen med os i Cellen i fire Dage, førend han endelig blev sluppet løs. Det var en glad og forventningsfuld Mand, der sagde Farvel til os. Mureren og jeg var nu ene tilbage, men begge glade og tilfredse over, at det var gaaet Villy Nielsen saa godt. Allerede Dagen efter havde vi faaet en ny Kammerat i Arkitekt Ivar Christensen, og saa fortsatte vi, hvor vi slap med Villy Nielsen, med Sjavs, Rommy og andet Kortenspil, samt spiste og sov. Vi var glade for de tyve Minutters Gaardtur hver Dag, selvom det var som at løbe Spidsrod for os Fanger fra Sygeafdelingen. Vi skulde nemlig passere saa mange Vagtposter, der nøje passede paa, at vi ikke snakkede med hinanden og holdt en bestemt Afstand mellem os. Trods det vi var i samme Celle og snakkede sammen hele Dagen lang. Aandsvagt var det, men saadan er de jo.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ANDET KAPITEL

SMAAGLIMT FRA VESTRE FÆNGSEL

En Dag, jeg skulde have Besøg og var paa Vej ned til Besøgscellen, stod der fem ældre Mennesker — fire Mænd og een Kvinde, med Ansigtet ind mod Væggen og Hænderne foldede paa Ryggen. Det var fem Jøder. Hvorlænge de havde staaet dèr i Gangen, ved jeg ikke, men et Par af dem rystede over hele Legemet. Deres Læber bevægede sig, som om de stod og bad. Nu, efter at jeg er kommet hjem, kan jeg bedre forstaa deres Skræk. Jeg overværede ogsaa selv, hvorledes de sparkede og hundsede med disse stakkels Mennesker, naar de skulde paa Toilettet og det ikke gik stærkt nok. Og alt kun fordi de tilhørte en anden Race. Føj for Pokker! Os danske generede de slet ikke i Vestre, men Jøderne var de altid efter. — —

En Dag blev vi alle tre hentet ud fra Cellen i Sygeafdelingen og flyttet over i Hovedbygningen igen. Paa Vejen derover var vi kede af, at vi igen skulde i det rigtige Fængsel, men det viste sig snart at være en mægtig Fidus. Vi kom nemlig fem Mand sammen i en Arbejdscelle. Havde der ikke været røget og spillet Kort før, saa blev der det nu. Her var Liv og glade Dage, og man var lige ved at glemme, man var i Fængsel. I den Periode fik jeg læst et Par af Peter Freuchens Bøger, bl. a. Historien om Mala — den retfærdige Mala — der paa Grund af sin Opdragelse og hele tillærte Livsindstilling mente at gøre det rigtige, men som af dumme, uoplyste Politisoldater blev misforstaaet og ilde behandlet. Det laa saa lige for, at vi Fanger sammenlignede os selv med Mala, og de tyske Soldater med det amerikanske Politi.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Vi harmedes over at læse om alt det, Mala maatte gaa igennem, og sendte mangen en venlig Tanke til „Petermand" for den dejlige Bog, han her havde skænket os. Det var lige Lekture for os Fanger.

Til højre for Celledøren stak der en Jernstang ind i Cellen. Den skulde vi skyde ud gennem et Hul i Muren, hver Gang vi vilde i Forbindelse med Vogterne udenfor. Paa Jernstangens ene Ende, den uden for Cellen, var paaheftet et Flag, saa man kunde se, at Flaget hang langt ude fra Muren og paa den Maade tilkendegav, at Cellens Beboere vilde meddele sig til nogen. De første Dage vi sad i Arbejdscellen, kunde det godt vare længe, inden de kom og lukkede op og spurgte, hvad vi vilde. Men vi fik dem snart opdraget til at skynde sig. Hver Gang vi fik Pakker ind, gav vi dem Cigaretter og andet, og hvis det efter den Tid varede for længe med at komme, sparkede vi uden videre paa Celledøren, til de kom farende og brokkede sig over Spektaklet. Vi spurgte dem bare, om det var Meningen, vi skulde besørge i Bukserne, og sagde endvidere til dem, at de værs'god maatte skynde sig lidt, naar vi kaldte. For det første fik de maaske ikke mere Tobak, og for det andet vidste vi godt, hvor vi skulde henvende os angaaende det, de havde modtaget af os. Saa hjalp det.

Vi havde et Par flinke Obergefreitere, der hed Ludwig og Peter. Ludwig kom altid med en tom Pibe, som han gik og slog Aske ud af for at vise os, den var tom. Eller ogsaa trak han Vejret ud og ind gennem Piben, saa man ikke kunde undgaa at høre, at den var tom. Han fik ogsaa af og til et Stop Tobak, men blev frækkere og frækkere. Til sidst maatte vi pille ham ned og sagde mange Gange til ham: „Du maa vente til i Morgen, Ludwig, for du har jo faaet et Stop i Dag. Tror du, vi er Millionærer?" Saa maatte Ludwig pænt gaa sin Vej med uforrettet Sag. — Jeg har været sammen med mange Tyskere i min Tid, men jeg har aldrig set dem give først. Derimod var de altid flinke og kammeratlige, med

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Klap paa Skuldren og alt det dyre, naar bare man gav ud paa dem.

I flere Nætter fik jeg stærke Smerter lige ved Hjertet og turde næsten ikke trække Vejret af Frygt for, at det skulde gaa i Staa. Under Mishandlingerne i Kastellet havde en Støvlenæse ramt mig i Ribbenene lige ved Hjertet — maaske lædderet et Par Stykker af Ribbenene, der saa igen har trykket paa Hjertemusklerne. Det var forfærdeligt at ligge der og ikke turde trække Vejret af Frygt for, at Hjertet skulde holde op med at slaa. Ivar Christensen var flink til at holde et Øje med mig i den Periode; han laa vaagen sammen med mig, klar til at kalde paa dem udenfor, hvis der skulde ske noget.

Begge mine Knæ var meget ophovnede af de haarde Ture paa Stengulvet i Cellegangen i Kastellet. Særlig det højre var blevet slemt medtaget og smertede mig saa meget, at jeg ofte vaagnede om Nætterne ved det. Knæet havde i Forvejen lidt megen Overlast ved Fodbold, og ved en Operation hos Prof. Lendorf, hvor Sportslægen Dr. Riemke ogsaa var med, fik jeg at vide, at det eventuelt vilde betyde stift Ben, hvis der skete mere med det Knæ. Saa laa jeg her og masserede mine ømme Knæ og spekulerede paa min Levevej som Fodboldtræner, og hvordan det mon vilde gaa, naar jeg engang kom hjem igen. Det er bestemt ikke blevet bedre af den Tur, og jeg kan næsten ikke røre mig, uden at særlig det højre Knæ hæver meget.

Hver fjortende Dag fik jeg fem højrøde Roser sendende fra Elsepige. Det var utroligt, saa det livede op i den store Arbejdscelle, naar denne Hilsen fra Naturen og Livet derude blev placeret i et Vandglas og sat midt paa Bordet, hvorfra Blomsterne udsendte en herlig Duft i hele Cellen. — „Ah, hvor de dufter! Det er vel nok en køn Farve!" og andre Udraab fra mine Kammerater, der glædede sig lige saa meget som jeg over det skønne Syn. Mig mindede Roserne til Stadighed om en lille, god Pige, der gennem alt det, hun havde gjort for mig i min Elendighed, tydeligt havde vist mig, at hun holdt af mig. Man skal altsaa helst rigtigt ned i Skidtet,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

før man faar Øjnene op for den Slags Ting og lærer at skønne rigtigt paa alt det gode, der bliver gjort een. — Man gaar og siger til sig selv, at man er en skidt Fyr, som ingen Mors Sjæl bryder sig om, og saa vælter det ind med Beviser for lige det modsatte. Cigarer, Cigaretter, Frugt, Bøger og andet fra Familie, Venner og Bekendte. Og hvem var mon den fremmede Herre, der hver eneste Pakkedag sendte Cigaretter op til mig og andre Fanger? Den Herre kunde jeg nok tænke mig at hilse paa. Saadanne Mennesker eksisterer der altsaa paa Jorden endnu. Jeg sidder her ved min Skrivemaskine og tuder ved Tanken om denne Mand. Han var med til at holde Modet oppe hos mig, og jeg sagde til mig selv: „Du kan ikke helt tabe Troen paa Menneskene, naar der gaar den Slags rundt imellem os. Det er dog ikke bar Egoister og egenkærlige Mennesker allesammen." Gudskelov for Manden med Cigaretterne uden for Vestre Fængsels Port.

At Mundvandet af og til løb over hos de tyske Soldater, naar de saa mig pakke Varer ud om Onsdagen, vil enhver kunne forstaa, naar man hører, hvad der var i Pakkerne. Flæskesteg med sprød Svær (endnu varm lige fra Elses Ovn), Rødspætter flydende i Smør, store, dejlige tykke Fyre, stegte Kyllinger, Rejer og Fiskeboller i pragtfuld Sovs, Hakkebøffer og rigtige Bøffer med tykt Lag Løg, Smør, Fedt, Thepølser og andre Pølser, Franskbrød, Knækbrød, Kiks, brune Kager, Sandkager, Plumkager, Masser af Æg (paa et Tidspunkt, hvor Æg var vanskelige at skaffe), Blommer, Pærer, Æbler o. s. v. o. s. v. — Masser af Tobak var der ogsaa, saa de gjorde rigtignok store Øjne, d'Herrer Tyskere. — Jeg har aldrig faaet bedre Mad i mit Liv. Mine Paarørende vidste, at jeg sad sammen med fire andre Fanger, derfor sendte de lidt rigeligt ind til mig. Vi delte vore Ting som Brødre, og som sagt, det gavnede os uhyre, at vi kunde smøre og bestikke Soldaterne med nogle af alle de gode rare Sager.

Livet gik sin trælse Gang i Cellen, kun afbrudt af Gaardture og Besøg. En Dag fik jeg Besked om at sende Bud hjem efter en Kuffert til mine Sager, da jeg snart skulde ud at

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

rejse, som de sagde. Nu havde jeg ellers saa smaat gaaet og haabet paa, at jeg skulde faa Lov at blive i Vestre de resterende to Maaneder. Min Kuffert kom ind med en Frakke, Halstørklæde, ulden Sweater og tykt Undertøj. Paa Pakkedagen om Onsdagen fik jeg sammen med snavset Tøj, der skulde hjem og vaskes, smuglet en lille Meddelelse ud af Fængslet. Den var skrevet paa et Stykke W. C.-Papir og lagt indeni mit Armbaandsur, der skulde til Reparation. Heri meddelte jeg, at jeg var uskyldigt fængslet, at jeg skulde til Tyskland, og bad Urmageren sætte sig i Forbindelse med Landsretssagfører Leo Frederiksen eller Sagførerfuldmægtig Per Reumert. Det var et voveligt Foretagende, men det gik altsaa gennem Kontrollen uden at blive opdaget. Nytte gjorde det ikke, da Dommen hverken kunde ændres eller omstødes. Der var intet at stille op. Nu bagefter ved jeg, at der er gjort et meget stort Arbejde for at faa mig fri, men alt omsonst. Jeg vil gerne takke Landsretssagfører Leo Frederiksen og endnu engang Grosserer Henry Larsen, fordi de intet lod uprøvet for at hjælpe mig.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

TREDIE KAPITEL

DET STORE CHOCK

Der var vel gaaet ca. 14 Dage efter, at jeg havde faaet Besked paa at hente min Kuffert, da jeg skulde til Tyskland. Endnu var der ikke sket noget, og jeg havde saa smaat lullet mig ind i, at jeg ikke kom af Sted. Jeg havde kun 1½ Maaned tilbage af min Straffetid. Vi gik stadig og havde det godt i Fængslet, og to af de unge Mennesker, vi sad sammen med, var blevet frifundne, og havde glædestraalende taget Afsked med os andre. En Aften lige før Sengetid faldt Bomben. Ivar Christensen og jeg skulde ud paa W. C., og paa den lange Gang hen til Toiletterne blev vi tilraabt af vores Underofficer. Hvad han sagde, kunde vi ikke rigtigt høre, men der var noget med heute morgen. — Vi mente, det var en Vittighed, han havde fortalt, grinede fjollet over til ham, slog ud med Armene og gik bare videre mod Toilettet. Medens vi var borte, havde han været inde hos Tage i Cellen og fortalt ham, at vi skulde til Tyskland næste Morgen tidligt med Korsørekspressen. Vi skulde op Klokken 5.

Det skal ikke være nogen Hemmelighed, at denneMeddelelse om, at vi skulde til Tyskland, slog haardt. Vi fik omgaaende Skrivematerialet frem for at sende Brev hjem og sige Farvel. Saa pakkede vi Kufferter, men en hel Del af Provianten, Bøger, Skaale og andet, var der slet ikke Plads til. Det regnede vi med, at vi nok kunde faa Tilladelse til at lade ligge, til der kom Besøg. Det var dog bar Løgn, og vi blev nødsaget til at slæbe det altsammen med til Tyskland.

Jeg tror ikke, nogen af os sov ret meget den Nat. Klokken fem blev vi purrede — sure i Maskerne og uden særlig Lyst

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

til at snakke sammen. Hver havde nok med sit. Det var en rigtig kedelig Morgenstund. Da vi havde drukket Morgenkaffe, blev vi hentet ned til Kontoret. Det viste sig, at vi var en 13—14 Mand, der skulde i samlet Transport til Tyskland. Saa kom lige saa mange Soldater trampende frem paa Arenaen — een til hver Fange. De skulde passe paa os under Rejsen. En Pakke tyktskaarne Rugbrødshumbler, lidt Smør og Pølse til hver Mand, og saa ud i den ventende store Turistbil, der kunde rumme os alle sammen, og af Sted til Hovedbanegaarden. Lige idet jeg skulde træde op paa Trinbrædtet og gaa ind i Bilen, tog Fængselslederen mig i Armen og sagde med lav Stemme: „Hansen, opfør Dem nu lige saa godt dernede, som De har gjort her. Saa kommer De snart hjem igen." Selvfølgelig var det bar Løgn, men noget skulde han vel sige som Afsked. Han var — trods alt — en flink Mand, og jeg nærer ingen Tvivl om, at vi Fanger kunde takke ham for, at vi havde det saa frit i Vestre Fængsel. De er ikke lige daarlige allesammen. Da Bilen svingede ud af Vestres Port, nikkede jeg pænt Farvel til det Sted, der havde huset mig i 2½ Maaned. Jeg var klar over, jeg skulde ned til noget værre. Da vi kom til Hovedbanegaarden, steg vi ud af Bilen med vores Vagthunde lige i Hælene. Det har sikkert været et flot Syn, da vi foran Banegaarden stillede op til Parade, med Fangerne foran og en Soldat bag ved hver sin Mand. Der blev skam passet godt paa os. Jeg lignede vist nærmest een af disse omrejsende Uldkræmmere fra Vestjylland, som jeg stod dèr med en Kuffert i den ene Haand og en stor Bylt, lavet af en gammel Regnfrakke, i den anden Haand. Mange Rejsende stod og gloede paa os. Maaske har de troet, det var Folk, der skulde ned og arbejde — og dog. Vi var jo stærkt bevogtede.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FJERDE KAPITEL

UD AT SE MED D. S. B.

Som naar alle fine Folk rejser, var der reserveret Plads til os. Tre Fanger og tre Soldater i hver Kupé. Ivar Christensen, Tage Aagaard og jeg holdt sammen og sad paa den ene Bænk ved Siden af hinanden med vore tre Vogtere lige overfor paa den anden Bænk. „Skal vi ikke have os en Øl," foreslog jeg. „Vi kan jo købe seks, saa kan vi se, om de er modtagelige." Ivar og jeg slog halv Skade, og ind i Kupeen fik vi seks dejlige Tuborg Pilsnere. Vi slog Propperne af paa Varmeapparaterne og bød Soldaterne hver en Øl. Først protesterede de, men efter at jeg havde holdt Flaskehullet helt hen i Snuden paa min Vogter, og han havde lugtet til det gode, danske Bryg, tog han Flasken og drak en ordentlig Slurk. Saa røg de to andre Pladshunde ogsaa paa den, og inden vi naaede Korsør, havde de alle tre spændt deres Skydere af og lagt dem op i Nettet, og de sad nu og snakkede fortroligt med os. Det var tre pæne unge Mennesker, der slet ikke saa særlig glade ud over den store Ære, der var overgaaet dem ved, at de var sat til at passe paa tre ondartede Forbrydere. De havde alle tre det røde Baand i Knaphullet, der fortalte, at de havde været paa Østfronten i 40—50 Graders Kulde. De saa nærmest brødebetyngede ud, da de hørte, jeg intet havde gjort, og de Bagateller, de to andre var sat fast for. Det var alt for lidt at sende Folk til Tyskland for, mente de, men som de sagde, vi skulde nok ned og arbejde. De fortalte vidt og bredt om baade det ene og andet, eftersom Fortroligheden voksede mellem os, og de lagde heller ikke Skjul paa, at de mente, at Deutschland var kaput. Vi fik ligeledes

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at vide af dem, at vi skulde til Tugthuset i Rendsburg, men de vidste ikke, om vi skulde blive der. Gudskelov, tænkte jeg. Det løb mig koldt ned ad Ryggen, da han sagde Zuchthaus in Rendsburg. Ellers nød jeg Køreturen gennem Sjælland og indsugede det skønne Novemberlandskab. Trods den sene Aarstid tog det sig godt ud. Sejlturen over Storebælt blev ikke det, jeg havde ventet, da vi blev stuvet sammen i et lille Mandskabsrum, hvor vi omtrent sad ovenpaa hinanden. En dejlig Tur over det skønne Fynsland og ned gennem Jylland til Sønderjylland, der efterhaanden, som vi kom længere Syd paa, blev mere og mere trist, øde og fattigt.

Ved Vojens Station havde jeg en lille Oplevelse. Toget holdt ved Stationen og jeg sad ved Vinduet modsat den Side, hvor der var Ind- og Udstigning. Pludselig er der en Herre — en gammel Bekendt — der banker paa Vinduet og raaber: „Godaw, Carl! Hvor skal du hen?" De tyske Soldater stod ude i Gangen, saa jeg snakkede fra Leveren og fortalte ham, at jeg var tysk Fange og skulde til Rendsburg og afsone en Del af Straffen. Han tilbød mig baade Tobak og Penge. Jeg havde let ved at afslaa begge Dele, da jeg havde Tobak nok i min Kuffert og ikke havde Brug for Penge. Manden, der holdt med sin Gøglervogn læsset paa en Godsvogn ovre paa et Sidespor, foreslog mig at springe ud af Vinduet og løbe væk. Tanken var der et Øjeblik, men saa tænkte jeg igen paa Risikoen og blev, hvor jeg var. Jeg var bange for at blive Invalid.

Det var bælgravende mørkt, da vi omsider naaede Rendsburg. To og to marcherede vi til Tugthuset, som vi naaede efter ca. et Kvarters Gang. Der blev ringet paa, og „Paladset"s Port aabnede sig for os. Fy for Pokker, hvor saa der skummelt ud. Farverne var mørke og triste, og der var fire lange Fløje med fire Etager paa hver. Utallige Døre var der, og bag hver sad et eller andet stakkels ulykkeligt Menneske. Da vore Navne var raabt op, tog vi Afsked med vore Vogtere, der alle som een kom og trykkede os i Haanden og sagde pænt Farvel. De var tilsyneladende virkelig kede af det paa vore

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Vegne. Det maa have været deres Samvittighed, der for en Gangs Skyld er kommet frem til Overfladen. Hvorfor var disse unge friske Mennesker med til alle de Skændigheder, der blev begaaet? Hvorfor reagerede de ikke imod dette Tyranni?

Ivar, Tage og jeg blev smidt ind i en Celle, der laa to Meter under Jordens Overflade. Møjbeskidt var der. Vagtmesteren pegede paa nogle Madrasstumper, der laa henne under Vinduet. To af os skulde ligge paa Gulvet, medens den tredie fik Sengen. Store, grimme Edderkopper kom myldrende frem, da Madrasserne blev flyttet — rigtig uhyggeligt var det. Der var hundekoldt i Cellen, og det blev en skrap Nat. „Hvordan stiller min Ischias sig til det?" spurgte jeg mig selv. Alt mit Tøj beholdt jeg paa, Benklæder, Jakke, Vinterfrakke og Kasket, som jeg trak langt ned over Øjne og Øren. Et Par lasede Celluldstæpper blev svøbt om Benene. Vi faldt hurtigt i Søvn, trætte og stive efter en lang Dags Rejse. Vi var ikke mindre stive om Morgenen, selvom vi havde alle Klude sat til, og først efter at vi havde foretaget nogle gymnastiske Øvelser og lidt Spadseren frem og tilbage over Gulvet, begyndte Blodet igen at cirkulere nogenlunde i Skroget paa os. Som Morgendrik fik vi et stort Blikkrus fuld af en brun, varm Vædske, der skulde forestille Kaffe og dertil en Humpel Rugbrød og et lille Stykke Ost med Celluld i. Kunstprodukt var det i hvert Fald. Det meste af Dagen gik med at gaa frem og tilbage paa Gulvet, medens vi nynnede paa forskellige Viser. Ivar Christensen, der kunde være saa hyggelig, lærte os et Par smaa Sange. Ordene lærte vi ret hurtigt, men det kneb med at faa lært Melodierne, da Ivars Sangtoner var meget falske. Det lykkedes dog omsider ved forenede Anstrengelser. Her er Ordene paa den ene: „Jeg skal ha' en Mahogniseng — Mahogniseng med Spejl i — der kan jeg ligge og spejle mig selv — dejli' — dejli' — dejli'". Frem og tilbage — frem og tilbage i Timevis, medens vi i Pauserne bandede det tyske Krapyl langt væk.

Noget af det mest triste og uhyggelige jeg oplevede paa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

denne Tur var, da Fangerne her i Tugthuset om Formiddagen skulde paa Gaardtur. Vi sad og snakkede sammen i vores Celle, da vi langt væk hørte en mærkelig svag Buldren. Støjen kom nærmere og nærmere, og vi fandt tilsidst ud af, at det var mange, mange Par Træsko, der lavede Spektaklet. Hver Gang Fangerne satte deres træskobeklædte Fødder paa den lange Jernrist, der laa langs Sidevæggene i Cellegangene, for at der ikke skulde slides for haardt paa Stengulvet, fremkom denne Lyd. Vi kunde desværre ikke se dem, bare høre dem og denne Buldren af maaske Hundreder Par Træsko. Jeg selv fik ikke Lejlighed til at se Fangedragten i Tugthuset i Rendsburg, men det blev mig fortalt, at deres Bukser var paasyet en lang ca. 3 Tommer bred rød Strimmel Tøj ned langs Siderne af Benklæderne. Men jeg saa dem alligevel tydeligt for mig, magre, blege, foroverbøjede, med slæbende Skridt. Høje, tynde og smaa, tynde Skikkelser, alle med et haabløst Udtryk i Øjnene. Her sad de lange Straffe — Folk med fra to til tyve Aars Indespærring. Og engang igen syntes jeg, at mit eget ikke var noget at tale om. „Herregud," sagde jeg til mig selv, „du har kun 1½ Maaned tilbage, og det er da ikke noget i Forhold til de mange Stakler, der sidder her. Du er sgu' altid heldig."

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FEMTE KAPITEL

CENTRALFÆNGSLET I NEUMÜNSTER

Vi blev efter tre Døgns Ophold i Tugthuset i Rendsburg overflyttet til Fængslet i Neumünster, og glade var vi for at slippe for den raakolde, fugtige Kældercelle. Ingen af os mente, vi havde forbrudt os saa meget, at vi var hjemfalden til et saa skummelt Opholdssted for længere Tid. For alle tres Vedkommende var vi blevet dømt for at have generet Værnemagten. „Beleidigung der Wehrmacht". — Alligevel blev vi, som andre Storforbrydere, lænkede to og to sammen med Haandjern, og hele den lange Vej fra Tugthuset til Banegaarden maatte jeg gaa lænket til Tage, der er et helt Hoved højere end jeg. Haandjernene, der var indstillelige, var strammet ganske godt til, og for at være paa Højde med Tage maatte jeg gaa med bøjet Arm hele Vejen. Det har sikkert taget sig godt ud, dette Optog af otte sammenlænkede Fanger, bevogtede af tre Politisoldater, een foran og een bagved os bevæbnet med Skydere og en Politiofficer paa Siden af os, behængt med en lang Sabel. Jeg gik hele Vejen og ønskede, at Sablen vilde svinge ind mellem Benene paa ham, saa han vilde trimle omkuld paa Gaden. Dette skete ikke — heldigvis maaske — for saa havde man vel ikke kunnet dy sig for at sætte sin høje, mindre kultiverede Latter op. Det havde maaske betydet det samme som et Aars ekstra Straf at grine af en Officer. Folk paa Gaden og paa Banegaarden ikke saa meget som saa efter os, saa det var vist en dagligdags Ting at se stakkels Mennesker lænkede til hinanden.

I Toget var indrangeret en skummelt udseende Cellevogn.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Oppe under Taget var der smaa Vinduer med Tremmer for, og der var stærke Laase for Dørene. — Vi følte os som nogle meget vigtige Fanger, siden der blev passet saa godt paa os. Haandjernene blev heldigvis nu taget af vore mere eller mindre døde Hænder, og vi begyndte straks at gnide fornyet Liv i vore stive blaafrosne Fingre.

I den Kupé, jeg blev smidt ind i, var vi saa mange, at vi maatte staa som Sild i en Tønde. Paa de to eneste Siddepladser i Kupéen sad et Par stakkels ældre Mennesker. Den ene var Tysker, hvidhaaret og hvidskægget. Han var en pæn Mand at se til, og vi forsøgte at spørge ham ud. Men han var meget imod at tale, kunde man mærke. Paa vort Spørgsmaal om, hvad Landsmand han var, svarede han bare: „Deutsch". — Den anden var Russer. Han lignede nærmest en Vildmand fra de store Skove, bevokset som han var med et tæt rødbrunt Skæg over hele Ansigtet. Der udgik en Stank af noget ubestemmeligt fra ham, en Blanding af baade det ene og andet, og der var næsten ikke til at aande i Rummet. Sent vil jeg glemme hans kønne, brune Øjne, der haabløst og fortabt stirrede frem for sig.Han havde maaske begaaet noget slemt. — Hvem ved? — — — Jeg ved bare, at jeg havde den største Medlidenhed med dem begge — ogsaa med Tyskeren.

Paa saa godt som hele Turen til Neumünster stod jeg paa Taa og kikkede ud af den nederste Tremme i Gittervinduet. Sammenlignet med Danmark var det et meget trist, næsten øde Landskab, vi kørte igennem. Alt imedens jeg sammenmenlignede og studerede, kunde jeg dog ikke lade være med at tænke paa de to Stakler paa Bænken.

En graamalet Fængselsbil ventede paa os paa Neumünster Banegaard. I Bilen sad i Forvejen tre Kvinder, der ogsaa skulde i Fængsel. De havde vist overtraadt nogle Bestemmelser paa det erotiske Felt. Det nazistiske Regime har indført saa mange Bestemmelser og Forordninger, at det end ikke for det tyske Folk selv er til at finde ud af. Pigerne grinede og fjantede under hele Køreturen til Fængslet, og de brød sig slet ikke om, at Politimændene Gang paa Gang

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

tyssede paa dem. Vi spurgte dem, hvordan de kunde tage det paa den Maade, for de skulde da i Fængsel. „Ork ja," svarede de, „de beholder os kun i nogle faa Dage, saa slipper de os løs igen. De har nemlig ikke Plads nok til at beholde os i længere Tid." — Efter at vore Navne atter — jeg ved ikke for hvilken Gang — var blevet opnoteret sammen med Fødselsaar og Dato, Adresse, særlige Kendetegn, hvor lang Straf, hvorfor og hvorledes o. s. v., blev vi ført over Fængselsgaarden til Fængslets Hausvater for at faa udleveret vort Fængselstøj. Een Ting kunde man ikke tage fra dem. De gik grundig til Værks, Tyskerne, og der var t i l s y n e l a d e n d e Orden i Sagerne. Heldigvis, maa man vist sige, svigtede den tyske Grundighed heller ikke denne Gang. Ellers havde man maaske siddet dernede endnu. Simpelthen glemt!

Hos Hausvater blev vi otte Mand kommanderet op paa Linie. Vi fik Besked paa at afføre os vort Tøj og stod til sidst lige saa splitternøgne, som vi var skabt af Vorherre. Igen paa Kommando — fire Skridt frem og omkring. Og vi stod ud for hver en Bunke Fængselstøj, der var taget frem paa Øjemaal, alt efter Højde og Drøjde, medens vi tog vort eget Tøj af. — Vi iførte os Skjorte, Sokker, Benklæder, Vest og Jakke og satte til sidst Møssen paa Hovedet. Hver havde travlt med sit eget. Jeg med mit. Da jeg endelig var paaklædt og færdig med at more mig over at se paa mig selv og endelig fik Tid til at se paa de andre, maatte jeg bide mig selv haardt i Læben for ikke at bryde ud i en mægtig Latter. Sikken et Syn? — — Den lange Aagaard med en gammel, luvslidt Jakke, hvor Ærmerne, der sad som de var støbte paa Armene, kun naaede ned lidt under hans Albuer. Arkitekten med en Jakke, der var alt for lille over Maveskindet, og derfor struttede og gabede. Svingpjatten med Møssen paa Sned o. s. v. Det var et Bundt flotte Fyre aus Dänemark, lige ankommet med Firetoget. Men inden vi naaede saa langt som til Paaklædningen, var vi — lige som derhjemme i Danmark paa Sessionen — blevet baade vejet og maalt. De gode Tyskere skulde sikkert konstatere, hvor meget vi tog paa under

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vort Rekreationsophold. Jeg vejede 140 Pund, da jeg kom til Neumünster, og „lagde mig ud" til at veje ikke mindre end 106 Pund ved min Hjemkomst. Saa de har jo nok været tilfreds med mit lille Tilfælde. For at komme tilbage til Tøjudleveringen kan jeg fortælle, at vi ogsaa fik et Par gamle Træsko udleveret. Da min Fa'r er Skomager, har jeg aldrig haft et Par Træsko paa før, og al Begyndelse er jo svær. Jeg var tillige ude for det Uheld at faa en højre Træsko, hvor Bunden paa den udvendige Side var slidt af helt op til Overlæderet. Da jeg efter et Benbrud efter Fodbold er godt 1½ cm kortere netop paa højre Ben, kom jeg til at halte ikke saa lidt. Jeg var nærmest helt skæv, naar jeg gik, og haltede ikke saa lidt mere, end jeg plejer. Til stor Moro for mine Kammerater. Morskaben blev ikke mindre (skal forstaas saadan, at det foregik i det stille hver for sig), da jeg forespurgte hos Hausvater, om der muligvis fandtes en Højretræsko med noget tykkere Bund, da jeg var lidt lavbenet paa „Højre". Først fik jeg en forrygende Balle, hvoraf jeg kun forstod ganske lidt. Jeg opfattede dog Ordene Svinehund, Idiot og dummer Däne. Dernæst blev jeg spurgt, om jeg troede, det var et ortopædisk Hospital med Lager af Fodtøj af forskellige Højder og Façoner o. s. v., o. s. v. Selvfølgelig fik jeg til sidst et Par andre Træsko, men sikken et Hus, der skulde laves først. Det med at skælde og smælde var ikke noget isoleret Fænomen. Det kom jeg ud for ved mange Lejligheder. Ogsaa indbyrdes, naar der var en lille Uoverensstemmelse: Ansigterne tæt op til hinanden og med store Armbevægelser og stærke Ord. „Han havde faaet Besked af den og den, der var hans Overordnede, og det havde han at rette sig efter. Han vilde sgu' blæse paa, hvor meget den anden end havde faaet Besked af sin Overordnede, at det skulde være saadan og ikke anderledes." I Virkeligheden var det næsten altid omtrent det samme, Kamphanerne mente. Jo, det var skam nogle herlige Fyre — at være fri for. — — —

Neumünster Fængsel var totalt besat. Mon forresten ikke alle tyske Fængsler har været det paa dette Tidspunkt af

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Krigen. Alle Værelser var lejede ud til egne Landsmænd og udenlandske Rekreationssøgende. Her, hvor der normalt har været Plads til ca. 300 Fanger, regnede vi ud, at der nok var mellem 5 og 600. I Stueetagen, der fortrinsvis var forbeholdt Skandinaver, var vi i hvert Fald tre Mand i hver Celle. To andre Danske og jeg havde Værelse Nr. 4 med en herlig Udsigt til hvidkalkede Vægge. Der var kun een Seng i Cellen, saa de to af os maatte rede op paa Madrasser paa Gulvet. I Modsætning til Cellen i Rendsburg var der rent og pænt. Det kunde der selvfølgelig sagtens være, da det var os selv, der foretog Rengøringen. Men det var alligevel rart at mærke, at vi blev holdt stramt i Ørerne med Hensyn til at gøre rent. Det var i allerhøjeste Grad nødvendigt, naar tre voksne Mennesker skulde opholde sig i en Celle, der kun var ca. 3 Meter lang og 2 Meter bred. I Virkeligheden kun beregnet som Opholdssted for ét Menneske.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

SJETTE KAPITEL

„BANK OF ENGLAND" I CENTRALFÆNGSLET I NEUMÜNSTER

Vi fandt os hurtigt til Rette i vor Celle. Der var heller ikke saa meget at løbe vild i. — 1 Seng, 1 Skab, 1 Skammel, 1 Stol, 1 Bord, 1 Spand, 1 Vandkande, 1 Spyttebakke, 1 Vandfad und weiter nichts. Ske, Kniv og Gaffel hang i en Lærredspose paa et Søm uden for Celledøren. 1 Spand med Laag over blev brugt som W. C. og henne under Bordet stod der en Kasse med Pudsegrejer.

Paa Vej ind i Cellen fik vi et Praj om, at Vagtmesteren havde en Slags Perversitet for blanke Gulve, Spande og andet. Vi risikerede, at Maden blev taget fra os, hvis disse Ting ikke var skinnende blanke, saa vi havde travlt med Sandpapir, Børster og Klude. Spande og Vandfad skinnede som Katteskidt i Maaneskin og det sorte Stengulv ligesaa. Naar Gulvet var blanket, satte vi os paa W. C.-Spanden, Skammelen og Stolen for ikke at matte eller ridse det. Sikken en Parodi. Efter tre Dages Forløb blev jeg kaldt ned til Hausvater. Min Kuffert var ankommet fra Rendsburg, og det, der var i den, skulde opnoteres. Da jeg lukkede Kufferten op, opdagede jeg straks, at det halve af min Tobak var stjaalet i Rendsburg. Da vi intet maatte tage med os op i Cellen af vort eget — udover Tandbørste og Tandcreme — vilde jeg hellere forære Resterne af mine Ting væk end risikere at faa det stjaalet. De tre Fanger, der gik og hjalp til nede hos Hausvater, fik derfor først en Pakke Cigaretter hver og dernæst en rigtig gammeldags dansk Menneskecigar af Mærket „Bank of England", fra Petersen og Sørensen i Horsens. Der var seks Stykker tilbage af en ti Styks Pakke. Frækt gik jeg lige hen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

til Hausvaters Skrivebord med de resterende tre Cigarer i Kartonen og spurgte ham, om han var interesseret i at faa en god dansk Cigar „alte Qualität". Han tog Æsken fra mig, snusede til Cigarerne, der maa have tiltalt ham, og lagde Æsken foran sig paa Skrivebordet og sagde Tak. — Det var et herligt Syn for mig at se denne Æske, der med store tydelige Bogstaver bar Navnet „Bank of England", ligge midt paa Hausvaters Skrivebord i et Fængsel i Tyskland. Senere fiskede jeg en Pakke Pladetobak frem og spurgte, om den havde Interesse. Den tog han blot og smed den i Papirkurven. Men da jeg kom tilbage til Skrivebordet efter at have været henne for at faa et Par Sokker, laa Pladetobakken ved Siden af Cigarerne. Og jeg morede mig godt indvendig.

Smør, Fedt, Pølser, Sardiner og andet, jeg havde med, blev taget op af Kufferten og lagt til Side. Det skulde sendes til Byens Hospital, blev der fortalt os. Bar Løgn var det, for Vagtmestrene i Fængslet delte det mellem sig og gik og mæskede sig med vores dejlige Tobak og Madvarer. At jeg fik den Indskydelse at forære Tobakken væk, kom mig senere tilgode, for naar jeg skulde have noget Tøj byttet, var der aldrig det Vrøvl, de andre havde. Naar de andre kom, skældte og smældte han, saa jeg kunde høre ham langt ude paa Gangen. Lige saa snart han saa mig, faldt han ned og spurgte altid i en pæn Tone, hvad jeg ønskede. Jo, saamænd, „Bank of England" havde gjort Underværker for mig hos Hausvater. Jeg fik ikke alene byttet uden Vrøvl. Han kunde skam ogsaa huske mit Navn og sagde gerne: „Giv bare Hansen det, han ønsker!" Men saadan havde de det alle. Havde man noget at give dem, kunde man faa det godt med dem.

Jeg havde en stor Pakke K. B.-Knækbrød med mig til Tyskland, og den fik jeg allernaadigst — og mod Reglementet — Lov til at tage med mig op i Cellen. Blot jeg passede paa, at ingen opdagede det. Et Stykke af Elses gode Ost havde jeg selv smuglet ned i min Lomme. Døren ind til Hausvater løb paa en Skinne og kunde derfor skydes til Side. Denne Skinne opdagede jeg ikke, da jeg skulde ud i Cellegangen og op i

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Cellen, og jeg faldt lige saa lang jeg var over den, medens Tandbørste, Tandcream og Knækbrød fløj til alle Sider rundt i Cellegangen. To Fanger, der gik ude i Gangen, hjalp mig i en Fart med at faa samlet Tingene sammen, og i de faa Sekunder det hele stod paa, fik jeg den heldige Indskydelse at dele Knækbrødet med de to andre. Jeg satte Stykkerne sammen paa Højkant paa Gulvet (der var jo ikke andre Steder at gøre det), delte dem i tre lige store Dele og gav de to Fanger hver en Trediedel. Den ene sagde paa Pærejydsk: „Tak skal du sgu' ha' for det, Kammerat! Det skal vel nok smage godt." Den anden spurgte mig paa gebrokkent Tysk, hvad Landsmand jeg var. Da jeg svarede „Däne aus Kopenhagen", trykkede han mig bare i Haanden og gik med sit Knækbrød. Men hele Vejen, saa længe jeg kunde høre ham, sagde han: „Däne, Däne, Däne," og rystede paa Hovedet. Han var helt chokeret og vilde vist ikke tro sine egne Øjne ved Synet af det dejlige Knækbrød. Og glad var jeg. Her havde jeg — paa Grund af en god Indskydelse og „Bank of England — kunnet glæde to stakkels Medfanger.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

SYVENDE KAPITEL

DE ANDRE

I Vestre Fængsel — og senere i det tyske Fængsel — kom jeg i Berøring med mange af mine Landsmænd, Folk, der helt uskyldige som jeg selv, eller for en latterlig lille Forseelse, blev smidt i Fængsel eller Tugthus, med Straffe fra to Maaneder helt op til fire Aar. Gode, danske Statsborgere, der aldrig havde været i Konflikt med Politi eller Straffemyndigheder under dansk Styre, men som efter den 29. August, da vore „Beskyttere" gik Amok og lavede Undtagelsestilstand i Landet, blev provokeret til et eller andet, der normalt vilde koste dem nogle Dages Hæfte. Lærlinge, Arbejdere, Forretningsmænd, Aandsarbejdere, Mennesker af alle Samfundsklasser, er det gaaet ud over. Brutalt blev de revet væk fra Forældre, Kone og Børn, fra Forretninger og Arbejde — og smidt i Fængsel. Uden at have faaet Lov til at forsvare sig! Først Dage, Uger, ja, for manges vedkommende først Maaneder efter, har deres Paarørende faaet Besked om, hvad der var sket med dem. For nogle af disse Menneskers Vedkommende er der slaaet saa meget i Stykker, at det vel næppe nogen Sinde kan oprettes igen. Jeg tænker her ikke saa meget paa det rent sjælelige, for vi Danske er nu heldigvis af en saadan Støbning, at selv Tyskernes Fremgangsmaader og Metoder kun kan gøre os Skade i Øjeblikket. Jeg tænker paa det rent materielle, — paa Folk, der paa Grund af den herskende „Retstilstand" har faaet deres Forretninger ødelagt, solgt deres Hjem, blevet næstendels ruineret paa Grund af uretfærdig Indespærring for kortere eller længere Tid. Det vilde være i allerhøjeste Grad paa sin Plads, og kun

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Retfærdighed, om man kunde faa Myndighedernes Øjne op for, hvilke Uretfærdigheder der er begaaet mod disse Mennesker, saa der eventuelt kunde ydes dem en økonomisk Erstatning under een eller anden Form. Ganske vist kan de Maaneder eller Aar, der er revet ud af deres Livskalender, ikke paa nogen Maade erstattes, lige saa lidt som der kan raades Bod paa den sjælelige Nedtrykthed og Nedværdigelse, de har været ude for. Men maaske kunde der ved hurtig Pengehjælp endnu reddes en Del for dem. „Hvor skal de Penge komme fra," vil man spørge. Fangerne talte meget om det Spørgsmaal nede i Fængslet, og man blev her enige om, at Pengene maatte kunne fremskaffes ved at tage dem fra alle de mange Entreprenører, Murermestre, Tømrermestre og andre Mestre, der ved Avertering efter dansk Arbejdskraft til Tyskland udførte Arbejde for den tyske Værnemagt og har tjent store Formuer de sidste Aaringer. Det maa nemt kunne kontrolleres, hvad disse „fine Herrer" tjente Aarene forud for Krigen, og tillige opnaar man at give dem en lille Lærestreg om, hvad man kan og ikke kan blandt ordentlige Mennesker.

Det at faa berøvet Friheden er vist noget af det værste, der kan overgaa et Menneske. Det har været haardt for mig, der er saa udpræget Sportsmenneske, de mange Gange jeg har ligget paa Hospitalet for brækkede Ben og andet, men aldrig var det saa svært som under mit Fængselsophold. Jeg var kun i Enecelle i nogle faa Dage, og det var skrækkeligt, men selv i Selskab med en eller to Medfanger, syntes jeg, det var frygteligt. Førhen tænkte jeg altid paa Mennesker fra andre Nationer paa samme Maade: Som Mennesker, der var lige som vi her i Landet. Jeg var nærmest internationalt betonet. — Efter den Tur, jeg har været igennem, kan jeg just ikke sige, at jeg sympatiserer med Tyskerne. Jeg nærmest hader dem. Og jeg vilde, inden jeg fik den Omgang i Fængslet, have svoret paa, at jeg aldrig vilde komme til at hade noget Menneske. I Dag gaar jeg og forbander en hel Nation. Saadan kan det altsaa gaa i denne syndige

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Verden. Men een Ting lærte jeg. Nemlig at være stolt over, at jeg hører til Danmark i Dag, stolt over at være Landsmand med de brave Gutter, jeg mødte i Fængslet, stolt over, at disse danske Mænd af alle Aldre forstod at sætte sig i Respekt og holde Hovedet højt selv under de mest nedværdigende Foreteelser.

Vi havde Taalmodighed til at vente. Taalmodigheden lærte vi at kende i vore Celler i de lange Dage, medens vi gik frem og tilbage og talte vore Skridt. — En, to, tre, fire, fem, omkring og en, to, tre, fire, fem, om igen og om igen, frem og tilbage og frem og tilbage. Mange Erfaringer blev vi rigere, vi lærte bl. a. at lægge Baand paa os selv, hvor vanskeligt det end til Tider kunde være. Vi gavnede jo ingen ved at sætte os op mod Overmagten under disse Forhold. Vi indsaa, at vi var de smaa i Øjeblikket, og at vi derfor maatte se at faa det bedste ud af det, som det var. Men Hovedet holdt vi højt, og vi forstod trods alt at sætte os i Respekt hos vore Bødler. Og naar jeg i Dag tænker paa, hvordan jeg somme Tider havde det indvendig hos mig selv, forstaar jeg ikke, at jeg holdt mig i Skindet. Havde de kunnet læse mine inderste Tanker, havde det været opad en Mur og skudt. — Det er helt afgjort.

Jeg er kun et ganske almindeligt lille Menneske. Men jeg ved om mig selv, at jeg er meget impulsiv, særlig hvor det gælder Uret forøvet mod andre. Her er jeg altid gaaet haardt til Biddet mod Synderne. Meget letsindig har jeg været med Hensyn til at lufte mine Meninger overfor Kammerater og Bekendte, der har sympatiseret med Tyskerne. Jeg skriver udtrykkelig h a r sympatiseret, for de fleste af dem slog helt om, eftersom Krigsbilledet ændrede sig.

„Du kan blive dansk Rigstræner," har de halvt om halvt lovet mig, „altsaa naar vi har vundet Krigen." Dette flotte, men noget svævende, Tilbud besvarede jeg dengang, paa et Tidspunkt, hvor Tyskerne stadig gik fra Sejr til Sejr og næsten havde underlagt sig hele Europa, med: „Jeg vil hverken eje eller have een eneste af jeres Forbryderpenge. Og

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

forresten har en Femøre aldrig kunnet slaa en Krone." „Du er skruptosset," har de fortsat Diskussionen. „Kan du da ikke se, at v i allerede har vundet den Krig. Se paa v o r e Resultater: Østrig, Polen, Tjekkoslovakiet, Holland, Belgien, Frankrig, Norge, Danmark og det halve af Rusland." Selvom jeg godt kunde indse, at det saa sort ud for F r i h e d, Lighed og B r o d e r s k a b, veg jeg ikke en Tomme, men svarede: „Tyskland har langt det meste af Verden imod sig, og d. v. s. rundt regnet ca. 1400 Millioner Mennesker mod ca. 300 Millioner, en Verden, der har alle de for en Krig nødvendige Raastoffer, og vent nu bare, til de kommer i Sving, saa faar Piben en anden Lyd. Og saa forresten har Historien gennem Tiderne vist, at alt, hvad der er forsøgt gennemført ved Vold og Magt, ikke holder." — „Du er forblindet af Englænderne og skruptosset," har jeg Gang paa Gang faaet at vide og er i den mellemliggende Tid stadig blevet mindet om de Væddemaal, jeg dengang indgik imod tysk Sejr.

Men bare den Tanke at risikere at komme til at leve i et Samfund, hvor man ikke havde Lov til at tænke selvstændigt eller have en Mening om Tingene, hvor det at holde Kæft — Trit — og Retning var fremherskende, og hvor man skulde regeres af Forbrydere!! Nej og atter Nej. Hellere væk herfra, end leve under saadanne Forhold. — —

I Vestre Fængsel, under Transporten til Tyskland og i Neumünster kom jeg i Berøring med mange Mennesker, som kunde fortælle et og andet om tyske Metoder:

„Brødrene Lauritz og Aksel Petersen, Struer. En Aften var en af deres Kammerater, medens han gik Tur paa Gaden, blevet overfaldet af nogle halvberusede Tyskere. — De to Brødre, der ikke var vant til at se fire-fem Stykker mod een, traadte til for at hjælpe deres Kammerat. Denne Hjælp blev af Tyskerne takseret til 1½ Aars Fængsel for begge Brødrene, medens den overfaldne Kammerat fik 6 eller var det 9 Maaneder."

„I Middelfart gik alle Byens Kvinder rundt og beklagede

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sig til de unge Mænd over, at de ikke kunde faa Lov til at være i Fred for de tyske Soldater, og efterlyste bare eet ordentligt Mandfolk i Byen, der ikke var bange for at ordne et Par Stykker. — Dette var efterhaanden blevet lidt for trivielt for „Middelfart", som vi kaldte vor Medfange, og en Aften, da han selv blev Vidne til en tysk Soldats Tilnærmelser over for en ganske ung Pige, var han røget lige i Hovedet paa ham og havde banket ham eftertrykkeligt. Han fik 1½ Aars Fængsel."

I Neumünster var der en anden Medfange fra Middelfart, som led af nogle skrækkelige Anfald af Krampe, og som tilsyneladende var lidt til en Side. Men paa et Punkt var han i hvert Fald helt tilregnelig. Han kunde ikke fordrage Tyskerne. Føromtalte „Middelfart" meddelte mig følgende: Paa Vejene ind til en lille Skov tæt uden for Middelfart havde Tyskerne sat Skilte op med Adgang forbudt. Disse Skilte lod han ganske haant om og travede ind i Skoven. Han blev taget af Tyskerne og blev saa spurgt, om han ikke havde set Skiltene med Adgang forbudt. Hertil havde han svaret: „Jo — Skiltene har jeg set, men de rager ikke mig. Det er vores Skov, og I kan ikke forbyde mig at færdes i den." Saa havde Tyskerne givet ham en ordentlig Omgang, og han havde saa faaet Lov at gaa igen. Det var første Gang, han ragede uklar med dem. Efter den Tid generede han de tyske Soldater, saa snart Lejlighed gaves. Hver Gang der kom tyske Soldater ind i den lille Kiosk, han var Ejer af, nægtede han konsekvent at sælge dem noget. Resultatet udeblev heller ikke. En skønne Dag blev han anholdt og sendt til Tyskland. Krampeanfaldene kom hyppigt om Natten, og det var meget uhyggeligt for os andre — der boede flere Celler væk — at høre hans Rallen. — Brødrene Petersen fra Struer, der delte Celle med ham, havde deres store Mas, naar Anfaldene kom, da Fængselsbetjentene ikke interesserede sig Spor for ham. Man gik i evig Angst for, at han en Nat skulde kvæles i et Anfald. Jeg blev selv Øjenvidne til, hvorledes han en Dag paa Gaardturen skvattede

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

om i et Krampeanfald. Tililende Fængselskammerater, der vilde hjælpe ham, blev brutalt revet væk af de vagthavende Betjente. Han fik Lov at ligge paa den frosthaarde og kolde Jord, indtil han kom til sig selv — afkræftet og elendig. Denne Mand var mest tjenlig til at komme paa et Hospital.

„Christian Tugthus" — som vi populært kaldte ham, var fra Aalborg. Øgenavnet havde han faaet, fordi han havde været ½ Aar i Tugthuset i Rendsburg, og fordi han havde været inde at sidde flere Gange. Den allerførste Gang, han blev taget af Tyskerne, var han — som saa mange andre — blevet anklaget for noget, han ikke havde gjort, og smidt i Fængsel. Da han igen kom ud, varede det ikke mange Dage, førend han igen hang paa den. Som han sagde: „Jeg ser rødt hver Gang, jeg kommer i Nærheden af en Tysker." Han var et Menneske, vi allesammen satte stor Pris paa, fordi han gik saa stille rundt mellem os og tilsyneladende var ganske uberørt af hele Situationen. „Jeg er ligeglad, hvor længe de beholder mig her, for hvis jeg kommer hjem, inden Tyskerne er ude af vort Land, saa ryger jeg paa den igen. Jeg har vænnet mig til Livet som Fange og gaar kun og venter paa, at Krigen snart kan slutte." —

2 Aars Fængsel.

En anden Gut fra Aalborg — saa vidt jeg kan huske var hans Navn Michael — havde faaet 1 Aars Fængsel. Han var blevet beskyldt for at have været oppe at slaas med nogle Tyskere paa Bispetorvet i Aalborg og for at have lavet Optøjer samme Steds. Han paastod med Bestemthed, at han slet ikke havde været paa Bispetorvet den Aften, men at han ganske vist havde været oppe at slaas med dem et helt andet Sted i Byen.

To andre Fanger, som jeg desværre ikke kan huske Navnene paa, havde været med i en Demonstration i Aarhus, foranstaltet paa Grund af, at Tyskerne vilde skyde en dansk Mand.

De havde begge faaet 1 Aars Fængsel. —

Kapelmester Roney Hartley fra Aarhushallen var en Dag

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i Byen for at købe Madvarer ind. Da han gik over Banegaardspladsen i Aarhus, var der en tysk Soldat, der ganske umotiveret gav ham et mægtigt Spark bagi. Omgaaende tog Roney et Æg op af Kurven og klaskede det med fuldt Drøn i Masken paa Tyskeren.

Det kostede ham 1 Aars Indespærring. —

En Herreekviperingshandler fra en By i Jylland, der havde taget en Plakat om Undtagelsestilstanden ned fra sit Vindue og været lidt for frisk i sine Udtalelser over for Tyskere, der besøgte hans Forretning, havde faaet 9 Maaneders Fængsel. — En storpralende og kedelig Herre, der vilde have, vi skulde sige De til ham, og som ikke bestilte andet end at snakke om sin Forretning, hvor meget han tjente om Aaret, hvor mange Folk, der var ansat hos ham og om, hvordan hans Kone havde været inde hos ham, da han sad indespærret i Jylland, med „dejlige røde Hummere, serveret paa Sølvfade". — Han gjorde sig selv helt til Grin over for os andre, fordi vi ikke rigtigt kunde se, hvad Gavn han havde af alt det „dyre", nu, da han sad nede i det skumle Fængsel i Neumünster. —

En Skolelærer fra en mindre By i Jylland havde skældt et Par Tyskere Bælgen fuld.

1½ Aars Fængsel. —

En herlig lille Mand — Boghandler Møller fra Skærbæk — havde nægtet at sælge sine Varer til Tyskerne, naar de kom ind i hans Forretning og var frække. Det kostede ham 1 Aars Fængsel. —

To Brødre fra Bogense var blevet beskyldt for at have været med til at klippe et Pigebarn skaldet. Hun gav sig lidt vel rigeligt af med Tyskerne. Dette skulde være foregaaet nede ved Bogense Havn. Men trods det, at ikke mindre end tre Betjente havde set dem sidde hjemme i deres Vindue og hørt Radio paa nøjagtigt samme Tidspunkt, som Tøsen blev klippet, var der intet at gøre. — Den yngste af dem, der kun var atten Aar, fik tre Maaneders Straf og blev hjemsendt lige før Jul. — Den ældre Broder fik tre Aars Fæng-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

selsstraf og laa paa Fængselslazarettet af Meningitis, da jeg rejste dernede fra. —

En Depotformand ved De danske Statsbaner i Tønder — en rigtig Guttermand med et straalende Humør, og med en Kulør i Ansigtet, der nærmest mindede om et Skovfogedæble — havde faaet 1½ Aars Fængsel. P. Hansen, som han hed, var næsten hver Middag blevet stoppet af en tysk Soldat, der pressede ham meget for at faa Lov at gaa med hjem og høre Nyheder i Radioen. Hansen, der stadigvæk sagde nej til Tyskeren, gav en Dag efter for hans Ønsker og tog ham med sig hjem en Aften og beværtede ham med baade Kaffe, Kager og Øller, alt imedens de hørte Nyheder i Radioen. Tyskeren havde til Stadighed svoret overfor Hansen, at han var god nok, og at det aldrig kunde falde ham ind at rende med noget, som Hansen eventuelt kunde komme i Forlegenhed for. Tillidsforholdet var blevet saadan efterhaanden, at Hansen tankeløst en Aften havde sagt et eller andet ufordelagtigt om Tyskerne, og Resultatet blev, at han nogle Dage senere blev hentet af Tyskerne og ved en Standret blev idømt 1½ Aars Fængsel. —

Mekaniker Møller-Sørensen fra Glostrup stod en Aftenstund inde i Hovedbanegaardens Forhal og ventede paa en Ven, der havde været i D. S. B. Bio. Som han stod der, blev han pludselig antastet af en tysk Soldat, der paastod, at han havde raabt efter ham. Han blev ført ind i det af Tyskerne oprettede Vagtlokale paa Hovedbanegaarden og mishandlet paa det forfærdeligste. Herfra blev han om Aftenen overflyttet til Kastellet og igen mishandlet. De Fanger, der havde set ham om Morgenen under Gaardturen, fortalte mig, han saa skrækkelig ud. Han var nærmest talt ukendelig. — Tillige blev han idømt 1½ Aars Fængsel.

En af mine Cellekammerater fra Vestre Fængsel, Murer Richard Christensen, blev ogsaa taget inde paa Hovedbanegaarden. Han havde „været lidt i Byen" som han sagde, og da der passerede nogle tyske Soldater forbi ham, skulde han have raabt „tyske Svin" efter dem. Han er sig ikke selv be-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vidst at have raabt til nogen Tysker, men under alle Omstændigheder — Straffen blev ansat til et Aars Fængsel. Trods det, at Richard Christensens Fødder var helt deforme af Leddegigt (han er nærmest Invalid), var ogsaa han blevet mishandlet paa det grusomste i Kastellet. — 1 Aars Fængsel.

En anden Fængselskammerat — som jeg delte Celle med langt det meste af min Tid — var Arkitekt Ivar Christensen. Ivar Christensen havde været til Byggemøde en Dag og var om Aftenen sammen med en Del gode Venner kommet ind i Restaurant „Skindbuksen". De havde danset og var lystige og i straalende Humør. I ubetænksom Kaadhed havde Christensen raabt „rød Front" henimod et Bord, om hvilket der sad bænket nogle Tyskere. Disse morede sig tilsyneladende over det og tog i hvert Fald ikke til Genmæle mod det. Da det efterhaanden blev Lukketid og Selskabet skulde hjemad, stod de fire-fem tyske Soldater udenfor og ventede paa ham. De fik fat i Ivar Christensen, og medens tre Mand holdt ham fast, stillede en fjerde Mand sig op og slog ham med knyttede Næver i Ansigtet, uden at han fik den mindste Chance for at kunne forsvare sig eller slaa igen. — Under hele Spadsereturen fra „Skindbuksen" til Kastellet blev han bearbejdet med Spark og Slag og ankommen til Kastellet fik han samme Omgang, som alle vi andre havde faaet. Jeg har ladet mig fortælle af andre, der saa ham Dagen efter, at han nærmest lignede en Tallerkenneger. Han havde usandsynligt store ophovnede Læber og et Par Tænder var slaaet eller sparket ud.

Han slap mærkeligt nok med ½ Aars Fængsel.

Swingpjatten — en attenaarig Radiolærling — havde været ude paa Baadsmandsstrædes Kaserne med nogle Radioartikler. To Fyre, der modtog Varerne, opdagede, at han skrev med venstre Haand. Jeg har selv set det og maa indrømme, at det saa uhyre komisk ud. Det har disse to Banditter velsagtens ogsaa ment, for de bad ham mindeligt om endnu engang at skrive et eller andet, saa de kunde more sig over Kejteskriften. I ren og skær barnagtig Tankeløshed skrev

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Knud, som han hed: „De forbandede Tyskere," og lod de andre beholde den lille Lap Papir. Nogle faa Dage senere blev han hentet, kom for en Standret og idømt ½ Aars Fængsel.

En Kedelpasser ved Navn Lund blev anholdt uden for Hovedbanegaarden. Tyske Soldater paastod, at han havde raabt efter dem, men under Transporten til Tyskland bedyrede han sin Uskyldighed over for mig og svor paa, han ikke havde raabt til nogen. Han blev ført til Vagtlokalet paa Banegaarden og blev undersøgt. Desværre fandt Tyskerne en Sang om Hitler, Göring og Goebbels skrevet paa W. C.-Papir — en Smædesang om de tre nævnte Herrer — og saa var Lund leveret. Han blev mishandlet paa det forfærdeligste i Vagtlokalet og senere i Kastellet. Jeg saa lige et Glimt af Lund i Vestre Fængsel et Par Dage efter hans Anholdelse. Det er et af de skrappeste blaa Øjne, jeg nogensinde har set. Det var nærmest sort og lignede en af disse store runde Lapper man gaar med, naar der ikke maa komme Lys til Øjet.

Han fik 2½ Aars Tugthusstraf, og paa Vejen ned til Tyskland var han — ganske forstaaeligt — noget nedtrykt. Han kom ikke med os andre til Neumünster og sidder formentlig i Tugthuset i Rendsburg. —

Den samme Standret, der dømte mig, behandlede ogsaa en Sag mod fem unge Mennesker i Alderen 17—20 Aar — fra Jægergade-Kvarteret paa Nørrebro. — Anklagen mod dem lød paa, at de skulde have klippet Haaret af en Frikorpsmands Kone. De blev hentede af Frikorpsmænd i Biler en Aften og kørt ud til en Villa paa Frederiksberg, hvor Frikorpsmændene havde Kvarter. Her var de blevet mishandlet paa forskellig Vis og truet med Revolvere, blot for at de skulde indrømme noget, de ikke havde gjort. De tog Mishandlinger og Trusler i stiv Arm og nægtede til det sidste. De blev først ført til Kastellet og derefter ud til „Vestre", hvor jeg kom i Forbindelse med dem under Gaardturen. Disse unge Mennesker kom først for. Alle fem bedyrede, at de

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ikke kendte noget til Sagen og hævdede deres Uskyld, men trods ihærdig Benægten fik de fire 2 Aar, og den femte — som de kaldte Hovedmanden — 4 Aars Fængsel.

Kun ved en ren Tilfældighed og en brillant dansk Mands Hjælp blev deres Sag taget op paany — og de blev alle fem frikendt. Et af de unge Menneskers Moder havde i sin Tid gjort rent hos Poul Reumert, og her lært Sønnen i Huset — Sagførerfuldmægtig Per Reumert — at kende. Hun tog ud til Herr Reumert og fik ham interesseret i Sagen, og det lykkedes ham efter et Herkulesarbejde med at samle Modbeviser at komme i Forbindelse med de øverste for den tyske Værnemagt. Sagen blev som sagt taget op paany, og det viste sig snart, at Frikorpsmandens Kone havde aflagt falsk Ed, samt at Beviserne imod de unge Mennesker var saa umulige, at Dommen blev omstødt og alle fem blev frikendte. Under den fornyede Rettergang kom det ogsaa frem, at de var blevet mishandlede af Soldaterne, og baade disse og Kvindemennesket blev anholdt, og er forhaabentlig idømt haarde Straffe.

En nydelig, ganske ung Privatsygeplejerske blev paa Hovedbanegaarden gentagne Gange tiltalt af en tysk Underofficer. Hun bad ham passe sig selv, men han blev kun mere nærgaaende og tog til sidst fat i hende. Endnu engang bad hun ham lade hende i Fred, og da dette ikke nyttede, kaldte hun ham „tyske Svin". Han tog hende med sig, og hun blev sat ud i Vestre Fængsel. Den samme Ret, der dømte mig, gav hende et Aars Fængsel. Jeg husker tydeligt, hvorledes hun efter at have faaet sin Dom kom ned i Venteværelset hos os andre, medens store Taarer løb hende ned ad Kinderne. Jeg bad hende om ikke at vise Tyskerne, at hun var ked af det, og hun tørrede straks sine Taarer væk og saa haanligt paa Feltgendarmen, der havde Opsigt med os. Jeg kom senere hen i Berøring med flere af de femten-seksten Stykker, der blev dømt ved denne Standret, og jeg mindede dem bare om Sygeplejersken, hvis de var kede af det. Det friskede op paa dem med det samme. Hun sagde bl. a., da

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vi spurgte hende, hvad hun havde gjort: „Jeg har sagt tysk Svin. Og jeg er stolt over, at jeg har kaldt denne Tysker „tysk Svin" fem Gange." Det var en rigtig dansk Pige, og vi andre beundrede og saa op til hende for den glimrende Maade, hun tog sin Skæbne paa. —

Noget af det værste, jeg har hørt, kom Malermester Christensen, Webersgade, ud for. Han var en Eftermiddag kommen kørende paa sin Cykle paa Fredensbro, da pludselig en Bil med tyske Soldater kørte ind foran ham og stoppede ham. De beskyldte ham for at have raabt efter dem, men dette benægtede han paa det bestemteste. Der samledes efterhaanden et større Opløb, og bl. a. kom en dansk Betjent til Stede. Han lovede Tyskerne at opnotere Navn og Adresse paa Christensen, saa der senere kunde foretages en Undersøgelse af det passerede. Efter ca. 14 Dages Forløb blev Christensen afhentet i sit Hjem af en Kriminalassistent Frost, der i en af det danske Politis Biler kørte ham til Standretten i Kastellet. Malermesteren var indkaldt som Vidne. Han gik frejdigt ind til Retten, men kom allerede efter ca. et Kvarters Forløb ud i Kastellet og fortalte Kriminalassistent Frost, at han var idømt 1½ Aars Fængsel. Da Christensen kun var tilsagt til at møde som Vidne, blev Frost gal i Hovedet over det passerede og gik ind til Standretten og spurgte, hvad Meningen var. Christensen fortalte mig under Transporten til Tyskland, at Herr Frost havde regeret saadan i Standretten, at han var lige ved at blive anholdt af Tyskerne. Han skulde bl. a. have slaaet i Bordet for dem og sagt, at det var noget værre Svineri at idømme en Mand, der var tilsagt som Vidne, 1½ Aars Fængsel. Kriminalassistent Frost fik derefter udvirket hos Standretten, at Christensen fik fri til Klokken 18, saaledes at han kunde afvikle nogle af de vigtigste Ting indenfor sin Forretning. Herr Frost fik dog at vide, at hvis han ikke havde afleveret Christensen inden Klokken 18 i Vestre Fængsel, vilde han selv blive anholdt. Guttermanden — Kriminalassistent Frost — kørte derefter rundt med Chri-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

stensen for at faa ordnet det mest fornødne, og afleverede ham saa lidt før Klokken 18 paa „Vestre“. Efter min egen Hjemkomst fra Tyskland besøgte jeg Fru Christensen i Webersgade og fik at vide, at det ikke var Fængselsstraf, men Tugthusstraf, han havde faaet.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

OTTENDE KAPITEL

PAA ARBEJDE I FÆNGSLET

Da vi havde været i Neumünster Fængsel i et Par Dage, maatte vi stille til Parade hos Lægen. Det vil sige først hos Lægens Stedfortræder, som vi kaldte Kvaksalveren Hess. En tyk forædt Mandsperson, der altid gik og tyggede paa noget. Først alt Tøjet af ude i Gangen, og saa een af Gangen ind til Hess. Vi, der kendte Aagaard, morede os kongeligt over, at han af Kvaksalveren var den eneste, der blev spurgt: „Haben Sie Läuse?" Det blev han nemlig ogsaa spurgt om i Rendsburg.

En Uges Tid senere kom den rigtige Læge og undersøgte os og gennemgik det Kvaksalveren havde noteret op paa Sygekortet. Desværre — ingen af os blev kasseret

At det var af meget stor Vigtighed for os Fanger, at vi ikke kom til at fejle noget, kan følgende bevidne om. Den ene af mine Cellekammerater laa hver Nat og gnubbede sig, saa vi to andre næsten ikke kunde falde i Søvn. Jeg foreholdt ham det urigtige i, at han ikke søgte Læge, da jeg afgjort mente, det maatte være Fnat. „Ork nej," sagde han, „det er skam ikke Fnat, det er bare Ernæringsknopper." „Du maa ikke være rigtig klog, Mand," svarede jeg. „Tror du du faar Ernæringsknopper af den Kost du faar her? Næh, du Gamle, du er en rigtig daarlig Kammerat, det er hvad du er. Om ikke andet saa for vores Skyld burde du gaa til Lægen for at faa konstateret, hvad det er." — Der var ikke noget at gøre. Han var stædig og ikke til at drive til Lægen. Men saa en Dag, da han var oppe og bade, kom han tilfældigvis til at staa ved Siden af en Medfange fra Vejle,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

der netop havde haft Fnat for nylig. Af ham fik han saa at vide, hvad det var, og kom meget slukøret ned i Cellen til os andre og fortalte, at det var Fnat, han havde, og at han vilde gaa til Læge Dagen efter. Jeg kunde selvsagt ikke dy mig for at give ham en ordentlig Balle paa Grund af hans Ligegyldighed baade over for sig selv og os andre. Saa gik han til Kvaksalveren og blev smurt. Men trods det, han blev smurt mange Gange, forsvandt Kløen ikke helt. En Morgen havde han faaet tre store Bylder lige ved Armhulen paa den ene Arm. De voldte ham store Pinsler. Han mente selv, de var opstaaet, da han havde smurt sig for haardt med Fnatsalven. Han led mere end nogen af os andre under sit Fængselsophold. Swingpjatten og jeg priste os lykkelige over, at vi ikke var blevet smittet. Hvordan vi undgik det, kan jeg den Dag i Dag ikke forstaa. Vi levede dog saa tæt op ad hverandre.

Ved ca. 6-Tiden om Morgenen blev der banket paa Celledøren og raabt, at vi skulde staa op. Saa var det med at komme ud af Edderfuglefjerene i en Fart, for faa Minutter efter ringede den elektriske Klokke i Fængslet. Saa blev Celledørene aabnede, og vi skulde hurtigst muligt ud paa Gangen med Vandspand og Vandkrukke. Vagtmestrenes Hjælpere, der ogsaa var Fanger, tømte Spandene og gav os rent Vand i Krukkerne. Spisegrejerne maatte vi huske at tage med ind. Saa blankede vi Gulv og pudsede Spande, og ventede med Længsel paa de „varme Kryddere og Mokkaen". De varme Kryddere var en Humpel groft, bart Rugbrød, og Mokkaen en Liter varmt Vand af en brunlig Farve. Efter Morgenmaaltidet tørrede vi Støv af og pudsede videre paa Gulv og Spande. Vandfadet nænnede vi ikke at bruge, naar vi skulde vaskes. Saa blev det nemlig saa svært at faa pudset blankt. Vi brugte vore Spiseskaale, der var af Fajance.

Naar jeg vaagnede om Morgenen, var det første, jeg gjorde, at faa lukket frisk Luft ind i Cellen. Det var haardt tiltrængt. Luften var saa tyk, at den end ikke var til at skære igennem med en skarp Kniv, langt mindre at trække Vejret

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

i. Det var forfærdeligt for en Sportsmand, der altid sover med Vinduet aabent om Natten, at vaagne op i den Atmosfære. Ballade var der med Swingpjatten, hver Gang, jeg lukkede op. „Uh, det er saa koldt," sagde han og lukkede Vinduet i. Til sidst saa jeg mig nødsaget til at stikke ham et Par paa Snuden for at faa ham til at forstaa, at han maatte rette sig efter os lidt ældre Fyre. —

Var Vejret ikke alt for regnfuldt, kom vi gerne paa Gaardtur ½ Time hver Dag mellem Klokken 8,30—9. Klokken ringede, som den gjorde hver Gang der skulde ske noget, og Celledørene blev lukket op. Vi stillede op paa Geled uden for Cellerne og „Fronten blev skridtet af". Det besørgede vores gamle ondskabsfulde Oberwachtmeister. Han saa os meget nøje efter i Sømmene, om vore Trøjer var knappet ordentligt o. s. v. Saa kommanderede han højre og venstre om, og missende med Øjnene traadte man saa ud i Lyset — ud i Fængselsgaarden. Vi var vel omkring en 70—80 Mand, der var paa Gaardtur samtidig. Det var et ynkeligt Skue. Smaa og store, blege og magre gik vi rundt i vores jammerlige Fangetøj, medens tre-fire Vagtmestre passede paa os og bl. a. sørgede for, at vi holdt 2—3 Meters Afstand mellem os, saa vi ikke kunde snakke sammen. En Dag saa jeg to Fanger sidde paa Hug med fremstrakte Arme. Jeg spurgte Fangen foran mig, hvad det skulde forestille, og fik at vide, at det var, fordi de var taget i at snakke sammen. Her skulde de sidde i et Kvarter, hvilket var ganske umuligt. Enten væltede de bagover eller til Siden og blev liggende, til en Vagtmester kom til og sparkede dem, til de igen kom op at sidde.

En Dag under Gaardturen blev Swingpjatten trukket til Side. Da han til Tider havde lidt svært ved at indse, at han var i Fængsel, spekulerede jeg paa, hvad han mon nu havde lavet. Da vi to andre blev lukket ind i Cellen igen efter Gaardturen, var han ikke med. Vi kunde ikke regne ud, hvad der var sket. Men et Kvarters Tid senere blev han lukket ind til os andre, og vi fik Løsningen paa Gaaden. Han var

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

blevet klippet — rigtig tyskerklippet — d. v. s. næsten skaldet. Vi to andre eksploderede i en skraldende Latter ved Synet og sagde: „Nu er vi da endelig blevet tre Mandfolk i Cellen, og Hurra for det." For vores lille „Pjatte" var det en forsmædelig Historie. Med Taarer i Øjnene sagde han: „Nu vil mine Piger ikke kendes ved mig mere — nu jeg ser saa skrækkelig ud." — „Du har aldrig set friskere og mandigere ud," sagde vi. „Jeg vil hellere have en Maaneds længere Fængsel end rejse hjem med det Haar." Det mest sørgelige var, at jeg tror han mente, hvad han sagde.

Ved Middagstid ringede Klokken atter. Det var Middagsmaden, der skulde serveres. Dørene op, som et Lyn udenfor og stille med vore Skaale. I Begyndelsen af Opholdet i Neumünster var der gerne et Par Kartofler i Ærte- eller Kaalvandet, men senere hen slet ingen Kartofler. Der var ikke saa mange Kartofler i Tyskland, at Fængslerne kunde blive forsynede. Saa maatte vi nøjes med Ærtevand og Kaalvand. Aldrig saa vi saa meget som et lille Stykke Kød eller bare en enkelt lille Fedtperle paa „Suppen". Om Aftenen igen en Humpel Brød og en Skaal Kaffe. En sjælden Gang fik vi, i Stedet for Kaffe, noget Surrogat-Macaroni af en ubestemmelig Farve og Smag. Første Gang, vi fik dette serveret, var der ingen af os, der spiste det. Vi smed det i vores W. C.-Spand. Senere hen, da vore Legemers Fedtbeholdninger var saa godt som opbrugte, og vi var skrupsultne, lød det tit fra os: „Bare vi havde haft en Skaal Macaroni i Aften." Mine to Kammerater, der var yngre, blev hurtigere udtæret end jeg og derfor hurtigere sultne. De kunde slet ikke klare sig med den Mad, de fik, og jeg delte ofte min Mad mellem dem. Og endnu værre blev det, da vi alle tre kom paa Udearbejde. Luftens Indvirkning, i Forbindelse med haardt Arbejde, gjorde, at vi til sidst alle tre var skrupsultne. Og lige meget hvem man kom i Berøring med i Fængslet af Fanger, var det altid Ordene Mad og Sult, man hørte oftest. Al denne Snakken Mad uden at kunne faa no-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

get, var til sidst ved at gaa paa Nerverne. Det er noget, man ikke saa let glemmer.

Efter nogle Dages Forløb blev vi alle tre hentet ud af Cellen og sammen med andre Fanger ført op paa første Sal i et Lokale, der blev kaldt „Skolestuen". Et stort, rummeligt Lokale med store Vinduer, hvor unge tyske Knægte fra Ungdomsfængslet, der laa i en af Fløjene, blev undervist i forskellige Ting. Der var samlet mellem 20 og 25 Fanger af forskellig Nationalitet — dog mest norske og danske — for at skære store Stykker Stof ud i centimeterbrede Strimler, knytte Enderne sammen og rulle det op i store Nøgler. Det skulde senere gennem Væve og laves til Gjorder. Vi havde en Sønderjyde — ogsaa en Fange — til Arbejdsleder for os, og vi havde det i og for sig ganske godt heroppe i Skolestuen. Alene det at faa snakket lidt med andre Mennesker, at faa høre deres Meninger om Tingene, at sludre, som vi nu evnede det, med Folk fra Holland, Belgien, Frankrig og Norge, det satte sit Krydderi paa vor ensformige Tilværelse. Der var flere af mine egne Landsmænd, der kendte mig af Omtale fra Sporten. Jeg tror, jeg har Lov at sige, at flere af dem vil huske mig fra Tiden i Neumünster paa Grund af mit gode Humør. Trods det, jeg var blandt de ældste af Fangerne, var jeg altid rede til at opmuntre, hvis een eller anden sad og hang med Skuffen. Saa slog jeg dem gerne paa Skulderen og foreholdt dem det forkastelige i, at de viste Tyskerne, de var kede af det. Eller jeg fortalte dem en morsom Historie. Saa varede det som Regel ikke saa længe, førend de igen var, som de skulde være. Til Tider blev vi belurede gennem Kighullet i Celledøren, og det skete mere end een Gang, at en Vagtmester var inde og banke et Par Fanger, der enten havde arbejdet for lidt eller snakket for meget. Naar Arbejdsformanden havde Kvaler med at skaffe nogenlunde Ro, traadte jeg hjælpende til. Det var saa meningsløst, syntes jeg, naar nu vi var saa dejligt fri for Tyskerne her i Skolestuen, at vi saa selv skaffede dem frem, fordi vi ikke kunde tale lidt dæmpet sammen. Det virkede

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

nemlig ret nedbrydende paa Humøret at se en Medfange faa en Overhaling.

Efter at jeg var kommet paa Udearbejde, bankede Fangerne paa min Celledør om Lørdagen og sagde, at de haabede, jeg kom paa Skolestuen i Morgen, Søndag, da der var en, der skulde heppes lidt op. De var altid glade for at se mig, fordi jeg prøvede paa at faa dem til at glemme lidt af deres Ulykke, enten ved at synge en lille Sang for dem eller fortælle dem en Vits. Jeg var i Forbindelse med Folk fra København, Bogense, Thisted, Vejle, Tønder, Helsingør o. s. v., og da jeg skulde først hjemsendes, lovede jeg dem, at jeg nok skulde overbringe deres Paarørende en personlig Hilsen fra dem eller skrive til dem. Jeg besørgede en Hilsen til dem alle, og synes, jeg har Lov at være lidt stolt over det, da jeg hverken havde Blyant eller Papir og derfor maatte have Navne og Adresser paa alle de Mennesker i Hovedet.

Enhver Skolepige kunde have udført det Arbejde, vi lavede her i Skolestuen, og vi overanstrengte os bestemt ikke. Snakken gik om baade Dit og Dat — men særligt om Krigen. I Skolestuen hang et Kort over Europa, og især Fangerne med de lange Straffe var meget interesseret i at studere dette Kort. Og Rygterne gik. „Der siges, at Tyskerne omtrent er jaget ud af Polen." „Russerne har taget over 1 Million Fanger ved deres sidste Offensiv" o. s. v. — Der var ingen, der vidste bedre Besked end de Fanger, der aldrig kom ud af Fængslet. Vi andre, der var paa Udearbejde, og som om Søndagen kom op i Skolestuen, vidste jo bedre. Men vi holdt vores Bøtte i. Vi vilde selvfølgelig ikke tage Modet fra dem, der troede, at Russerne stod inde i Polen. De lange Straffe havde jo kun det at holde sig til, at Krigen snarest muligt holdt op. Saa vi opmuntrede dem med endnu flere Rygter om Fremgang for Russerne, blot for at de kunde have noget at snakke om og glæde sig ved.

Lidt før Arbejdstidens Ophør ryddede vi op, og Klokken 16 blev vi hentet ned i vores Celler. Klokken 17 ringede Klokken, og vi fik vor sædvanlige Skive Rugbrød og en Skaal

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Kaffe. Ved 17,30 Tiden kom vores gamle ondsindede Vagtmester og lukkede Celledøren saa meget op, at han lige kunde se ind i Cellen og sige „gute Nacht". Den af Fangerne, der var nærmest Døren, skulde, lige saa snart han hørte Nøglen i Døren, raabe Achtung. Og paa dette Raab skulde vi alle tre staa ret — stive og strunke — ved den ene Væg. Vi sagde ogsaa gute Nacht, og saa havde vi som Regel Fred for den Dag. Naar jeg siger god Dag eller Farvel, har jeg altid haft den Vane at nikke samtidig, en Vane, der er svær at lægge af. En Aften sagde Vagtmesteren til mig, at han ikke vilde have, jeg nikkede, naar jeg sagde god Nat. „Jawohl, Herr Oberwachtmeister," svarede jeg ham og nikkede igen. „Nu nikkede du jo igen," sagde han og truede ad mig og lovede, at det skulde han nok faa vænt mig af med. Men jeg nikkede troligt hver Gang — ikke for at være kontrær, men jeg kunde ikke lade være, og til sidst har han opgivet mig som haabløs Idiot — umulig at opdrage. En Aften fik Swingpjatten og jeg os en mægtig god Latter. Vores Medfange sad paa Potten, da Døren gik op, og Oberwachtmeisteren stak Hovedet ind. Da han paa Potten var nærmest Døren, skulde han raabe Achtung og advisere os andre. Lynhurtigt sprang han op, alt imedens han raabte Achtung og famlende nervøst søgte at samle Benklæderne op om sig. Det var et kosteligt Syn. Hvordan Swingpjatten og jeg bar os ad med at undertrykke vor Latter, forstaar jeg ikke. Men hvor vi hylede, da Døren blev lukket igen, og Vagtmesteren var væk. Vi morede os saa højlydt, at Vagtmesteren kom tilbage og lovede os al Landsens Ulykker, hvis vi ikke holdt op. Vores Kammerat var helt fornærmet over det passerede, eller var det fordi han maatte saa hurtigt op fra Spanden? Han nød nemlig ellers at sidde i lange Tider paa den, til stor Forargelse for os to andre. Denne Gang skal jeg love for, han kom hurtigt op. Og saaledes var der stadigvæk noget at more sig over i al Elendigheden.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

NIENDE KAPITEL

PAA UDEARBEJDE

En Morgenstund umiddelbart efter Morgenkaffen blev vi lukket ud i Cellegangen. Her blev vi fremstillet for den øverste Myndighed for Fængslet, som skulde have at vide, hvad vi var i det civile Liv. Jeg for min Part forklarede ham, at jeg var Sportslærer. „Aha," sagde han, „Sportslærer. Saa maa du være god til haardt Arbejde." Da jeg hørte ham sige „haardt Arbejde", krængede jeg det ene Ærmeben op og fremviste mit arrede og vanskabte højre Ben samt fortalte ham, at jeg havde daarlig Ryg. „Det var ogsaa noget at tale om," sagde han, „saa skulde du se vore Soldater, naar de kommer hjem." Mine Protester nyttede mig intet, og jeg blev sendt over til en lille Gruppe paa fem Mand, der udgjorde Arbejdsstaben hos Firmaet Heering & Harder. Foran dem stod en tysk Opsynsførende — en Inspector — som vi kaldte ham, med en stor Revolver i et Læderhylster ved Siden. Han skulde passe paa os Fanger under Arbejdet. Det viste sig, at selve Arbejdet egentlig ikke var saa haardt igen. Havde jeg blot faaet noget ordentlig Mad, havde det ingen Sag været. Men som det var, uden tilstrækkelig Føde og med den deraf følgende Afkræftelse, blev det til haardt Arbejde for os. Vi var helt udmattede af Sult.

Det viste sig, at mine fem Arbejdskammerater var Nordmænd — fem raske, flinke Fyre —, som jeg under hele Arbejdsperioden kom godt ud af det med. Af de Danskere, der boede i Celle sammen med Nordmændene, fik jeg fortalt, at Nordmændene syntes, jeg var en grej Gut, og det glædede mig selvfølgelig at høre.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Heering & Harder var et Maskinfirma, der lavede Dele til den tyske Krigsindustri. Vi seks Fanger var dog nærmest antaget for at være med som Arbejdsmænd under Opførelsen af en ny Fabrik, der blev bygget et Stykke uden for selve Neumünster. Naar jeg siger Fabrik, maa jeg forklare, at det kun var en enetages Bygning, der faldt ind i Stilen med de Smaahuse og Villaer, der laa rundt om i Kvarteret. Vi gravede Grund ud, stampede Gulve, lavede Vej op til Fabrikken og hentede Sten fra bomberamte Huse og Fabrikker inde i Byen. To gamle Arbejdsvogne, som blev trukket af et Par stakkels magre Krikker, der sikkert var lige saa sultne som vi, transporterede Stenene ud til Fabrikken.

Udearbejderne fik et Stykke Rugbrød og et lillebitte Stykke Pølse hver Dag til Frokost. Pølsestykket var paa Størrelse med en Femøre og paa 1 cm Tykkelse. Vi smurte det ud over Brødet, og det var en ren Lækkerbidsken. Trods denne Ekstraration nagede Sulten os. Havde det været slemt i Cellen med al denne Snak om Mad, saa var det endnu værre herude sammen med Nordmændene. De talte bogstavelig talt ikke om andet, fra de kom, til de gik. Naar Brødet og Pølsestykkerne blev pakket ud af den lille Trækasse, det laa i, og som tilhørte Fængslet, var der en farlig Ballade med de fem Nordmænd. De sloges om at faa fat paa den Endeskive, der altid var med, og for at faa det største Stykke Pølse. Da jeg havde set paa det et Par Dage, foreslog jeg, at det skulde gaa paa Tur. Og saadan blev det. Men der var stor Misundelse, hvis Endeskiven den ene Dag var lidt større end den foregaaende. Mad og Mad og Mad igen. Det var forfærdeligt for mig at høre paa. Skrupsulten var man, og intet at æde. Al den Snakken om Mad gjorde det kun meget værre for os alle, og jeg bad dem forgæves holde op dermed.

Selvom vor Inspector var 100 % Nazist, viste det sig, at han var en flink Mand. Han dummede sig efter min Mening noget, da han ved Arbejdets Paabegyndelse sagde til os: „Jeg har ladet mig fortælle, at man skal behandle Danskere og Nordmænd ordentligt, hvis man vil have dem til at arbejde

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

godt for sig." Vi modsagde ham selvfølgelig ikke, men blev enige om, at selv om vi var nødt til at arbejde, saa skulde vi nok selv bestemme Farten. Og det skal siges til hans Ros, selvom det ikke passer mig at rose nogen af d'Herrer dernede fra, at han behandlede os ordentlig. Een Gang var han efter os, men det skyldtes hverken vort Arbejde eller Tempoet, men var foraarsaget af helt andre Ting. Hans Ærgrelse skulde bare gaa ud over nogen, og saa blev det os. Han havde gerne Kaffe med i en Termoflaske, og den delte han troligt hver Dag med os Fanger. Selvom det ikke var store Sager til hver af os, saa smagte den lille Mundfuld Varmt glimrende, og vi var ham yderst taknemmelige for hans Venlighed imod os. Nogle Dage var det os umuligt at holde Varmen i vort tynde Fængselstøj, og vi hundefrøs. Saa gik vi ligefrem og glædede os til en Mundfuld af Inspectors Kaffe.

Inspector led af en ondartet Hjertefejl og for højt Blodtryk. Og trods det, han ikke kunde taale det, elskede han at diskutere med mig. Saa at sige hver Dag efter Middag startede han et eller andet og bad mig sige min Mening, hvilket ikke altid var saa let, da jeg jo for det første var Straffefange og skulde passe paa ikke at forløbe mig — men mest, fordi jeg i Virkeligheden ikke stolede paa een eneste af dem, heller ikke paa ham. Maaske har jeg gjort ham Uret, men saa faar han have mig undskyldt. En Dag spurgte han: „Sig mig engang, Hansen, hvor kan det være, at Danskerne hader Tyskerne?" Jeg svarede: „Jo, det skal jeg saamænd sige Dem, det skyldes for en stor Del, at Tyskerne har besat vores lille Land, og det kun kort Tid efter, at Danmark og Tyskland havde underskrevet Ikke-Angrebstraktat." „Naah, er det derfor," sagde han. „Men saa maa I Danske huske paa, at var vi ikke kommet, saa var Englænderne kommet." Hertil kunde jeg kun svare, at den Paastand, at Englænderne vilde være kommet, først skulde bevises. For de havde ikke været der. „Tyskerne er der derimod, og derfor kan vi ikke lide dem." Naar han af og til spurgte mig, hvad jeg mente om Krigens Udfald, var det endnu sværere for mig at svare ham

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ærligt. Min Mening var, og havde altid været, at Tyskerne aldrig kunde vinde Krigen. Jeg maatte jo indrømme ham, at de var naaet langt, at det saa godt ud, og at det var dygtige Soldater. Men som jeg sagde: „Amerika, England og Rusland er rige Lande, der, naar de først kommer rigtig i Gang med deres Produktion, vil blive Tyskland en jævnbyrdig Modstander." Inspector kunde selvfølgelig godt mærke, hvor jeg var henne. Rent galt blev det sommetider, naar Nordmændene blandede sig i Diskussionen og holdt med mig. Saa kunde han blive helt blaa i Hovedet af Blodtryk, og vi sad og ventede paa et Knald. Vi troede, han vilde eksplodere. Mange Gange, naar jeg syntes, det kunde være nok, blev jeg af Nordmændene opfordret til at fortsætte Diskussionen med ham. Han glemte gerne, at Tiden for Middagspausen var udløben, og saa var der for Nordmændene Tid til nogle ekstra Drag af de hjemmerullede Cigaretter. Og hvilke Cigaretter: Tobak af andre Menneskers Skud, samlet op paa Gaderne. Enkelte Skud saa smaa og usle, at selv den fattigste Pomonafyr i København ikke vilde have bukket sig efter dem. Og da der hverken var Cigaretpapir, Silkepapir, W. C.-Papir, Avispapir eller andet tyndt Papir, maatte de rulle Tobakken ind i det brune, svære Papir, der er Emballage for „Portland Cement".

De enkelte Gange, vi fik Kartofler i Fængslet, var der flere af Fangerne, der aad de beskidte Kartoffelskræller. Jeg sagde flere Gange til Nordmændene: „Jeg kommer aldrig saa langt ned, at jeg samler Skud op paa Gaden eller æder Kartoffelskræller."

Sammen med Inspector, der var Gartner, var jeg med til at plante 55 Frugttræer foran Fabrikken som Camouflage Fra Luften har Fabrikken været svær at faa Øje paa, saa lig den var alle de andre Huse i Kvarteret. Da alle Træerne var plantet, saa det ganske flot ud, snorlige som de stod. „Synes du ikke, det er pænt Arbejde, vi har lavet?" spurgte Inspector. „Jo," svarede jeg ham, „det ser ganske net ud. Der er bare en Fejl ved det. Jeg tror ikke, der komme ret mange Frugter paa Træerne. Kommer der nogen Frugt, bliver det

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

meget smaa Fyre." „Hvorfor tror du dog det?" spurgte han mig. „Jo," svarede jeg igen, „fordi der er Uheld ved alt, hvad jeg giver mig af med." Han skulde bare vide, hvor jeg bandede og svor, hver Gang jeg hentede Vand i en stor Spand, som jeg daarligt kunde slæbe efter mig. Hver Gang jeg gravede et Hul til Træet, bad jeg om, at der ikke maatte komme Frugter paa dem. Det var tydeligt at læse paa Inspectors Ansigt, at han ikke rigtig vidste, hvor han havde mig.

Inspector kom en Dag glædestraalende hen til mig og fortalte, at Firmaets Chefer var glade for udført Arbejde, og at de som Paaskønnelse havde bevilget os Fanger 1 Pfennig — siger og skriver een Pfennig — mere om Dagen. Jeg fortalte denne storslaaede Nyhed videre til Nordmændene, og vi blev saa enige om, at næste Gang vore Chefer kom paa Inspektion, skulde jeg gaa hen til dem og takke dem for Lønpaalæget. De kom paa Besøg paa Arbejdspladsen nogle Dage senere, og som aftalt gik jeg hen til dem, tog min Møsse af Hovedet, bukkede og sagde: „Jeg vil gerne paa mine fem norske Kammeraters og egne Vegne takke de høje Chefer, fordi de er tilfredse med vort Arbejde og for Løntillæget. Mange Tak!" „Selv Tak, selv Tak!" sagde de begge i Munden paa hinanden, idet de samtidig skrabede bagud og bukkede og klappede mig paa Skulderen. Sikke et Par Idioter. Selvfølgelig var vi stakkels Fanger da ruskravende ligeglade, om vi saa havde faaet 1 Mark mere om Dagen. Hvad skulde vi med Penge? Vi kunde intet købe — maatte ikke købe — og tænkte paa alt andet end Penge. Og disse Mennesker tillader sig at kalde os for die dumme Dänen. — Nordmændene, der overværede Samtalen mellem Cheferne og mig, var omtrent blaa i Hovederne af tilbagetrængt Latter.

Naar der var allierede Flyvemaskiner over Kiel eller Hamburg, kunde vi i Neumünster høre den hule Torden af Bomberne og mærke Jorden ryste. Det var ca. 50 km væk og lød alligevel meget uhyggeligt. Medens det stod paa, arbejdede vi ikke, men stod og frydede os over, at de fik Knald. Maskinerne fløj flere Gange over Neumünster, og der blev givet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Flyvervarsling. Af og til blev der kastet Brandbomber ned over Byen, hvorved flere større og mindre Brande opstod. Bl. a. gik der Ild i Neumünsters Sygehus' Tag, og den store Operationsstue paa Hospitalet brændte. Altsaa var det rigtigt, som den tyske Propaganda paastod, at Englænderne og Amerikanerne fortrinsvis bombede Skoler og Sygehuse. I dette Tilfælde maa det dog oplyses, at der laa et Par store Fabrikker lige i Nærheden af Hospitalet, med et Par høje Skorstene ragende op i Vejret.

En Dag i December Maaned, da Frosttaagen hang lavt nede over Jorden, var det særlig galt. Vi hørte de kraftige Motorers Drøn lige over Hovedet paa os, medens vi sad i vort Arbejdsskur og spiste vores Kaalvand. I Skuret var, foruden Nordmændene, Inspector og jeg, to franske Murere og en tysk Murerformand. De to franske Tvangsarbejdere havde været i Tyskland i fire Aar, og deres Ansigter lyste kendeligt op, hver Gang de hørte de allierede Maskiner. Den ene af dem vilde saa gerne gøre os andre delagtige i sin Glæde og sagde til os: „Tommy — Tommy kommt. Bom bom-bom bom. Gut-gut — jah!" Jeg morede mig kongeligt, naar jeg hørte ham sige dette bom-bom-bom bom. Det lød saa komisk paa hans gebrokne Tysk. Den Dag eksploderede 17 Brandbomber rundt omkring Hytten, vi sad og spiste i. Den tyske Murerformand, en rigtig modbydelig Fyr, der altid var efter de to Franskmænd, viste nu, hvor meget han var værd. Med strittende Fingre, helt hvid i Ansigtet af Skræk, stod han og stirrede op i Taagen uden at kunne se noget andet end Taage. Inspector rendte ud for at fange de to Heste, der i deres Nervøsitet havde revet sig løs fra Vognen og nu løb et Sted ude paa Landevejen. Nordmændene og de to Franskmænd løb ogsaa ud ad Døren og søgte Dækning i den halvfærdige Fabriksbygning, hvor der ingen Dækning var. Jo, der var rigtig Gang i Foretagendet. Da alle var ude ad Døren, rejste jeg mig op og gik hen og kiggede ud. Da der ikke var noget at se paa udover nogle Røgskyer fra Brande inde i Byen, gik jeg ind i Skuret igen og spiste videre af mit Kaalvand. Det

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

forholdt sig saadan med mig, at jeg i samme Øjeblik, jeg hørte Nedslagene af Bomberne, sagde til mig selv: „Du kan s'gu lige saa godt faa en Bombe i Hovedet udenfor som her, saa du bliver her og faar i alle Fald varm Middagsmad." I Løbet af faa Sekunder havde jeg taget Stilling til det, der skete udenfor, selvom jeg maa indrømme, at det var meget spændende. Da det værste var overstaaet, kom Nordmændene og de andre tilbage for at fortsætte Spisningen. De blev meget forbavsede over at se mig sidde ved Bordet med Haand under Kind og sagde: „Hvad Fa'n, Kalle, sidder du her." „Ja," svarede jeg dem, „jeg elsker at faa min Middagsmad varm." — Saa sagde de ikke mere. Ikke mindre end 17 store Brandbomber var faldet i Nærheden af Skuret. De nærmeste var ca. 20 Meter væk. — Vi skridtede Afstanden af til den nærmeste Bombe og talte 27 Skridt. Den havde lavet et Hul i Jorden paa en Meters Dybde og ca. 1½ Meter i Diameter og kastet sit brændende Fluidum langt ud til Siderne, hvor Græsset brændte. Vor Inspector kom hen imod os efter at have indfanget Hestene. Vi stod i en Klynge og drøftede det passerede. Saa sagde han: „Naah, I er her jo allesammen." „Ja," svarede vi, „vi er nogle trofaste Fyre. Men i den Tid, du har været om at indfange Hestene, kunde vi omtrent have været ved den danske Grænse."

Murbrokkerne, som vi brugte til Underlag i den nye Vej, vi anlagde op til Fabrikken, hentede vi midt inde i Byen, hvor der mellem store, flotte Villaer laa to Fabrikker. Havde ligget to Fabrikker er nærmere Sandheden. Det var en Papir- og en Aluminiumsfabrik, der var fuldstændig jævnet med Jorden. Og paa et Areal af ca. 300 Meters Længde og 60—70 Meters Bredde havde Bomberne lavet forfærdelige Ødelæggelser paa Træer og Huse. Da saa godt som alle arbejdsdygtige Mænd var ved Fronterne, havde det faaet Lov til at ligge hen siden Angrebet engang i Juni—Juli Maaned. Enkelte franske og polske Tvangsarbejdere gik og ryddede op i Ruinerne, men der kunde overhovedet ikke ses nogen Forandring i de fem lange Uger, jeg kom paa Stedet. Her saa

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

jeg for første Gang rigtig Krigens Gru. Det var forfærdeligt.

Inden vi gik fra Fængslet om Morgenen, fik vi at vide, at hvis der skete noget med vort Værktøj, det være sig Spader, Skovle, Hakker eller andet, vilde det blive betragtet som Sabotage og medføre ekstra Straf i Form af længere Fængselstid. Da det for det meste var noget gammelt, forslidt Værktøj, vi fik udleveret, kunde det jo meget let gaa i Stykker. Og jeg skulde ikke have klinket noget. Jeg brugte Hænderne, naar vi skulde fylde Murbrokker paa Arbejdsvognene. Vi havde faaet udleveret et Par tynde Arbejdshandsker af Skind. Men dem maatte vi kun benytte paa Vejen til og fra Arbejde. Dem tog jeg paa Hænderne og sled selvfølgelig store Huller paa dem. Jeg stoppede, syede og lappede dem i en Uendelighed, indtil de til sidst saa farlige ud. De holdt dog min Tid ud, og jeg tog den Balle, der faldt af hos Hausvater ved Afleveringen.

Selvfølgelig var det et sørgeligt Syn, disse bomberamte Huse. Mange Steder stod kun Ydermurene tilbage, andre Steder boede der endnu Folk, og man kunde se lige ind i Stuerne til dem. Een af Nordmændene og jeg fik Besked paa at gaa op paa en første Sal i et Hus og hjælpe et Par Kvinder med at flytte nogle Møbler ind i en anden Stue. De stod et Sted, hvor Sne og Regn dryssede lige ned paa dem. Kvinderne var meget taknemmelige for Hjælpen, og vi fik hver to Cigaretter af dem. Vi følte os, som jeg kan tænke mig den føler, der har vundet den store Gevinst i Lotteriet. Hvor var vi lykkelige. Vi følte, som var vi i den syvende Himmel.

Saaledes var der trods alt smaa Lyspunkter i al vor Fornedrelse. Engang imellem kom en Dame, der boede lige over for den nye Fabrik, hen til os med nogle Skiver Rugbrød. Naar man betænker, at de selv i Forvejen var sat paa meget smaa Rationer, ja, saa var det en Gestus, der varmede os Fanger langt ned til Hjerterødderne.

En Dag, som jeg stod og lagde Murbrokker pænt og jævnt tilrette som Underlag til Vejen, hørte jeg en Kvinde, der højt

81
Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og vedholdende stod og rømmede sig. Jeg kiggede ud paa Vejen og saa en Dame staa uden for sin Villa og banke et Tæppe. Idet hun svingede Tæppebankeren udad mod Vejen, saa jeg noget hvidt, der røg ud af hendes Haand og havnede ude paa Landevejen. Derefter saa hun sig spejdende omkring for at forvisse sig om, at ingen havde set det, og forsvandt ind i Huset. Jeg var straks meget nysgerrig og fik behændigt skubbet nogle af Brokkerne ud paa Landevejen og kom paa denne Maade hen til Papiret, hun havde smidt, samlede det op og puttede det i min Lomme. Det viste sig at indeholde Tobak til tre Cigaretter og tre Stykker Cigaretpapir. Vi var ikke længe om at faa rullet de tre Cigaretter, og der var stor Glæde i vores lille Lejr over denne uventede Venlighed. Vi var jo ikke forvænte med den Slags af Medlemmerne af den Nation, vi hadede som Pesten. Der var ogsaa stor Risiko for disse gode Mennesker, da der var strenge Straffe for at omgaas Fangerne fra Fængslet.

Baade Drenge og Piger fra 6 Aars Alderen op til 12 Aar kom tit og slog en Sludder af med os, medens vi stod der og gravede i Jorden. Og lige saa tit de blev jaget væk af den fejge, raa Murerformand, lige saa tit kom de igen. Vi mærkede snart, at flere af Børnene godt kunde lide os, mest fordi vi altid lavede lidt Sjov med dem. Vores Inspector kunde ikke lide det, det blev vi hurtigt klar over, men han holdt sig altid pænt væk. Han vilde trods alt helst staa sig godt med os. Sommetider kørte der Militærvogne forbi Arbejdsstedet, belæssede med Roer til Kreaturfoder. Paa vores Opfordring listede de større af Drengene sig bag Vognene, og med Kæppe ragede de Roer ned af Vognen. Ved Lejlighed hentede vi dem og opmagasinerede dem i vores Træskur. Naar de blev rensede, skaaret ud i Skiver og ristede paa vores lille Brændeovn, var det en hel Herreret for os, og vi aad Roer, saa vi var ved at sprænges. Personlig var jeg meget glad for disse Roer — ikke fordi de smagte mig særlig godt — men fordi de dæmmede lidt op for Nordmændenes uudholdelige Snakken

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Mad og Sult. Og selv om disse Roer ikke mættede os synderligt, saa fik vi dog fyldt Maverne.

Hver fjortende Dag blev der fyret op under Varmtvandskedlerne i Fængslet. Den Dag, det skete, var der altid fuldt Hus i Badstuen. Det var kun ganske faa af Fangerne, der gik i Vandet hver Dag. Jeg var een af dem. Vandet var hundekoldt der i November—December Maned, og der er vel ikke noget at sige til, at forfrosne og forsultne Fanger ikke holdt af at gaa i det kolde Vand. De nøjedes med at vaske Hænder og Ansigt. Sent vil jeg glemme den Skræk, der stod klart malet i Russernes og Polakkernes Ansigter, naar de saa mig lille magre Mand under Bruseren. — „Ui ui, kalt — kalt," raabte de til mig, og kom der nye Fanger af deres Landsmænd ind i Badstuen, blev disse straks gjort opmærksom paa min Tilstedeværelse under den kolde Bruser. De skuttede sig og rystede paa Hovederne, og mange af dem saa helt bekymrede ud paa mine Vegne. Det har sikkert ogsaa været et stolt Syn at se mig nøgen — bleg, tynd og elendig, som jeg saa ud. Dette kolde, daglige Bad bekom mig storartet, selvom der skulde en vis Overvindelse til at tage det, fordi man følte sig saa elendig af Sult. — Men jeg tror bestemt, det er det, jeg kan takke for, at jeg kom hjem lige saa ren, som da jeg rejste ud, og undgik Lus, Fnat, Forkølelser og andre Sygdomme.

Utroligt, at man ikke blev forkølet dernede. Det var dog Vintertide, og ingen Frakke var der at faa. Vi gik i vores tyndslidte, usle Fængselstøj, der næsten ingen Varme var i. De fleste af Fangerne fra Danmark og Norge, der var vant til at have noget uldent nærmest Kroppen, maatte nu nøjes med en gammel, haard Skjorte inderst, og en Vest og en Jakke. En blaa Arbejdsjakke maatte vi ligesom vore Handsker kun benytte til og fra Arbejdspladsen. Hvor var vi Fanger derfor taknemmelige for det gode Vejr, og hvor vi nød det, naar Solen rigtig skinnede paa os og gennemvarmede vore forfrosne Legemer, medens vi stod der og gravede i Jorden. „Gud ske Lov," sagde vi til hverandre, „Vorherres

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Sol har de tyske Svin da ikke kunnet lave om paa. Det er akkurat den samme Sol, der skinner hjemme i Norge og Danmark." — Ganske vist saa vi den ikke ret mange Timer paa denne Aarstid, men vi var glade og taknemmelige i den Tid, den var fremme, og vi kunde glæde os over dens Selskab. Og glade, fordi vi var saa heldige at kunne gaa her og nyde den, medens saa mange andre Tusinder af Fanger sad og kukkelurede i deres skumle Fangeceller, i Tristhed og Mørke. Vi tog vemodigt Afsked med Solen, naar den stor, rund og rød forsvandt bag Træerne ude i Horisonten, og vi haabede og ønskede et hyggeligt Gensyn næste Dag med denne gavmilde Fyr, der varmede os og ligesom satte os i bedre Humør.

Den laveste Temperatur, jeg var ude for i Neumünster, var 9 Grader under Frysepunktet. Den Dag kneb det haardt med at holde Varmen i de usle Fængselsklude. Det var vel ogsaa nok den eneste Dag, hvor vi rigtig tog fat paa Spader og Skovle for at faa lidt Varme i Skrutten. Jorden var frosset en halv Alen ned, saa vi maatte bruge Hakker, inden Spaden kunde komme i, saa vi kunde vende Jorden. Vi skiftedes til at tage en Afstikker ind i Skuret for at varme os ved Ovnen og riste et Stykke „Komad". — Denne Dag var Inspector — mod Sædvane — rigtig sur og gnaven og jagede paa os, trods det, der ingen paaviselig Grund var hertil. Nordmændene og jeg snakkede om Sagerne for at finde Grunden, og vi kom til sidst til den Slutning, at han maaske havde været oppe at skændes med Konen derhjemme. Den Slags sker jo selv i de bedste Familier. Men vi tog fejl. Det var noget helt andet og noget, der glædede os Fanger usigeligt at høre. Det sivede nemlig ud af ham lige inden Fyraften samme Dag. Han havde været ude at vaske sig og sad i Skuret sammen med os andre og tørrede sine Hænder. „Verfluchte Engländer," hørte jeg, han smaahvæsede gennem Tænderne, uden at det dog var Meningen, at jeg skulde have hørt det. Jeg kunde ikke dy mig, men spurgte: „Hvad er der i Vejen, Inspector. Er der sket noget slemt?" „Ja," svarede han, „disse forbandede Englændere og Amerikanere og deres Flyveangreb har bevirket,

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

at vi paa femte Dag ingen Tilførsler har faaet frem af Brændsel og Madvarer. Stadtwerket i Byen har maattet tage af Reservebeholdningerne af Kul." — Nu forstod vi bedre hans daarlige Humør. Nej, hvor det glædede os at høre, at Flyveangrebene, selvom det modsatte blev sagt fra tysk Side, gjorde den Gavn, der var tilsigtet — at ødelægge og vanskeliggøre Tilførslerne af Varer til de større Byer. — Atter et lille Lyspunkt i vor Tilværelse.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

TIENDE KAPITEL

VERFLUCHTER NAZISCHWEIN

Den gamle Fabrik laa inde i Byen. Her var vi af og til med til at passe Boremaskiner og Save. En Dag, da vi Fanger havde faaet vor Fængselsmad sendt ud til os paa den gamle Fabrik, var Inspectors Mad gaaet ud paa den nye. En tysk Arbejder, der stod og passede en Drejebænk, blev sat til at have Opsyn med os, medens Inspector gik til Middag. Aldrig saa snart var han ude af Døren, førend den tyske Arbejder raabte efter ham: „Det forbandede Nazisvin! Død over ham og hele Nazibanden." Hov—hov, tænkte jeg. Der skulde vel ikke stikke noget under. Jeg bad Nordmændene om at passe paa ikke at fortale sig, for det kunde tyde paa, at han vilde indynde sig hos os for at faa os til at brænde os paa et eller andet, saa vi kunde faa lidt længere Straf. Der var jo stærk Mangel paa Arbejdskraft i „Das grosse Vaterland". Det viste sig dog snart, at Manden virkelig var mod Nazisterne. Han tog mig i Armen og førte mig uden for Fabrikken, viste op mod Muren og sagde: „Kan du se det Navn, der staar der oppe? Det er min gamle Faders Navn, og han har haft Fabrikken her i ca. 20 Aar. Da dette umenneskelige, aandssvage Nazisystem vandt Indpas her, havde jeg haft Fabrikken ca. 15 Aar. Jeg har maaske ikke været nok interesseret i Partiarbejdet, besøgte ikke deres Møder eller støttede med Penge. Resultatet blev, da disse Svin en Dag kom helt til Magten, at de stillede i min Fabrik og overtog det altsammen. Jeg selv blev almindelig Arbejder i min egen Virksomhed. Paa samme Maade har disse Svin baaret sig ad med mange Tusinder af mine Landsmænd, der var anderledes tænkende." Han fortsatte: „En Dag var jeg uheldig med en

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

lang Aksel her ved Drejebænken og kom til at ødelægge en stor Glasbeholder. Det skete ganske uforvarende fra min Side. Tyveknægtene, der har stjaalet min Fabrik, gik til den øverste Ledelse inden for Partiet og beklagede sig over mig, og Resultatet blev, at jeg blev anholdt og sendt til Koncentrationslejren „Oranienburg" ved Berlin, og her beholdt de mig i 2½ Aar. — Efter denne lange Indespærring med Plagerier og Pinsler fra Morgen til Aften blev jeg saa endelig sluppet fri igen og staar nu her som almindelig Arbejder i min egen Fabrik, — en Virksomhed, der har været i min Families Eje gennem 40 Aar. Kan I saa forstaa, jeg er rasende paa de Svin?" — Om vi kunde! Det maatte være frygteligt for det Menneske, og vi kunde ikke forstaa, at han ikke var gaaet helt Amok. Og som han videre fortalte: „Jeg gaar kun her og venter paa at faa Revanche, og jeg ved, at Dagen vil komme, hvor jeg vil faa Oprejsning. Min Kone er fuldstændig nervenedbrudt, og det, jeg var ude for i Oranienburg, trodser enhver Beskrivelse. — Jeg hilste flere Gange paa hans Kone, men min Hilsen blev aldrig besvaret. Senere, efter at hendes Mand havde fortalt hende, at vi var gode nok, og efter at jeg havde baaret en Spand Koks op fra Kælderen for hende, gengældte hun altid vort Goddag og smilede til os. Manden fortalte os om de grusomme Ting, der foregik i Koncentrationslejren, bl. a. hvorledes Tyskerne havde gravet seksten Huller i Jorden og heri plantet 16 Polakker og skovlet Jorden om dem igen, saa kun Hovederne stak op over Jordoverfladen. Derefter var Lejrens Blodhunde sluppet løs paa dem, og de var alle seksten blevet bidt ihjel af de forsultne og glubske Dyr. — Vi sagde ham, at vi ikke kunde tro paa det, men han svor ved alt, der var ham kært og helligt, at det var Sandhed. Dette var Ord udtalt af en god tysk Mand. — Har Nazisterne kunnet bære sig ad over for deres egne Landsmænd som i dette Tilfælde med ham, kan man bedre forstaa lidt af alt det, man har hørt, de har forbrudt sig med over for Mennesker af anden Nationalitet — hvor usandsynligt det end lyder.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ELVTE KAPITEL

SØVNLØSE NÆTTER

Ved 18-Tiden begyndte vi saa smaat at forberede os til Natten. De to af os, hvis Tur det var til at ligge paa Gulvet, fik fat i Madrasser og Tæpper og redte op paa Gulvet. Den, der skulde ligge i Sengen, kunde saa først slaa Sengen ud og rede den. Det var egentlig den Tid paa Døgnet, vi havde det bedst. Naar først Vagtmesteren fra Dagtjenesten havde sagt Godnat og var afløst af Nattevagten. Efter den Tid mente vi ikke, der kunde ske saa store Overraskelser i Form af Forflytning etc. — Den enkelte Skive Rugbrød, vi fik hver til Aftenkaffen, aad jeg med det samme, medens mine to Kammerater var blevet enige om, at de vilde gemme det halve af deres Brød, til de kom i Seng, saa de rigtig kunde ligge og nyde det. Naar det saa var overstaaet, snakkede de Mad igen. Svingpjatten fablede om Lagkager med Flødeskum, medens den anden talte om Flæskestege med sprød Svær og lignende. Jeg laa blot og ønskede, jeg havde en Skive Rugbrød til, saa jeg kunde faa den værste Sult stillet. Jeg sov sjældent mere end nogle faa Timer i Sammenhæng og laa som Regel vaagen, fra Midnatsklokken slog, til vi skulde op. Alle mulige og umulige Tanker strømmede gennem mit Hoved, og jeg spekulerede mest paa, hvordan Forholdene var i Danmark, hvordan mine Paarørende havde det o. s. v. — Man hørte jo saa mange forskellige Rygter om baade det ene og det andet og vidste ikke, om man kunde fæste Lid til noget af det. Saa laa man og lovede sig selv, at ens Liv skulde blive noget andet, naar man engang kom hjem igen. Man vilde aldrig gøre noget andet levende Væsen Fortræd med Vilje (bortset fra Nazister), og man skulde prøve paa at være noget mere

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

for sine Medmennesker. Imedens hørte man Togene fare forbi i det fjerne og glædede sig over det Spektakkel og det Rasleri, der kom fra Skinner og Waggoner, og som tydede paa, at det tyske Jernbanemateriel var i en sørgelig Forfatning. Man haabede paa, at det ikke holdt ret meget længere. Man glædede sig, hver Nat der var Luftalarm, og over den snart velkendte og jævne Brummen fra engelske og amerikanske Flyvemaskinemotorer. Man ønskede, at Bomberne vilde rasle ned over Tyrannerne, selvom man selv skulde gaa med i Løbet. Jeg tror, de fleste Mennesker vil kunne forstaa det. Minderne om Mishandlingerne i Kastellet, Standretten — hvor man end ikke kunde faa Lov til at forsvare sig, Vestre Fængsel, Tugthuset i Rendsburg med Haandjernene o. s. v. — alt, jeg havde gennemgaaet, kom igen i mine Tanker, som om det var en Film, jeg havde set før, og som nu atter blev forevist mig. Indtil jeg til sidst, fortvivlet og ganske udmattet af Raseri og Ærgrelse, igen faldt i Søvn. Særlig længe varede Søvnen som Regel ikke. Saa skulde Kammeraten ved Siden af paa Potten. Der var bælgravende mørkt i Cellen, og man maatte famle sig frem til Spanden. Da vi jo laa paa Gulvet, og man ikke kunde se en Haand for sig, blev man traadt paa eller maaske bare strejfet. Men man vaagnede hver Gang. Saa ramlede Laaget paa Gulvet med et saadant Spektakkel, at det nok skulde vække selv en døv Mand, eller alene Luften var saa tyk, at det nok skulde vække os. Vi kunde til Tider daarligt trække Vejret. — Snorke gjorde vi ogsaa (jeg var, efter hvad de to andre fortalte mig, den største Synder i saa Henseende), eller der blev talt i Søvne, og saa vaagnede man igen. Det var et sandt Helvede for trætte, udmattede og sultende Mennesker. Nerverne blev som Følge af manglende Søvn endnu mere tyndslidte. — Alt dette resulterede som Regel i, at jeg sagde til mig selv: „Naah, du har s'gu ikke saa meget at beklage dig over. Du er snart færdig med din Straf." Jeg ynkedes over mine to Kammeraters Skæbne. De skulde sidde et Par Maaneder efter, jeg var kommet ud. Hvordan vilde de klare den sidste og sværeste Ende?

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

TOLVTE KAPITEL

JUL OG NYTAAR I NEUMÜNSTER

Vi nærmede os med stærke Skridt Julen. Mellem Fangerne indbyrdes gik Talen flittigt med Gætterier om, hvad vi vilde faa af ekstra Mad paa Grund af Højtiden og hvor meget. De fleste af dem var Optimister, men jeg troede ikke rigtig paa det. Men allerede om Morgenen Lillejuleaftens Dag fik vi lidt Marmelade til vor Rugbrødsskive, og selvom det ikke var ret meget til hver enkelt, nød vi det over al Maade. Til Middag fik vi gule Ærter, og der var endda en enkelt lille Kartoffel i Suppen. Og Ærterne smagte os aldeles fortrinligt, fordi de var tykkere, end de plejede at være. Om Aftenen fik vi en Skaal Makaroni og en Skive Rugbrød, og der var almindelig Tilfredshed med Dagens hele Forløb. Paa Arbejdspladsen var vore Chefer rigtig i Gi'-Hjørnet. Hver af os fik en stor Flaske Holsteinbier samt to Cigaretter. Under Middagen var det, ligesom Samtalen gik lidt friere end sædvanligt. Selv i det lille, beskedne Træhus kunde det ikke undgaas, at en vis Hyggestemning bredte sig. Øllet har nok været den største Aarsag hertil; thi selvom det var tyndere end Vand, saa var det dog Øl, og vi Fanger havde vist nærmest det, man kalder „en Lille een paa", uvante som vi var med den Slags Drikke. Cigaretterne gjorde ogsaa stor Lykke og blev nydt i fulde Drag. — Da Klokken blev 13, var det Fyraften, og vi trykkede allesammen hverandre i Labberne — baade Fanger, Vogtere, Arbejdere og Formænd — og vi Fanger glemte i hvert Fald for et Øjeblik det Had, der sad og nagede inden i os. Med gode Ønsker om en lykkelig og glad Jul sagde vi Farvel og gik hver til sit.

I Fængslet fik vi os et dejligt varmt Bad, og nede i Cellen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

sad mine to Kammerater og jeg og drøftede Mulighederne for en lige saa god 1. Juledag. — At vore gamle, ondskabsfulde Overvagtmester end ikke kunde lade Fangerne i Fred en højhellig 1. Juledag, siger sig selv. I de snart 1½ Maaned, jeg nu havde opholdt mig i Neumünster, havde vi ikke haft Inspektion i vor Celle. Men selvfølgelig skulde der lige netop 1. Juledag om Formiddagen være Inspektion. Blot for at prøve paa at knalde Fangerne paa et eller andet. Rent tilfældigt hørte jeg hans modbydelige Stemme skælde ud paa dem inde i Cellen ved Siden af. Blandt andet hørte jeg ham sige „forbandet Svineri" og var i samme Øjeblik klar over, at han var paa Inspektion. Jeg hørte ogsaa, han spurgte om Cellens Nummer. — „Der er Inspektion!" raabte jeg til mine Kammerater, idet jeg hurtigt fik fat i en Støveklud og tørret Støv af i Vindueskarmen, Skab, Seng og alle fremstaaende Kanter. De to andre rettede paa Sengetøj og ordnede det, der kunde ordnes og pyntes lidt paa, og vi fik lagt vore faa Ejendele pænt paa Plads i Skabet. Da Nøglen gik rundt i Laasen, og Døren gik op, raabte den nærmeststaaende „Achtung", og vi stillede op paa Række foran Sengen. Saa kom han ind i Cellen — „Juleenglen" — med et Stykke Papir i Haanden til at opnotere Numrene paa Celler, hvor Fangerne havde forbrudt sig mod Reglementet — et Reglement, vi aldrig havde faaet noget at vide om. Først spredte han vort Sengetøj rundt paa Gulvet for at finde noget, vi eventuelt havde gemt der, som vi ikke maatte have i Cellen. Han fandt intet. Saa ragede han med Fingrene oven paa Skabet for at finde Støv. Der havde jeg jo lige været med Kluden, og han fik altsaa ogsaa her en lang Næse. Vandfad, Spyttebakke, Spand og Gulv skinnede saa fint, at det var umuligt for ham at finde noget at udsætte paa disse Ting. Man kunde tydeligt mærke paa hans Bevægelser, at han blev mere og mere irriteret. Saa slog han pludselig Skabsdøren op. „Forbandet Svineri!" skreg han. „Ved I ikke, at Jeres Tandbørster og Tandcream skal ligge i det samme Rum, Jeres tre Krus i samme Rum o. s. v." Da vi aldrig havde faaet noget at vide herom, havde vi af hygiejni-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

ske Grunde taget hvert sit Rum, bl. a. for at holde vore Tandbørste adskilte. En efter en tog han vore tre Tandbørster og Tandcreamen og smadrede det med fuld Kraft ned i Stengulvet, medens han teede sig som en anden Berserk. Vi stod stive og strunke paa Linie og sagde ja, ja og nej, alt imedens han blev ved med at rase og bande, til han til sidst var helt hvid i Hovedet og ikke kunde mere. Dumme Idioter, Svinehunde og andre kønne Ord paa det tyske Sprog var de Udtryk, han brugte om os, endskønt vi intet havde gjort. Saa fik han opgivet vort Cellenummer og smækkede Døren i med et Knald. Vi stod og gloede lidt paa hverandre, indtil jeg afbrød Stilheden efter Stormen og sagde: „Naah, Gutter, saa røg den Middagsmad, og det paa en højhellig 1. Juledag. Saadan ser Julegaverne ud, naar man er i tysk Fængsel. Med denne lille Oplevelse er I vel efterhaanden blevet lidt klogere?" — „Tror du virkelig, de tager Maden fra os?" spurgte de i Munden paa hinanden. „Ja, det ikke alene tror jeg, jeg er næsten sikker derpaa. Hvorfor tror I, han spurgte efter vort Cellenummer? Han ved lige saa godt, som vi ved, at den haardeste Straf, der kan vederfares os sultne Fanger, det er at tage Maden fra os." — Saa blev der ikke snakket mere om den Sag, men Stemningen i Cellen var just ikke en 1. Juledag værdig. Rent madmæssigt set blev Dagen alligevel god nok. Om Morgenen fik vi to Skiver Rugbrød, og vor Middagsmad fik vi alligevel trods alt ogsaa. Den bestod af en Slags Bankekød med dejlige Rødbeder til. Mum-mum, hvor det smagte. Aftensmaden bestod af en stor Skaalfuld gule Ærter. Vore Maver, der ikke var vant til saa megen Mad paa een Dag, var fuldstændig udspilede. Vi kunde ikke tage den Slags Udskejelser. Vi gik i hvert Fald — for een Gangs Skyld — mætte og godt tilpas til Køjs. — Megen Kraft kan der imidlertid ikke have været i Maden, for allerede næste Morgen var vi skrupsultne igen.

Efter den Forskrækkelse, de unge Mennesker fik ved Inspektionen Juledag, behøvede jeg aldrig mere at opfordre til Rengøring. Den passede de helt af dem selv.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

I Sengen laa jeg og tænkte paa mine Paarørende. Klokken var 18,30, og jeg kunde se dem for mig ved Middagsbordet, hvor de sad og smovsede med dejlig Steg af een eller anden Slags og med en dejlig dansk Pilsnerøl eller maaske et Glas Vin. Maaske var Stemningen hjemme ikke helt, som den burde være. De tænkte jo nok af og til paa Fa'r, Bro'r eller Søn. Ens Mo'r har nok spekuleret paa, hvad man har faaet at spise. Fa'r har nok tænkt: „Gud ved, om de faar noget at ryge paa en saadan Dag." — Og saadan har de vel tænkt hver sit om os Fanger i det fjerne. Men hjemme hos mig har der alligevel været Glæde over, at der nu kun var en Uges Tid til min Frigivelse. Hvordan har andre Fangers Børn, Forældre og Søskende taget det, hvor det endnu varede Aar, inden Frihedens Time skulde slaa for dem? Det maa have været slemt, og det kan man vist slet ikke sætte sig ind i. — Sorg, Lidelser og Savn for helt uskyldige Mennesker.

Mellem Jul og Nytaar blev der heldigvis ikke arbejdet ret meget. Alene Gaaturen et Par Gange om Dagen fra Byen og ud til den nye Fabrik var mere end rigeligt for mig og mine efterhaanden helt umulige Ben. — Vi skulde efter Ordre gaa to og to bag Arbejdsvognen, men til sidst nægtede mine Ben at fungere. Selv med den største Anstrengelse og Viljeanspændelse kunde jeg ikke flytte dem. Nordmændene maatte skiftes til at gaa og skubbe paa mig bagfra, og paa den Maade slæbte jeg mig saa frem. Da Inspector fik Øje paa, hvordan det stod til med mig, lod han mig undtagelsesvis holde i Bagsmækken af Vognen. Paa den Façon lykkedes det mig at klare mig Tiden ud. Men det var afgjort de allersidste Krampetrækninger hos mig. Mine daarlige Knæ vilde ikke bevæge sig mere. Knoglerne strittede frem allevegne paa mig, og selve Knæleddet har sikkert manglet Smørelse. En Aften lige før Arbejdstidens Udløb sagde jeg til Inspector, at nu kunde jeg ikke mere. Jeg vilde melde mig til Kvaksalveren i Fængslet. Han talte saa med Nordmændene, og de blev enige om, at jeg gerne maatte skaane mig selv og ikke behøvede at være saa meget med mere. I Stedet for at gaa bag Vognen til Byen

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og tilbage til Fabrikken fik jeg Lov at sidde op ved Siden af Kusken paa Vognen. Og saa klarede jeg lige med Nød og næppe de sidste Par Dage. Der er ingen Tvivl om, at det kun var Tanken om, at jeg skulde hjem om et Par Dage, der gjorde, at jeg fik samlet de sidste Reserver af Energi og Kræfter. Jeg var i Virkeligheden færdig. Jeg er lige ved at tro, at de sidste ti Dage tog lige saa meget paa mig, som alle de foregaaende 30—35 Dage havde gjort.

Vi maatte skrive Brev een Gang om Maaneden, og i det ene Brev, jeg fik sendt hjem, meddelte jeg dem, at de endelig ikke maatte sende nogen Pakke ned til mig, da jeg vidste, at vi ikke fik Tilladelse til at faa noget af det sendte med op i Cellen. Alligevel blev der lige op til Jul sendt en Pakke ned til mig gennem Røde Kors. Men Pakken naaede mig aldrig. Den kom dog retur til Afsenderen nogle Dage ind i Januar Maaned, men da var alle Madvarerne selvfølgelig fordærvede.

Søndag den 2. Januar var jeg for sidste Gang oppe i Skolestuen. Her genopfriskede jeg endnu engang Navne og Adresser paa alle de af mine Kammerater, hvem jeg havde lovet at viderebefordre en Hilsen til deres Paarørende. Alle mine Kammerater var meget spændt paa, om jeg virkelig vilde komme ud den næste Dag —- den 3. Januar, da min Straffetid var udløbet. De bad mig endelig skrive ned til dem og fortælle dem, paa hvilken Maade jeg var sendt hjem, om jeg rejste alene eller kom i Transport med tysk Bevogtning. Jeg lovede dem alt, hvad de bad mig om, men selvfølgelig kunde jeg ikke meddele dem det i Brevene, da de saa aldrig havde hørt fra mig. Lige efter Middag kom en Vagtmester op paa Skolestuen og raabte mit Navn op. Jeg skulde hurtigst muligt ned i min Celle. Det blev en hurtig og kort Afsked med alle de Mennesker, hvor man havde fundet mange Kammerater og Guttermænd. Jeg bad dem holde Humøret oppe, vinkede Farvel til dem og forsvandt med Vagtmesteren ud ad Døren. Jeg følte mig selv lidt underlig indvendig. Det var, lige som om jeg var stakaandet. Var jeg virkelig paa Vej til at skulle skrives ud af Fængslet? Var det nu ogsaa rigtigt? — Jeg fik Ordre til

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

hurtigst muligt at samle mine to lurvede Tæpper, mit Lagen, Tandbørste og Tandcream sammen, da jeg skulde flyttes hen til en saakaldt Udgangscelle. Denne viste sig at være beliggende lige uden for Hausvaters „Butik" i Nærheden af en Dør, der førte ud til Gaarden, paa Vej til Fængslets Port. Cellen var en tynd Tarm, hvor jeg med Besværlighed lige netop kunde vende mig. Om Aftenen fik jeg Besked paa, at jeg skulde være klar til at rejse tidligt næste Morgen, og at jeg vilde blive kaldt paa Kl. 3½. — Jeg tillod mig at spørge, om jeg skulde i Transport hjem, og hertil blev der svaret, at jeg skulde rejse alene hjem. Det var jeg selvfølgelig glad for, da jeg saa blev fri for at have tysk Bevogtning. Men hvad med Penge til Billetten hjem? Jeg maatte nok hellere tale med Fængselslederen. Saa kunde jeg samtidig takke ham for det glimrende Ophold, jeg havde haft. Fængselslederen kom med et Drøn. Masede Nøglen rundt i Laasen, hev brutalt Døren op, kom lige henimod mig og spurgte: „Hvad er der i Vejen?" Han faldt lidt ned, da jeg frimodigt saa ham ind i hans onde Øjne og sagde: „Ja — undskyld jeg har gjort Ulejlighed. Men jeg vilde gerne vide, hvad Rejsen koster til København, og om jeg selv skal betale den." „De har jo Penge nok, saa den skal De selv betale," sagde han. — „Med stor Fornøjelse," sagde jeg, „men for at være paa den rigtige Side vilde jeg blot forespørge, om jeg havde Penge nok til Rejsen hjem." — „De har Penge nok," svarede han. Jeg havde mine egne Penge — ialt 13.08 Mark, plus de 7.80 Mark, jeg havde tjent paa 1½ (skriver enogenhalv Maaneds) Jord- og Betonarbejde. Saa takkede jeg ham for Oplysningen, undskyldte endnu engang for den forvoldte Ulejlighed, hvorpaa han som et Lyn atter fløj ud af Cellen. Det var en rigtig Bandit, den Fængselsleder. Vores Inspector fortalte mig, at han kom sammen med flere af Vagtmestrene fra Fængslet, og at det var rare og hyggelige Mennesker hjemme. Men de var nødsaget til at være raa og brutale i Fængslet, da det blev forlangt af Fængselslederen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

TRETTENDE KAPITEL

DA FRIHEDENS TIME SLOG

Klokken halvfire blev jeg purret ud af en gammel, skægget Vagtmester. Jeg havde ikke sovet hele Natten ved Tanken om Frigivelsen. Et Blikkrus med halvkold Kaffe og et Stykke Brød blev sat foran mig paa Bordet, og jeg fik Besked om at være færdig til Afrejse i Løbet af en halv Time. Jeg tyggede et Par Mundfulde Brød og drak en Slurk af Kaffen. Men jeg kunde ikke spise noget, da jeg slet ikke var sulten. Det var første Gang, det var sket i Tyskland, og maa have været et Udslag af den Spænding, jeg var i. Klokken lidt i fire blev jeg hentet ud og ført hen til Kontoret for at faa Afregning. Paa min Løsladelsesattest, der ogsaa gjaldt som Pas for mig, stod, at jeg havde været i Fængsel i fire Maaneder for at have generet Værnemagten. Det blev meget stærkt indprentet mig, at jeg maatte passe paa ikke at miste den, da den tjente som Pas for mig ogsaa. Paa Bagsiden af Attesten stod der bl. a.:

Eigenes Geld:	Mark 13.08
Arbeitsbelohnung:	„ 7.80
	Mark 20.88

Jeg talte Pengene efter, og mine Ejendele i Kufferten blev i Hast remset op af Vagtmesteren. Det havde overhovedet ingen Interesse for mig, hvad der var i min Kuffert, og jeg hørte slet ikke efter ham. Jeg var ligeglad, om der manglede et eller andet. Det betød intet for mig nu. Det, det nu gjaldt om for mig, var at faa lagt dette modbydelige Sted bag mig.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Hurtigt kom jeg i mine egne Klude, og da jeg var færdig, blev jeg af en Vagtmester ført gennem et Par Gaarde og tre, fire forskellige Døre, indtil jeg endelig til sidst stod ved Fængslets Hovedportal. I Skæret fra en Flagermuslygte saa jeg ham finde en mægtig Nøgle frem af Nøglebundtet, og saa blev den store Port lukket saa meget op, at jeg lige kunde slippe igennem med min Kuffert.

Bælgravende sort Nat var det. Vagtmesteren gav mig saa Besked paa, at Banegaarden laa ca. ½ Times Gang fra Fængslet, men hvis jeg holdt til venstre, naar Gaden delte sig inde i Byen, saa kunde jeg nok finde den. Derefter sagde han Farvel, og Fængselsporten i Neumünster smækkede i bag mig. Den er vel nok skrap, denne her, tænkte jeg ved mig selv. Det øsregnede, og saa mørkt var det, at jeg kun lige kunde skimte min egen Haand, naar jeg holdt den op foran mig. De mest aandssvage Tanker hvirvlede rundt i Hovedet paa mig. Denne hersens Historie er ikke helt ægte, tænkte jeg. — Der maa ligge noget bag. De smider da ikke en Fange, der lige har udstaaet sin Straf, ud paa egen Haand i en fremmed By, uden at der ligger noget bag. — Jeg var sikker paa, at jeg vilde falde i et Baghold. Men saa gjaldt det bare om at narre de forbandede Fyre. Jeg listede mig hurtigt fremefter den anviste Vej og priste mig lykkelig over mine Gummihæle paa Skoene. Langt borte saa jeg et svagt Lys komme imod mig. Saa, nu er de der, tænkte jeg og gemte mig bag et Træ. Da Lyset var lige ud for mig, saa jeg til min Lettelse, at det var en Cyklelygte paa en Cykle. En eller anden, der skulde tidligt paa Arbejde. Med Kufferten i Haanden listede jeg mig igen videre. Flere Lys kom imod mig, og hver Gang røg jeg ind bag ved et Træ eller ind i en Port eller andet, hvor jeg kunde dække mig. Hver Gang var det en Cyklelygte. Det var spændende og sindsoprivende for mig, hvis Nerver i Forvejen var saa daarlige. Ved hvert Gadehjørne gik jeg uhyre varsomt frem. Jeg regnede med, at der kunde staa Folk paa Lur med Knipler og lange mig een oven i Bøtten. Omkuld med mig og saa til Kiel eller Hamburg for at rydde op. Jeg

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

vidste jo, der var Mangel paa Arbejdskraft, og troede ikke paa de Banditter. Det var for mig ganske usandsynligt, at de kunde være fair over for et Menneske, der havde udstaaet sin Straf, uden at der maatte stikke noget under.

Jeg masede videre og videre, og da jeg svagt kunde se, at jeg var paa en Plads midt i Byen, hvor jeg før havde været, stod jeg stille for at orientere mig. Jeg stillede Kufferten fra mig paa Fortovet og stillede mig paa Tæerne med begge Hænder som Tragter for Ørerne og lyttede efter Tog- eller Fløjtesignaler. Jeg var som sædvanlig heldig. Langt borte hørte jeg Fløjten, fik hurtigt fat i Kufferten og saa igen paa Farten ud i Mørket. Stadig holdt jeg tilvenstre, da Pladsen delte sig og gik ud i to Gader. Efter at have gaaet et Stykke Vej saa jeg forude et skarpt Lys oppe fra Luften. Efter at være kommet nærmere, saa jeg flere foroverbøjede Skikkelser, der løb over Gaden mod det Fortov, jeg gik paa — og forsvinde. Saa, tænkte jeg, nu er den s'gu vist gal med dig! Jeg listede mig langs med Husrækken — nærmere og nærmere Lyset — og da jeg kom til Enden af Karreen, viste det sig, at Banegaarden laa lige for mig, og at det stærke Lys stammede fra en Lysmast foran Banegaarden. Saa var jeg klar over, at de løbende Mennesker, jeg havde set, var for sent paa den og selvfølgelig skulde med Toget. Det er nok det Tog, du ogsaa skal med, sagde jeg til mig selv, og saa kan det nok være, jeg fik travlt. I Løb over Gaden, ind til Billethullet og bad om en enkelt Billet til Flensborg. Betalte og løb uden at faa Penge tilbage — alt det mine daarlige Ben og fattige Kræfter tillod — ned gennem Tunnelen og op paa Perronen, hvor Toget til Flensborg ganske rigtigt holdt. Jeg naaede lige op i en Kupé, da Afgangssignalet lød og Toget satte sig i Bevægelse.

„Dèr var du endnu engang heldig!" sagde jeg til mig selv, medens jeg træt og stakaandet satte mig tilrette paa Træsædet i den godt besatte Kupé. Det var et Bumletog, der holdt ved alle Stationer. Nogle af Passagererne stod af, andre paa, og hver Gang blev der sagt „Heil Hitler". Det lød, ligesom

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Folk forkortede det til „Hæ-itler". Der var mørkt i Kupeen, og jeg simulerede, at jeg sov hele Vejen, for at undgaa at sige „Hæ-itler". Det gjaldt om at være forsigtig og ikke rode sig ind i noget nu, da jeg endelig var kommet saa langt. Mine Øren derimod stod vidt aabne, og jeg lyttede meget intensivt til Snakken, der gik mellem Tyskerne. En af Passagererne var Soldat og havde været ved Fronten i Italien, fortalte han, og var blevet taget til Fange af Englænderne. Han fortalte vidt og bredt om, hvor godt han havde haft det i Fangelejren og om, hvordan Tommyen, som han sagde, havde givet ham en Slurk af sin Whisky og en Cigaret og havde kaldt ham „Kamerad". — Da den Herre, han samtalede med, spurgte, hvordan de ellers var mod Fangerne, svarede han: „Sehr human". „Og Amerikanerne?" spurgte der igen. „Ikke saa humane og flinke som Englænderne." — Og saa gentog han: „Aber die Englænder sehr human." — Det gjorde vel nok godt at høre en Tysker omtale Englænderne paa den Maade. Da vi kørte over Broen, der fører over Kielerkanalen, var det begyndt at lysne paa Himlen, og det var helt hyggeligt at se alle de Lygter skinne, der staar paa begge Sider af Kanalen. Jeg sagde til mig selv, at jeg virkelig var paa den rigtige Vej — Vejen mod Hjemmet og Hjemlandet; men jeg syntes ikke, jeg rigtig kunde tro paa det fuldtud, førend jeg var hjemme i København igen.

I Flensborg var der et Ophold paa to Timer. Jeg satte mig til Hvile paa en Bænk paa Banegaarden og pakkede den Avispakke op, hvori var indpakket min Fødevareration til hele Rejsen. Den viste sig at bestaa af 3 store Stykker Rugbrødsskiver med et tykt Lag Kunstmargarine paa. Det med Margarinen var udelukkende, for at eventuelle Medrejsende skulde se, hvor udmærket Fangerne blev behandlede fra Fængslets Side. Saa prøvede jeg under stor Viljeanspændelse at tygge og nedsvælge et Par Mundfulde af Brødet, men trods det, at jeg var skrupsulten, var det mig en Umulighed. Det var hverken Krukkeri eller noget andet i den Retning. Jeg kunde ikke synke. Fra Perronen gik jeg gennem Politikon-

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

trollen ud i Vestibulen og købte mig en Billet til København. Da den var betalt, havde jeg tre Mark tilbage af mine Penge. Dem vilde jeg gerne have vekslet til danske Penge, men Vekselkontoret var lukket. Jeg maatte pænt rejse hjem med mine surt erhvervede Mark, uden saa meget som fem flade Øre i Lommen til at købe for, naar jeg kom til Danmark. Min Kuffert satte jeg paa Højkant og sad paa den og studerede alle de mange Mennesker, der altid færdes paa en stor Banegaard. Bl. a. fik jeg Øje paa en meget fintklædt Herre med Pelskrave paa Frakken og alt det dyre. Den samme Herre viste sig at være med paa Færgen over Storebælt. Da jeg saa det, mente jeg selvfølgelig, at det maatte være en Stikker. Det kunde da godt være, at det var en Handelsrejsende, der havde været i Forretningsanliggende i Tyskland. I min oprevne Sindstilstand saa jeg Stikkere og daarlige Mennesker alle Vegne.

Da Flensborg er Grænsestation med Toldeftersyn og alt dertil hørende, holdt Toget til Danmark paa en Perron, der var helt spærret af. Først fik jeg min Kuffert undersøgt og fik at vide, at jeg intet skrevet eller trykt maatte have med hjem fra Tyskland, saa alle Breve og Bøger blev taget ud. Der var efterhaanden kommet mange Mennesker ind i det Lokale, hvor Toldeftersynet foregik. Medens en Toldbetjent stod og gennemrodede mine Sager, var der en af de Overordnede, der kaldte paa ham. Uden at tænke over det, satte han et Mærke paa min Kuffert og forsvandt. Og jeg skyndte mig med at putte alle mine Breve og Bøger tilbage i Kufferten igen. Det eneste, jeg ikke fik med, var Bogen af Peter Freuchen. Den havde han smidt over paa et lille Bord, hvor jeg ikke kunde naa den. Da han kom tilbage igen og saa mig, sagde han: „Naah, det var dig fra Fængslet. Du er klar." Og saa viste han mig hen til Gestapos Kontor længere fremme, hvor Passene blev efterset. Jeg gav dem mit Udskrivningspapir fra Fængslet, og da de havde set, hvorfra jeg kom, bad de mig vente. Jeg blev anvist Plads henne ved nogle Skabe, og her maatte jeg pænt staa ret op og ned paa Gulvet

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

og vente, til de havde ekspederet alle de „rigtige Mennesker", der skulde med Toget til Danmark. Jeg var saa træt, at jeg kunde have smidt mig midt paa Gulvet. Tiden gik, og det var snart Afgangstid for Toget. Endnu havde han ikke ført mit Papir ind i Bøgerne, og ejheller havde jeg sat min „Autograf" i dem, som jeg ellers plejede, hvor jeg kom frem. — Pludselig rejste den ene af Gestapo-Folkene sig, tog mit Papir i den ene Haand og mig i Ærmet med den anden og løb ned ad Perronen med mig til Toget. Han tiltalte en tysk Officer, som ogsaa skulde med Toget, og bad denne tage sig af mig og overlevere mig til Overbetjent Petersen ved Padborg Station. Da jeg hørte Ordene „Overbetjent Petersen", gav det ligesom et helt Chock i mig. „Du er immerværk paa den rigtige Vej hjemad," tænkte jeg ved mig selv. Officeren tog mig med op i en anden Klasses Vogn, hev en Nøgle til en Kupé op af Lommen, lukkede Døren op og bad mig tage Plads. Saa kiggede han for første Gang paa mit Papir og læste det igennem. Spurgte mig derefter, om jeg var træt og sagde, at jeg gerne maatte lægge mig ned. „Ellers Tak," sagde jeg, „jeg er ikke træt." Trods det, jeg daarligt kunde hænge sammen for Træthed, vilde jeg dog ikke indrømme over for ham, at jeg var træt. Jeg vilde vise ham, at vi hjemme fra det lille Danmark ikke var saadan at køre trætte. Han spurgte mig om, hvorfor jeg var kommet i Fængsel, og da jeg fortalte ham, at jeg intet havde gjort, bad han mig fortælle sig, hvad Grunden saa var, at jeg var sendt til Tyskland. Jeg fortalte ham paa mit daarlige Tysk hele Historien fra A til Z, og da jeg var færdig, gjorde han ligesom alle de andre dernede fra. Han trak beklagende paa sine Skuldre og sagde: „Ja — saadan er Krigen jo."

Paa Padborg Station havde det danske Politi fast Station, og mange, mange Fanger er kommet den Vej hjemad — i Lighed med mig. Da vi naaede Grænsen efter en triviel Køretur, saa jeg længselsfuldt ud ad Vinduet. Saa fik jeg Øje paa tre, fire Betjente og en Overbetjent. Den tyske Officer gik med mig lige frem til Klyngen og sagde: „Her er en Mand

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

til Overbetjent Petersen", og afleverede mit Papir og mig selv til denne. „Go'dav, Herr Petersen," sagde jeg. „Det er vel nok dejligt at se en rigtig dansk Betjent igen og høre sit Modersmaal paa dansk Jord igen." Og saa omfavnede jeg ham, saa han blev helt flov. „Saa, saa, saa, tag den nu bare med Ro," sagde han, „og lad os lige tage en Rapport over, hvad der er sket med Dem. Det plejer vi at gøre." — Kæften stod ikke stille paa mig, og det var helt dejligt at faa Udløsning for noget af alt det, man havde gaaet og baaret og tænkt paa gennem alle disse fire Maneder. „Ork ja," sagde Betjentene, da jeg var færdig. „Vi kender det altsammen gennem alle de mange, der kommer denne Vej." — Saa blev jeg spurgt, om jeg havde Penge, saa jeg kunde købe lidt Mad paa Færgen over Storebælt eller paa en Station. Jeg fortalte dem, jeg havde nogle faa Mark tilbage, og tilbød Betjentene dem. „Nej, det Skidt vil vi s'gu ikke have!" sagde de. Saa fik jeg af Overbetjenten udleveret en af Røde Kors udstedt trykt Blanket med et paatrykt Beløb paa fire Kroner, for hvilke jeg kunde købe Mad og Drikkevarer paa en Station eller en Færge. Disse Røde Kors-Checks tilkom ellers kun de skadelidte fra Bombeangrebene i Tyskland. Det var nogle rigtige Guttermænd, de Betjente ved Grænsen.

Jeg tog pænt Afsked med Politiet, satte mig op i Toget, og af Sted gik det op gennem Sønderjylland. Hver Gang Hjulene kørte over Skinnesammenføjningerne, var det, ligesom de sagde: „Hjem-ad, hjem-ad, hjem-ad, hjem-ad." — Trods det, at jeg nu sad i et dansk Tog, var jeg dog ikke helt beroliget. Nok havde jeg forladt det forbandede Land sydpaa, men jeg havde paa Fornemmelsen, at der stadig godt kunde ske noget, der vilde ødelægge det for mig. Jeg følte mig stadig forfulgt. Lige over for mig sad en Herre og røg Cigaretter. Bare Lugten af Tobak gjorde mig helt syg. Det var med stor Sorg, jeg saa ham smide næsten en Trediedel af Cigaretten paa Gulvet og træde paa den. I Fredericia skiftede jeg Tog, og jeg kom til at sidde over for en Herre med et rart Udseende. Han sad og røg Cigaretter, og jeg sad som

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

paa Naale for at finde en ordentlig Start, saa jeg pænt og uden at virke alt for fri kunde bede ham om at overlade mig en Cigaret. Jeg tog Tilløb til og spurgte, om han ikke vilde gøre mig ... om han kunde undvære en .... og forbarme sig over .... da jeg havde været i tysk Fængsel og ikke smagt Tobak i flere Dage. — Jeg fik omgaaende en Cigaret, og selv om jeg til daglig ikke ryger noget videre, saa skal jeg vel mene, at den Smøg smagte mig; al min Træthed forsvandt, og jeg følte mig saa godt tilpas. Straks saa man lidt lysere paa hele Tilværelsen. Alligevel saa jeg Stikkere og Tyskere alle Vegne, og jeg vilde ikke føle mig helt rolig, førend jeg var hjemme hos mig selv.

I Dagene først i Januar var der en Mængde Rejsende med Toget — Folk, der havde været paa Nytaarsferie. Der var stærk Trængsel ved Nyborg Færgeleje, og for at komme over skulde man være i Besiddelse af en Færgebillet. Saadan een havde jeg ikke. Men jeg var som altid heldig. Lige ud for den Kupe jeg sad i, stod Chefen for Færgeoverfarten, min gamle Ven, fhv. Formand for Aarhus Gymnastikforening Alfred Rasmussen. Hurtigt kom jeg ud af Toget og gik lige hen til ham og tog ham i Armen og sagde: „Go' daw, Alfred! Du maa s'gu sørge for, at jeg faar en Færgebillet." „Hvor kommer du fra?" spurgte han. Saa forklarede jeg ham alt, og han sagde: „Det er det værste, jeg har hørt. Dig, dit lille skikkelige Menneske! Kom her!" Saa tog han mig under Armen og fulgte mig gennem Politiets Smaaskure og op paa Færgen og ønskede mig god Rejse. — Selvom jeg var skrupsulten, turde jeg ikke gaa ind i Spisesalonen for at købe mig lidt Mad. Jeg syntes, alle Mennesker saa paa mig. Jeg var bange for et eller andet. Men for hvad? Jeg kunde ikke selv gøre mig det klart. Saa stavlede jeg min Kuffert paa Højkant paa Dækket uden for Spisesalonen og satte mig paa den. Her sad jeg og nød den friske Søluft — meget nervøs og urolig. Jeg syntes, alle Mennesker saa og snakkede om mig, paa Grund af mit blege, udtærede og skæggede Ansigt. Saa passerede den Herre, jeg tidligere har omtalt med Pelskraven

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

paa Frakken, som jeg saa i Flensburg, forbi mig. Det gav et helt Chok i mig. Han var selvfølgelig med for at udspionere mig. Nu bagefter kan jeg godt indse, hvor fjollet det var at tænke saadan, men Nerverne var i en syndig Uorden, og trods det, jeg var paa Vej hjemad, var jeg meget ulykkelig. Men lige med et blev det altsammen anderledes for mig. Jeg opdagede min Søster Gerda staa tre Meter fra mig sammen med en fremmed Herre. Lige da Herren skulde lægge Haanden paa hendes Skulder og fortælle hende et eller andet, gik jeg bagfra henimod dem og sagde: „Hov, hov der, ikke for mange Haandspaalæggelser." Aldrig tror jeg, jeg skal glemme min Søsters Ansigtsudtryk. Det blev ganske langsomt vendt om mod mig — højligt overrasket — maaske nærmest med et forskrækket Udtryk, og det var ligesom hun blev mindre. Hvad hun sagde, erindrer jeg ikke, men hendes Udraab kunde høres af de fleste paa den Side af Færgen. Efter en kærlig Omfavnelse og Præsentation af den Herre, hun var sammen med, fik jeg at vide, at hun havde været til Nytaarsfest sammen med sin Følgesvend hos fælles Bekendte i Aalborg, og var paa Vej hjem. Atter et Tilfælde af enestaaende Held for mig, at jeg, der kom fra Deutschland, og hun, der kom fra Aalborg, lige netop skulde med samme Færge. I samme Øjeblik, jeg saa min Søster, aandede jeg lettet op. Endelig et Menneske, man kendte og kunde stole paa, et, man kunde snakke med og have Tillid til. Det rettede vel nok paa det. Jeg følte mig ligefrem som et normalt Menneske igen. Gud, hvor var det dejligt!

Toget ankom noget forsinket til Københavns Hovedbanegaard. Da der var Spærretid fra Klokken 9, maatte vi have Passerseddel hos Politiet paa Banegaarden. Der holdt et Par Sporvogne ved Stoppestedet uden for Banegaarden for at tage sig af de forsinkede Toggæster, og min Søster og jeg sprang paa en Linie 4 og kørte lige til Trianglen.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

FJORTENDE KAPITEL

HJEMME IGEN

Klokken var vel en ti Stykker, da vi ringede paa hos vore Forældre i Holsteinsgade. Mor lukkede op og var selvfølgelig lige ved at dejse, da hun saa mig staa der i den daarlige Trappebelysning. Far og alle mine Søskende kom styrtende, og det udartede til et rent Orgie af Omfavnelser, og hvad ellers hører til, naar den fortabte Søn atter viser sig paa Arenaen. Hvor var det herligt igen at være blandt Mennesker, man kendte og kunde stole paa. Og heldigvis var der ikke den sædvanlige „Snakken i Munden paa hverandre" eller Spørgen ud, som vel egentlig laa saa lige for i en saadan Situation. Det var ligesom de alle tog Hensyn til mit trætte Udseende. Saa satte jeg mig godt til Rette ved Bordet og begyndte at æde — rigtigt æde. Paa Bordet stod seks eller syv Stykker Ribbenssteg og mange Stykker Rugbrød. Min Søster Edith var ude og varme stuvede Grønærter og Gulerødder tre Gange, og alt imedens jeg fortalte løst og fast om mine Oplevelser, aad jeg — aad og aad igen. Selv en Skive af Brødet fra Fængslet var røget med ned. Da Klokken var ca. 12,30 var hele Bordet raseret for spiselige Ting. Senere fortalte de mig, at det var med stor Fortvivlelse, de havde set mig gaa saa haardt til Biddet, da de mente, jeg vilde blive dødsens syg efter det enorme Maaltid. De nænnede dog ikke at stoppe mig. Men selvom jeg ikke havde faaet ordentlig Mad i et Par Maaneder, rørte det mig mærkelig nok ikke.

Omsider ønskede vi hinanden god Nat og gik hver til sit. Da Far og mine Søskende var forsvundet, efter endnu engang at have ønsket „sov godt", kom Moder hen og satte sig

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

paa Kanten af min Seng. Og her brød hun helt sammen. Hun havde under hele mit Fravær gaaet og holdt Hovedet højt og heppet de andre op, men nu, da jeg endelig var kommet tilbage, kunde hun ikke holde sig tapper længere. Hun græd, som jeg aldrig har set Mor græde før, og det har sikkert gjort hende godt at faa Udløsning efter fire lange Maaneders Usikkerhed og Spekulationer. Som jeg saa tit sagde til mine Kammerater, naar de var kede af det: „Tænk dog paa jeres Paarørende. De ved ikke, hvad der kan være sket med os, hvor vi er eller noget som helst. Vi ved dog, hvad vi er i. Det maa være meget sværere for dem udenfor, der ikke aner det mindste om, hvad der sker eller er sket med os." — Endelig sagde jeg saa god Nat til Mor, og den forhenværende Tugthusfange lagde sig med et veltilfreds Suk tilbage i Mors bløde og varme Dyner og sov som en Sten hele Natten. Hvor var det pragtfuldt!

Om Morgenen fik jeg en Kop varmt Vand ind til Barberingen og gav mig til at tudbrøle, bare ved Tanken om de Stakler, der stadig sad dernede, og hvis Skæg blev revet af en Gang om Ugen. Sikken en Lykke — bare det med en Kop varmt Vand. Man havde vel nok lært at skønne paa de smaa Ting.

Henad Formiddagen spillede Radioen noget af Edv. Griegs Musik, og saa tudbrølede man igen ved Tanken om de onde Dage, Mænd og Kvinder maatte gennemgaa i Norge, og man tænkte paa sine fem norske Arbejdskammerater i Neumünster og alt det onde, de endnu skulde igennem, førend de kunde sætte deres Fødder paa Hjemlandets Jord. Det var mig umuligt ikke at tænke paa mine Fængselskammerater hver Gang jeg satte mig til et veldækket Bord og skulde spise. Jeg saa for mig Cellen, Makaronien, de halvraadne, bittesmaa saltede Hundestejler, som blev ædt med en overdaadig Appetit. Jeg saa det hele for mig og blev ked af det. Næverne knyttede man, og rase gjorde man, men intet kunde man jo udrette endnu. Man kunde kun haabe paa, at Tiden snart

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

var inde, hvor man kunde gøre noget aktivt for at faa Hævn over disse Forbrydere.

Saa rejste jeg op til en Søster og Svoger, der har en Gaard oppe ved Helsinge i Nordsjælland, og her var jeg paa Rekreation i ca. 1½ Maaned. Et bedre Sted at faa Nerverne i Ro kunde jeg ikke ønske mig. Dejlige Mennesker og herlige Dyr allevegne, Fred, Ro og Idyl fra Morgen til Aften. En pragtfuld Ferie. Saa hjem til Elsepigens kraftige Retter, indtil jeg efter tre Maaneders Forløb var blevet saa godt i Stand, at mine Sportskammerater kaldte mig „Tykke". Legemligt saaledes helt restitueret, bortset fra Kvaler med mit Knæ, paadraget ved den haarde Medfart i Kastellet, men sjæleligt langt fra i Orden, mest paa Grund af den Uret, der var overgaaet mig.

Fra Venner og Bekendte fik jeg en Mængde Sympatitilkendegivelser. Hver Gang jeg aabnede et Brev, hvori der stod venlige Ord, kunde jeg give mig til at tudbrøle og kom i et mægtigt Oprør. Jeg er blevet saa blød over for Hjælpsomhed og smaa Opmærksomheder. Nerverne har faaet et slemt Knæk — selvom jeg tilsyneladende ikke fejler noget. Det ligesom ligger i Underbevidstheden. — Det forsvinder ikke, førend Tyskerne helt er ude af vort Land.

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Carl Skomager

I TYSK FÆNGSEL

Kender De Carl Hansen? Sikkert ikke. Men Carl Skomager? Ikke sandt — vi er jo li'godt et Par Stykker paa »Langsiden«, der gennem Aarene har applauderet denne Folkets Helt, naar han trillede frem med Bolden paa Grønsværeh.

Og saa at tænke sig, at ogsaa han har været i tysk Fængsel! Endda han ikke havde gjort det ringeste, siger han selv. Han stod bare paa et Sporvognshelle nede ved Grønningen sammen med en Kammerat, saa sagde denne pludselig et Par advarende Ord imod en Stikker i Nærheden, hvorefter Turen i Løbet af faa Minutter gik for Carl Skomager og hans Kammerat via Kastellet og »Vestre« Syd paa. Fire Maaneder i Neumünster Tugthus, det var haardt, siger Carl Skomager med et lille Smil, men jo kun for en Bagatel at regne i Sammenligning med, hvad saa mange af mine Landsmænd har været ude for — og saa havde jeg mit gode Humør. Men der blev skam ogsaa slidt paa det!

Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek